

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

14^E JAARGANG

WOENSDAG 20 MAART 1929

No. 690

INHOUD.

	Blz.
WAAROM GEËEN SUBSIDIE AAN DE NEDERLANDSCHE SUIKERINDUSTRIE? door G. A. P. Weyer	272
De Nederlandsche Katoenindustrie in 1928 II (Slot) door Joan Gelderman	274
Belgische Kolensyndicaten door Dr. R. van Genechten..	276
De afgifte van Gouden Tientjes door De Nederlandsche Bank door Prof. Dr. G. M. Verrijn Stuart	277
Canada tegenover de in Amerika bepleite tariefsverhoging door Mr. E. H. von Baumhauer	278
Het Conflict tusschen de Aannemersbonden en de Publiekrechtelijke Lichamen door Ir. W. M. T. Thijssen met Naschrift door Ing. S. L. Wijnbergen.....	278
De Rijksmiddelen	280
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De Toestand van de Duitse Zijde- en Kunstzijde-industrie door Dr. K. Volkenborn	282
AANTEKENINGEN:	
Beleggingspolitiek	284
De Britsche Beetwortelsuikerindustrie en de subsidieverleening	285
Indexcijfers van scheepsvrachten	286
MAANDOLFERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen	287
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	287—294
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: Mr. Q. J. Terpstra.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbuis; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Assistent-Redacteur: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro rekening No. 6729.

19 MAART 1929.

Verschillende maatregelen, genomen ter verbetering van den toestand op de New Yorkse geldmarkt en ter bescherming van de Engelsche goudpositie, hebben de vrees voor een discontoverhoging van de Engelsche zoowel als van De Nederlandsche Bank doen verminderen. De rente voor particulier disconto was in overeenstemming hiermede iets teruglopend. Enkele posten konden tenslotte op 4½ pCt. plaatsing vinden. De notering voor prolongatierente liep voorbijgaand tot 4¼ pCt. terug. Daarentegen steeg de rente voor callgeld van 2½ tot 3¼ pCt.

* *

De Minister van Financiën stelt de inschrijving

open op schatkistpapier op Donderdag 21 Maart a.s. Aangeboden worden drie- en zes-maands promessen en 4½ pCt. jaarbiljetten tot een totaalbedrag van f 35 millioenen. * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft de post binnenlandsche wissels een daling van f 2.7 millioenen te zien. De beleeningen blijken met f 4.8 millioenen te zijn toegenomen. Het tegoed van het Rijk, dat de vorige weekstaat had aan te wijzen, heeft plaats gemaakt voor een debetsaldo van de schatkist ten bedrage van f 12.1 millioenen.

De zilvervoorraad bleef vrijwel onveranderd. De goudvoorraad verminderde met een goede f 200.000. Op te merken valt, dat de noot bij den post Munt en Muntmateriaal, die sedert 14 Januari aan den voet van den weekstaat voorkomt en door middel waarvan wordt aangegeven, of een gedeelte en zoo ja, welk gedeelte van den metaalvoorraad der Bank zich in het buitenland bevindt, thans voor de eerste maal een cijfer te zien geeft en wel f 23.9 millioenen. Blijkbaar heeft de Bank dus in de afgelopen week een gedeelte van haar goudvoorraad naar het buitenland overgebracht.

De buitenlandsche uitzettingen der Bank zijn opnieuw vrij belangrijk teruggedaan. De post papier op het buitenland daalde met f 37.1 millioenen, terwijl de diverse rekeningen onder het actief slechts een stijging van f 2.4 millioenen te aanschouwen geven.

De biljettencirculatie daalde met f 8.6 millioenen. De rekening-courant-saldi van anderen liepen met f 11.5 millioenen terug. Het beschikbaar metaalsaldo steeg met f 8.3 millioenen. Het dekkingspercentage bedraagt 57. * *

De Dollarkoers bleef ook deze week op het goudpunt van uitvoer noteeren. Een verder oploopen werd belet door afgifte van Dollars of Ponden door De Nederlandsche Bank. De Sterlingkoers was iets beter in overeenstemming met de betere positie van het Pond tegenover den Dollar.

LONDEN, 18 MAART 1929.

De geldmarkt stond in het begin van de afgelopen week in hooge mate onder den invloed van de vrees voor een verdere verhoging van het officieele disconto in verband met den gunstigen stand van den Dollarkoers ten opzichte van het Pond. Evenwel was de geldmarkt vrij ruim, zij het tegen hoogere rente. Dinsdag trad er echter een verbetering van den toestand in, tengevolge van een vastere houding van den Pondenkoers en van het feit, dat de Bank of England in staat was om voor £ 221.000 van de f 382.000 Zuid-Afrikaansch goud te koop tegen 84/10¼, wat ¼ d. lager is, dan zij de vorige week betaalde, doch nog altijd ¼ d. boven den officieelen aankoopprijs ligt.

Op Woensdag onderging de koers een verdere verbetering. Deze stijging werd in verband gebracht met de steunmaatregelen van de Banque de France.

In verband hiermede was de discontomarkt in het begin der week vrij vast, en werd voor prima driemaandspapier 5½ pCt. genoteerd, terwijl aan het eind van de week de prijzen iets afbrokkelden.

WAAROM GEËN SUBSIDIE AAN DE NEDERLANDSCHE SUIKERINDUSTRIE?

Door de heeren Van den Heuvel, Kortenhorst, Weitkamp en Bierema, leden van de Tweede Kamer, is ingediend een „Voorstel van Wet tot het verleenen van tijdelijken steun aan de beetwortelsuiker-industrie hier te lande”. Dit voorstel behelst een steun van Rijkswegen aan beetwortelsuikerfabrikanten en beetwortelsuikerfabrikanten-raffinadeurs, bestaande uit een „garantie-premie”, te bepalen op het bedrag, waarmede de gemiddelde groothandelsprijs van onveraccijnsde melissuiker hier te lande daalt beneden f 17 per 100 KG., met een maximum nochtans van f 1,50 per 100 KG.

In de Memorie van Toelichting motiveeren de voorstellers „het op zichzelf niet aanbevelenswaardige middel van een initiatief-voorstel” door te wijzen op de uitspraak van de Regeering, dat van haar geen voorstellen zijn te wachten, en op het feit, dat de toestand „précair” is en „voorziening eischt”. Zij doen overigens uitkomen, dat hun ontwerp allerminst een afdoende oplossing der moeilijkheden kan brengen; deze kan — naar hunne meening — slechts worden gebragt door een internationale conventie, doch tot zo lang heeft de Nederlandsche Staat — dit is de opinie van de voorstellers — „de roeping”, de teelt voor verdwijning te behoeden. Zij meenen, dat een productie-premie boven alle middelen de voorkeur verdient, omdat alles wat op die wijze aan steun geboden wordt aan het beoogde doel ten goede komt, en omdat ook vóórdat de Brusselsche Conventie in 1903 tot stand kwam, een dergelijke steunverleening werd toegepast. Overigens zijn zij zich bewust, dat een prijs van f 17 per 100 KG. ligt beneden den kostprijs, welke zij meenen te moeten stellen op f 19 à f 20 per 100 KG. suiker, doch zij willen voorkomen, dat de steun zou leiden tot uitbreiding der productie, terwijl zij verder aanteekenen, dat zij met het oog op de schatkist niet verder durven gaan, dan f 1,50 per 100 KG.

In de Memorie van Toelichting wordt gezwezen over de oorzaken van de moeilijkheid waarin de suikerindustrie verkeert. Deze moeilijkheid bestaat uitsluitend uit den lagen prijs, waarvoor de suiker momenteel wordt verkocht. Het inzicht van de onderteekenaars, althans van den heer Van den Heuvel, in de oorzaak van dezen lagen prijs is bekend. In de interpellatie, die deze heer den 24sten October 1928 tot de Regeering heeft gericht, verklaarde hij „dat de oorzaak moet zitten in de practijken, welke alle andere suikerproducerende landen, behalve Nederland en Nederlandsch-Indië in steeds sterker mate toepassen. Al deze landen geven een grootere of kleinere bescherming aan hunne suikerindustrie”. In het vervolg van zijn interpellatie heeft hij verder betoogd; dat deze beschermingspolitiek tot gevolg heeft, dat het vrije, reguleerende spel der economische krachten wordt onderbroken, de productie zich niet meer naar de behoefte regelt, de uitzaai in de beschermde gebieden steeds grooter wordt en daarmede de kwaal steeds erger. De heer Van den Heuvel heeft toen gezegd: „de situatie is een zeer merkwaardige; de suiker wordt voor een groot gedeelte achter tariefmuren voortgebracht en daarachter ook verbruikt. Het zijn slechts de overschotten van enkele gebieden, welke de handel verplaatst naar de tekort producerende gebieden. Het overschot van verschillende landen wordt beneden den kostprijs op de wereldmarkt gebragt. Dat kan het buitenland doen, wijl het in het binnenland een prijs krijgt, ver boven den wereldprijs.”

Het is van belang, alvorens de motieven voor steunverleening, welke door de onderteekenaars van het wetsvoorstel zijn naar voren gebragt, nader te onderzoeken, éérst na te gaan, of hun analyse van de oorzaak van de crisis, als men het zoo noemen mag, althans die van den heer Van den Heuvel, in elk opzicht juist is. Stellig is het lage prijspeil niet alleen het gevolg van verschillende beschermende maatregelen.

Die wereldprijs toch wordt gevormd als resultante van aanbod en vraag over het geheele consumptiegebied, *dus over de geheele wereld genomen*. Bij gelijkblijvende neigingen en gelijke economische situatie (en in een betrekkelijk kort tijdsverloop kunnen de schommelingen daarin gevoegelijk worden verwaarloosd) heeft iedere overheidsmaatregel, die de suiker duurder maakt, de strekking, de vraag te temperen, en heeft dus indirect een verlagenden invloed op den wereldprijs van het artikel. En omgekeerd heeft iedere regeeringssteun aan een industrie, die zonder dien steun niet kan produceren beneden of tegen den prijs, die uit het evenwicht van wereldvraag en -aanbod wordt geboren, de tendenz een productie in stand te houden, die niet economisch is, waardoor kunstmatig wordt tegengegaan, dat dit evenwicht tusschen vraag en aanbod tot stand komt bij een hooger wereldprijs. Nu is inderdaad den laatsten tijd de steiging van de productie grooter geweest dan die van de consumptie. Een daling van het wereld-prijsniveau is dus verklaarbaar, want een deel van deze geproduceerde suiker is ten slotte te hoog geprijsd geweest voor de beurzen van de verbruikers. De bezitters van de suiker trachten dus vraag naar hun bezit te verwekken, door het product lager aan te bieden. Nu is het duidelijk, dat, naarmate de op den consumentenprijs drukkende belasting relatief een grooter deel van den eindprijs vormt, ook een grootere verlaging van den grondprijs noodig is, om de vraag eenigszins aan te wakkeren. Gesteld, dat vast stond, dat 5 pCt. verlaging van den detailprijs een verhooging van de vraag van eveneens 5 pCt. ten gevolge heeft, dan zou, bij een marktprijs van bijv. f 15 en een accijns van f 15, de marktprijs met 10 pCt. (f 1.50) moeten dalen, om tot resultaat te hebben een stimuleering van de vraag met 5 pCt. (5 pCt. van f 30 is f 1.50). Waar de wereld-suikerproductie gestegen is boven de consumptie, en verder het artikel bijna overal zwaar belast wordt, voor het den verbruiker bereikt, is het dus verklaarbaar, dat de verlaging van het wereld-prijsniveau betrekkelijk zeer groot is. Deze prijsverlaging zal doorgaan, tot consumptievraag en productie-aanbod weer met elkaar in evenwicht zijn gekomen. Hoe ontstaat deze evenwichtstoestand? Doordat enerzijds de productie wegvalt in dië gebieden, waar de omstandigheden van den landbouw, voornamelijk bodem en klimaat, doch ook arbeid, een beletsel vormen tot voortbrenging tegen dien lagere prijs, terwijl anderzijds het verbruik door de lagere prijzen gestimuleerd wordt. Wat doen nu evenwel verschillende productielanden en zulks op verzoek van de suikerfabrikanten zelf? In stede van leering te trekken uit het verlaagde prijspeil, beletten zij het vrije spel der economische krachten; zij overbruggen het verschil tusschen de eigen voortbrengingskosten en den wereldmarktprijs door verhooging van het invoerrecht, waarmede zij een eigen nationaal prijspeil vestigen, of wel zij subsidieeren de industrie zoodanig, dat het lagere prijspeil haar niet deert, kortom zij doen juist datgene, wat noodzakelijkerwijs moet strekken om de crisis te verergeren, immers zij stimuleeren een oneconomische productie en belemmeren het ontstaan van een grooter verbruik, doordat zij de prijzen voor den verbruiker hoog houden.

De verschillende regeeringsmaatregelen, waarop door den heer Van den Heuvel in zijn interpellatie werd gedoeld, hebben dus de bestaande overproductie niet zoozeer veroorzaakt, doch zij hebben de gevolgen van die overproductie verscherpt en zij hebben de natuurlijke geneesmiddelen tegen dat euvel buiten gevecht gesteld, ergo houden zij het herstel tegen. Tenminste, als men onder herstel den toestand verstaat, dat het product wordt voortgebracht daár, waar bodem, klimaat en arbeid daarvoor het meest geschikt zijn.

De wereld heeft, hoezeer het verbruik in sommige landen nog belangrijk zou kunnen worden opgevoerd en hoezeer dat in het belang van de bevolking zoude

zijn, ten slotte geen onbepaalde behoefte aan suiker. Indien dus de beschermende landen door zouden blijven gaan met het bevorderen van oneconomische productie binnen de eigen landsgrenzen en de vrije landen blijven haar vrije productie op een peil houden, dat ligt boven wat de consumptielanden boven de eigen productie kunnen gebruiken, dan zou het onverkooptbare surplus hoe langer hoe grooter worden, de prijs zou nog meer dalen, en het bedrijf zou voor allen nog ruïneuzer worden. Neemt men aan, dat de landen, die thans beschermende maatregelen hebben getroffen daarmede consequent door zullen gaan, zoodat dus hun eigen productie niet vermindert, dan zou den producenten in de vrije landen eenvoudig niets anders overblijven, dan er het bijltje bij neer te leggen, resp. tot een andere cultuur over te gaan. Vermindering van de productie, dus van het aanbod, ergo prijsverhoging, is dan het gevolg. Wat is er dan ten slotte gebeurd? Dit, dat in de streken, welke klimatologisch voor de cultuur het meest geschikt zijn, getuige de lage kostprijs waartegen de voortbrenging kon geschieden, de cultuur, althans gedeeltelijk, is verdwenen. In de plaats daarvan is een cultuur ontstaan in streken, waar ze economisch gesproken, niet in het optimum staat, getuige het feit, dat ze alleen tot stand kwam, of in stand bleef, doordat zij steun ontving. De kostprijs zal dan ook beduidend hooger zijn. Dit zal tot gevolg hebben, dat of de verbruiker veel meer zal hebben te betalen, of dat de belastingbetaler voor het te overbruggen verschil wordt aangesproken. En dit doet het al aanstonds onwaarschijnlijk lijken, dat het ooit zoover zou kunnen komen. Dit wil niet zeggen, dat de tegenwoordige situatie niet een tijdelijke productievermindering in sommige natuurlijke productielanden ten gevolge zou kunnen hebben. Dit blijft zeer goed mogelijk en zelfs zeer waarschijnlijk. Doch deze productievermindering kan alleen tot stand komen, door het opleggen van enorme lasten aan de beschermende landen. Dat moet op den duur critiek uitlokken bij verbruikers en belastingbetalers, die vanzelfsprekend aan zullen gaan dringen op een herstel van de natuurlijke verhoudingen. Men zal in gaan zien, dat het ten slotte de wetten der natuur zijn, die voor het grootste deel bepalen, waar bepaalde landbouwproducten zullen groeien, en dat men deze wetten niet straffeloos kan gaan contrarieeren.

Deze analyse van de grondoorzaak van de crisis heeft ons doen zien, dat er stellig geen aanleiding is om te verwachten, dat de door den heer Van den Heuvel c.s. aanbevolen maatregel, zelfs ook maar een *voorloopige* oplossing zoude kunnen zijn.

Onderzoeken wij, wat door de voorstanders van de steunregeling alzo wordt naar voren gebracht, dan ontmoeten wij de volgende argumenten:

1. De suikerbiet is een onmisbare, althans wenschelijke, schakel geworden in den vruchtwisselingscyclus, omdat zij een diepe grondbewerking vereischt, dankbaar is voor goed wieden, een diep wortelstelsel heeft, en goede bemesting vraagt. De oogsten, volgende op de bietenoogsten zijn daardoor grooter, dan zij zonder die bietencultuur geweest zouden zijn. Doch dit moet juist een reden te meer zijn, om er van af te zien te trachten uit dezen heelen vruchtwisselingscyclus één schakel, nl. de biet, te isoleeren, ten einde daarvan een exacte nota van debet en credit op te maken. Immers, dit is juist de kardinale moeilijkheid, die de landbouwboekhouding aankleeft, dat alles in elkaar grijpt, dat een nadeel op het eene bedrijfs-onderdeel een voordeel op het andere beteekent. Wie, dit inziende, desniettemin wil trachten zich een financieel beeld te verschaffen van een bepaalde cultuur, moet dan, noodzakelijkerwijs, alle indirecte voor- en nadeelen in geld waardeeren en in zijn becijfering in aanmerking nemen, en te meer heeft hij dien plicht, wanneer hij voor het nadeelige saldo zijner rekening een nota bij den Staat zal indienen! De voorstellers zijn in gebreke gebleven, dat te doen.

2. De veeteelt heeft het loof, de koppen en de pulp en melasse noodig, wordt betoogd. Doch dan moet ook de geldswaarde van deze bijproducten worden bepaald op de waarde, die uit al deze voordeelen voortvloeit, en niet slechts op de handelswaarde, die wellicht ergens tusschen landbouwer en veehouder tot stand komt. Immers, de veeteelt c.a. is óók een schakel in de geheelen voortbrengingscyclus ten platten lande.

3. De mogelijkheid van de teelt van rendabele gewassen in den landbouw is klein en het daaruit wegvallen van een zoo belangrijk onderdeel als de beetwortel zou de weinige perspectieven nog zeer verminderen, betoogde de heer Van den Heuvel in zijn interpellatie van 24 October 1928. Als het zoo is, is het treurig met ons Vaderland gesteld, en vraagt men zich af, waar onze onloochenbaar aanwezige, betrekkelijk groote, volkswelvaart dan wel vandaan komt. Maar gesteld, dat het zoo ware, zou men dan werkelijk meenen, dat men de rentabiliteit van een landbouwproduct door middel van overheidsmaatregelen zou kunnen verhoogen? Nogmaals, deze rentabiliteit spruit voort uit fysieke, van onzen wil gedeels onafhankelijke, omstandigheden. De verhoging van de rentabiliteit, die door den heer Van den Heuvel wordt nagestreefd, is in wezen geen intrinsieke verbetering van de situatie van het product ten opzichte van de wereldmarkt, doch een bloote vermogensverschuiving.

4. Het stopzetten van de bietencultuur zou het waardeloos worden van het in de 16 fabrieken gestoken kapitaal, geschat op f 60 miljoen ten gevolge hebben, terwijl participanten in de nieuwere, nog onvolledig geamortiseerde coöperatieve fabrieken, wellicht zullen hebben bij te passen.

Dat de mogelijkheid van buiten bedrijfstelling bij de tegenwoordige suikerprijzen, vooral voor fabrieken, die geen resources hebben, om op terug te vallen, bestaat, zal zeker niet worden ontkend. Of deze buitenbedrijfstelling permanent zal zijn en dus zal leiden tot een waardeloos worden der bedrijfsmiddelen, zal van de ontwikkeling van den toestand afhangen, doch ook zeer zeker dáárvan, of de economische basis van de Nederlandsche bietencultuur en suikerindustrie zoodanig is, dat bij vrij ruilverkeer het eindproduct als regel beneden den natuurlijke marktprijs kan worden voortgebracht. Dat coöperanten misschien in een enkel geval zullen hebben bij te passen, is evenmin onmogelijk. Doch dit kan hoogstens leiden tot de vraag of het wijs beleid is, dat het gestort coöperatief kapitaal zoo beduidend bij de werkelijke kapitaalsbehoeften ten achter blijft.

5. De vrachten en de arbeid vertegenwoordigen een zoo aanzienlijk bedrag, dat „het wegvallen van de biet, geheel of gedeeltelijk, uit het productieproces onafzienbare schadelijke gevolgen voor de betrokken streek heeft.”

Niemand zal ontkennen, dat schippers en andere vervoerders een aanzienlijke som beuren voor het vervoer van bieten van het land naar de fabriek, evenmin, dat er een groot bedrag op den akker wordt verloon en ook niet, dat de fabrieken veel werk verschaffen in een tijd van het jaar, dat de werkgelegenheid eerder schaarsch dan overvloedig is. Toch wordt dit beroep op den loonfactor ten onrechte gedaan, omdat men niet tevens aantoon, en niet kan aantoonen, dat die schippers en andere vervoerders dan niets in de plaats van de bieten te vervoeren zouden krijgen, voor de werklieden geen ander werk zou worden gevonden, kapitaal, land, vernuft en energie, tot dusver gebruikt in de bietencultuur en de suikerindustrie dus voortaan volkomen werkloos zouden blijven. De practijk bewijst evenwel, en wie twijfelt verdiepe zich nog maar eens in de geschiedenis van de industrialisatie in de negentiende eeuw, dat, waar de bakens worden verzet, waar men oude methoden verliet voor nieuwere, men altijd, en in stijgende mate, kapitaal en arbeid beide noodig had, en de voortschrijdende welvaart van ons volk is een bewijs, dat men zich daarover niet ongerust behoeft te maken. Doch

het is een economische ongerijmdheid, dat men de productiefactoren zou willen dwingen in een baan te blijven, waarin zij, gezien de ontwikkeling der dingen, niet thuis behooren. Met een dergelijke voorgedij is de arbeid zelve, die in de allereerste plaats belang heeft bij haar rationeële organisatie, zeer zeker niet gebaat.

Dit zijn de meest op den voorgrond tredende motieven geweest, door den heer Van den Heuvel in zijn interpellatie ter bepleiting van steun aan de suikerindustrie naar voren gebracht. Zij zijn alle ondeugdelijk, en vormen daardoor een slechten ondergrond voor het voorstel, aanneming waarvan overigens geen ander gevolg zou kunnen hebben dan dat bijgedragen wordt tot verscherping van de situatie, in plaats van tot oplossing van de kwestie.

Voor het Nederlandsche Parlement is er evenwel nog een bijzondere reden om het wetsvoorstel van den heer Van den Heuvel c.s. te verwerpen, en dat is het feit, dat het tevens rekening zal hebben te houden met de belangen van Java als groot-producent. Immers, wordt het voorstel aangenomen, dan schaaft Nederland zich aan de zijde diergenen, die door maatregelen, welke het vrije ruilverkeer belemmeren, de belangen schaden van verbruikers, belastingbetalers en de producenten met den laagsten kostprijs. Onder de laatsten behoort ook stellig Java, dat aangewezen is op een uitvoer van 3 miljoen ton per jaar. Deze 3 miljoen ton worden voortgebracht tegen een kostprijs die, bij vrij ruilverkeer, de zekerheid van loonenden afzet in zich houdt en die daarmede aan Nederlandsch-Indië de waarborgen geeft voor een leidende rol in de wereldsuikerindustrie met alle gunstige gevolgen daarvan voor Nederlandsch-Indië en Nederland beide. Hoe meer nu de crisis ten gevolge van de beschreven maatregelen wordt verscherpt, hoe grooter de schade voor Java en Nederland en hoe grooter de kans wordt op een tijdelijke verstoring van den regelmatigen gang van zaken in de Java-suikerindustrie, die voor het economische bestel van de beide deelen des Rijks van zoo groot belang is.

En ook dáárom geen subsidie aan de Nederlandsche suikerindustrie.

G. A. P. WEYER.

DE NEDERLANDSCHE KATOENINDUSTRIE IN 1928.

II (Slot).

De uitvoer van katoenen manufacturen heeft in 1928 bedragen:

	KG. netto	Ter waarde van
Ongebleekte manufacturen ..	1.748.000	f 3.419.000
Gebleeke " ..	16.267.000	51.119.000
Geverfde " ..	3.179.000	10.072.000
Bedrukte, al of niet tevens gebleekte of geverfde man.	2.561.000	13.879.000
Bont geweven manufacturen	6.392.000	23.412.000
totaal	30.147.000	f 101.901.000
tegen in 1927	28.688.000	94.067.000

terwijl nog aan katoenen dekens werd uitgevoerd:

in 1928 8.945.000 KG. ter waarde van	f 10.739.000
" 1927 8.827.000 " " "	10.286.000

Deze uitvoer is, wat de hoeveelheid betreft, voor ongebleekte manufacturen verder verminderd, voor geverfde en bedrukte manufacturen vrijwel geheel onveranderd, terwijl de bontgeweven manufacturen een kleine vermeerdering aangeven. De uitvoer van gebleekte manufacturen is echter met ca. 10 pCt. vermeerderd, zoodat de vermeerdering van den uitvoer vrijwel geheel voor rekening van deze gebleekte manufacturen komt. De gemiddelde waarde der uitgevoerde manufacturen, die in 1926 f 3.57 per KG. bedroeg, was in 1927 gedaald tot f 3.28 per KG., doch in 1928 weer gestegen tot f 3.38 per KG.

Verder zijn er nog verschillende producten der Nederlandsche katoenindustrie, die in de statistiek niet als manufacturen vermeld worden en toch voor den uitvoer van belang zijn. Als zoodanig mogen o.a. genoemd worden:

Tafel- en servetgoed, handdoeken en ander huishoudgoed, zoowel afgestapeld als aan het stuk; bedde-

lakens en sloopen, zoowel van linnen, halflinnen en katoen, die toch hoofdzakelijk uit katoen bestaan, waarvan in 1928 werden uitgevoerd:

1.094.000 KG. ter waarde van f 3.906.000
tegen 1.164.000 " " " " " " 3.547.000 in 1927.

Gebreide- en tricot-goederen, waarvan de uitvoer bedroeg in:

1928: 1.126.000 KG. ter waarde van f 3.546.000
1927: 1.071.000 " " " " " " 3.216.000

Katoenen band en veters, waarvan werden uitgevoerd:

1928: 193.000 KG. ter waarde van f 612.000
1927: 217.000 " " " " " " 658.000

Manufacturen van echte zijde of van kunstzijde met andere stoffen (behalve wol):

1928: 342.000 KG. ter waarde van f 2.182.000
1927: 106.000 " " " " " " 666.000

Fluweel en peluce (lang- en kortharig):

1928: 251.000 KG. ter waarde van f 1.231.000
1927: 216.000 " " " " " " 1.024.000

De hierboven vermelde uitvoer van manufacturen van echte zijde of kunstzijde gemengd met andere stoffen, dus in dit geval waarschijnlijk grootendeels bestaande uit manufacturen van katoen en kunstzijde, bedroeg in 1926 nog slechts 26.000 KG. ter waarde van f 198.000 en is deze hoeveelheid dus in de laatste twee jaren wel zeer sterk toegenomen. Dit wijst ook wel op een grooter verbruik van kunstzijde in de katoenindustrie, welk verbruik t.z.t. uit de productie-statistiek zal blijken, daar vanaf 1 Januari 1928 dit verbruik op de productiestaten afzonderlijk wordt vermeld.

Voor de wolnijverheid en de tricotagefabrieken is dit verbruik wel reeds eenigszins bekend, daar in de productie-statistiek voor deze industrieën sedert eenige jaren een rubriek bestaat, voor de wolnijverheid van: „zijde, kunstzijde, afval daarvan en garens”, en voor de tricotagefabrieken van: „andere garens, w.o. kunstzijde, rameh, enz.”, welke beide rubrieken in werkelijkheid wel hoofdzakelijk uit kunstzijde zullen bestaan. Als men dit aanneemt, krijgt men een verbruik in de wolnijverheid van:

34.000 KG. in 1926, en
44.000 " " " 1927

en voor de tricotagefabrieken van:

18.000 KG. in 1926, en
39.000 " " " 1927

welke hoeveelheid voor deze industrieën resp. 0.4 pCt. en 1.2 pCt. van de totale hoeveelheid der daarin gebruikte grondstoffen uitmaakt.

Ofschoon dus over het kunstzijdeverbruik in de katoenindustrie hier te lande nog geen betrouwbare gegevens bekend zijn, mag men toch wel aannemen, dat dit verbruik geleidelijk toeneemt. Ook in Lancashire is zulks het geval en blijkt dit o.a. uit de uitvoeren van manufacturen, gemaakt van kunstzijde en katoen, uit Engeland, welke uitvoer bedroeg in:

1926	60.4	miljoen square yards
1927	72.4	" " "
1928	99.4	" " "

bij een totaal-uitvoer van katoenen manufacturen in 1928 van 3.867 miljoen square yards.

Of de toeneming van dit verbruik van kunstzijde in de katoenindustrie wel zoo groot is, als men in de katoenindustrie van de kunstzijde-industrie verwacht heeft, is niet waarschijnlijk. De productie van kunstzijde is in de laatste jaren zeer snel toegenomen en men krijgt wel den indruk, dat, terwijl eenige jaren geleden de consumptie van dit artikel groter was dan de productie, thans eenigszins een daaraan tegenovergestelde toestand is ingetreden. De groote uitbreiding van de kunstzijde-productie is echter gedeeltelijk wel een gevolg van de groote winsten, die in deze branche werden gemaakt en nu deze winsten waarschijnlijk succesievelijk kleiner zullen worden, zal de animo om maar steeds nieuwe kunstzijde-spinnerijen te bouwen, ook wel verminderen.

De uitvoer van katoenen stukgoederen heeft, wat de landen van bestemming betreft, bedragen:

	KG. netto	Ter waarde van
Europa:		
Gr. Brittannië	2.111.000	f 7.725.000
Noorwegen	552.000	„ 1.529.000
Denemarken	265.000	„ 472.000
Eur. Turkije	150.000	„ 468.000
België	139.000	„ 586.000
Duitschland	91.000	„ 156.000
Griekenland	68.000	„ 225.000
Finland	60.000	„ 181.000
Zweden	27.000	„ 53.000
Boelgarije	22.000	„ 77.000
Oostenrijk	14.000	„ 77.000
Azië:		
Ned. O.-Indië	16.858.000	f 55.102.000
Eng.-Indië	1.995.000	„ 7.145.000
Ceylon	562.000	„ 2.149.000
Malakka & N. W. Borneo	381.000	„ 1.576.000
Siam	378.000	„ 1.394.000
China	202.000	„ 496.000
Hongkong	95.000	„ 246.000
Arabië	36.000	„ 149.000
Az.-Turkije	25.000	„ 117.000
Afrika:		
Br. bez. O.-Afrika	1.447.000	f 4.669.000
Br. W.-Afrika	754.000	„ 4.906.000
Fr. W.-Afrika	534.000	„ 2.149.000
Port. O.-Afrika	277.000	„ 1.151.000
Egypte	270.000	„ 728.000
Z.-Afrika	254.000	„ 765.000
Amerika:		
Argentinië	864.000	f 2.382.000
Canada	80.000	„ 224.000
Uruguay	32.000	„ 86.000
Suriname	31.000	„ 98.000
V. S. Amerika	19.000	„ 99.000

De uitvoer naar Nederlandsch-Indië, die in de laatste jaren geleidelijk gedaald was van 68 pCt. tot 50 pCt. van de totale uitvoeren uit Nederland is in het afgelopen jaar relatief weer grooter geworden en heeft thans 54 pCt. van dezen totaal-uitvoer bedragen. Uit de invoercijfers van katoenen manufacturen op Java en Madoera gedurende de eerste 10 maanden van 1928 blijkt, dat de totaal-invoer gedurende dit tijdvak van het afgelopen jaar voor de 5 voornaamste rubrieken reeds f 90.2 miljoen heeft bedragen, tegen een invoer van f 101.9 miljoen voor dezelfde rubrieken gedurende het geheele jaar 1927, zoodat de totaal-invoer van katoenen manufacturen op Java en Madoera gedurende 1928 waarschijnlijk 6 à 8 pCt. grooter zal zijn geweest dan in het voorafgaande jaar. Uit de Nederlandsche uitvoercijfers mag men thans wel reeds concluderen, dat het percentage van Nederlandschen oorsprong van deze invoeren in 1928 niet verder verminderd is en waarschijnlijk zelfs iets grooter zal blijven te zijn geweest dan in het voorafgaande jaar. Ook blijkt uit deze voorloopige invoercijfers, dat de Japansche invoeren, ofschoon nog steeds zeer belangrijk, gedurende het afgelopen jaar relatief niet verder zijn toegenomen en percentsgewijze waarschijnlijk iets zijn verminderd. Over de groote beteekenis van de Japansche concurrentie in het Verre Oosten zijn in den laatsten tijd in ons land verschillende gegevens gepubliceerd. Eerst heeft de Heer J. G. Bendien, Consul der Nederlanden te Bombay, einde 1927 een brochure uitgegeven over den „Achteruitgang van den Nederlandschen Handel”, die zeker alle aandacht verdient en waarin de schrijver vooral wijst op de goede en sterk doorgevoerde organisatie op handelsgebied in Japan. Daarna is door de Sub-Commissie uit de Commissie voor de Economische Politiek een rapport van den Heer W. H. de Roos, waarn. Consul der Nederlanden te Kobe, over „De Japansche Katoenindustrie” uitgegeven, welk rapport zeer waardevolle en uitgebreide gegevens bevat over het ontstaan, de ontwikkeling en de tegenwoordige toestand van de katoenindustrie in dit eilandrijk. Eindelijk heeft deze zelfde Sub-Commissie de kwestie van de Nederlandsche uitvoeren naar Nederlandsch-Indië in studie genomen en is door een daarvoor benoemde Commissie van Bijstand onder voorzitterschap van den Heer F. K. J. Heringa eenige maanden geleden een rapport uitgebracht, dat even-

eens is gepubliceerd, waarbij voor zeer vele invoerartikelen de landen van herkomst zijn nagegaan.¹⁾ Men komt dan tot de conclusie, dat het aandeel van Nederland in deze invoeren, dat in 1913 nog 33 pCt. bedroeg, over 1927 tot 17.8 pCt. is verminderd, terwijl de cijfers voor de verschillende rubrieken vele gegevens bevatten, die voor de betrokken industrieelen en handelaren waarschijnlijk van groote waarde zullen zijn.

Op de Japansche concurrentie in Nederlandsch-Indië is, wat de katoenen manufacturen betreft, door schrijver dezes reeds in zeer vele van deze jaarverslagen de aandacht gevestigd. De gegevens, die het boekje van den heer De Roos bevat, bevestigen ten volle de pessimistische beschouwingen vroeger over deze concurrentie gehouden en men zal er rekening mede moeten houden, dat ook in de komende jaren een zeer groot gedeelte van de behoefte aan manufacturen van het Verre Oosten door de weefstouwen in Japan en China zal worden geproduceerd. De totale uitvoer van katoenen manufacturen uit Japan bedroeg in:

1925	432 miljoen yen
1926	416 „ „
1927	383 „ „

terwijl volgens de voorloopige cijfers deze uitvoer over 1928 weer vrij belangrijk is toegenomen. Of deze uitvoer relatief verder zal toenemen, zal grotendeels afhangen van de verdere ontwikkeling dezer landen op sociaal en economisch gebied. In Japan zal waarschijnlijk met ingang van 1 Juli 1929 de nachtarbeid voor vrouwen en kinderen worden afgeschaft, waardoor de productiekosten daar te lande eenigszins zullen toenemen. In China is men nog niet zoo ver en de gegevens, die van daar bekend zijn, geven wel zeer sterk den indruk, dat, niettegenstaande de onzekere politieke toestanden en de daaruit gevolgde bedrijfsstoringen en groote mutaties van personeel, de productiekosten toch lager zijn dan in Japan, zoodat manufacturen uit deze Chinese fabrieken ook reeds op eenigszins belangrijke schaal op verschillende andere markten w.o. Nederlandsch-Indië, worden geïmporteerd.

De verdere uitbreiding van deze industrieën zal hoofdzakelijk afhangen van de financiële resultaten, die zij in de komende jaren zullen behalen. Wordt er veel geld verdiend, zoo zal men gemakkelijker nieuw kapitaal kunnen verkrijgen voor uitbreiding en nieuwbouw, terwijl, wat China betreft, de verdere ontwikkeling van de politieke toestanden natuurlijk grooten invloed zal hebben. Het is dus voor hen, die belang hebben bij de Europeesche katoenindustrieën, die tegen de industrieën in het Verre Oosten moeten concurreeren, wel zaak, goed op de hoogte te zijn van de toestanden in die landen. Het is daarom te hopen, dat het niet bij de enkele publicatie van het werkje van den heer De Roos zal blijven, doch dat onze consulaire dienst in Japan er voor zal zorgen, dat deze gegevens niet alleen periodiek worden aangevuld, doch ook verdere wetenswaardigheden omtrent de ontwikkeling der katoenindustrie daar te lande geregeld worden gepubliceerd. Ditzelfde geldt ook voor de andere problemen, die voor onze export-industrieën van belang kunnen zijn en het is zeker wel gewenscht, dat het contact tusschen de leiding onzer consulaire ambtenaren en de industrie zoodanig wordt, dat ook in de toekomst zooveel mogelijk aandacht wordt besteed aan de factoren, die de ontwikkeling onzer export-industrie op de buitenlandsche markten belemmeren. Op deze wijze is wel degelijk een vruchtbare samenwerking mogelijk en het is te hopen, dat de oplossing, die men naar aanleiding van het onderzoek der Commissie-Posthuma zal treffen, zoodanig zal zijn, dat deze samenwerking in de toekomst gunstige resultaten zal opleveren. Op dit gebied kan onze Regering zeker nog nuttig werk voor onze export-industrie verrichten, vooral indien ook uit de industrie zelve eenige medewerking wordt getoond en men

¹⁾ Zie E.-S.-B. van 21 Nov. 1928.

daar bereid zal blijken te zijn, waar noodig, en vooral ook tijdig, de aandacht te vestigen op de moeilijkheden, die men ondervindt.

J. G.

BELGISCHE KOLENSYNDICATEN.

Het is een opmerkelijk verschijnsel, dat in België de bankconcentratie zich veel sneller voltrokken heeft dan de industriele concentratie. Een zeer groot gedeelte van Belgisch credietwezen wordt gecontroleerd door twee groote banken, de „Société Générale de Belgique” en de „Banque de Bruxelles”. Slechts één groep van meer dan plaatselijk belang kan buiten deze beiden nog genoemd worden. Het is die van den Belgischen Boerenbond. Daarentegen is het industriele beleid zeer versnipperd. De bedrijven zijn over het algemeen niet groot en tusschen de verschillende ondernemingen bestaan weinig prijsafspraken, om van arbeidsverdeeling geheel te zwijgen. Door vrijwel alle bestudeerders der Belgische economie is dit steeds als een van hare zwakke punten beschouwd. Vooral voor hare twee grondpeilers, de steenkool en de zware metaalindustrie biedt dit bezwaren. Voor de steenkoolindustrie, omdat de mijnen, doordat zij, mede van de oudste in Europa, dikwijls klein zijn, en de exploitatie en de verkoopkosten daardoor zwaarder drukken dan noodig en wenschelijk is; voor de metaalindustrie daarenboven, omdat de zoo noodzakelijke verdeling van den arbeid er door wordt onmogelijk gemaakt.

Voor de steenkoolmijnen werden de laatste jaren de nadeelen van dezen toestand dubbel zwaar gevoeld vanwege de moeilijke positie, waarin deze industrie verkeert, wat niet alleen in België het geval is. De moeilijkheden van de steenkoolmijnen in Wallonië zijn zelfs vrijwel geheel aan dezelfde oorzaken te wijten als die in Engeland. Oude mijnen, met een verouderde outillage, waarvan de moderniseering niet meer loont, omdat de mijnen reeds vrij ver geëxploiteerd zijn. De lagere loonen hebben echter ten gevolge, dat de technische positie, die nog ruim zoo slecht is als die in Engeland, toch een minder slechten economischen toestand laat bestaan.

In den laatsten tijd kwamen andere factoren de noodzakelijkheid van het treffen van maatregelen versterken. Tot hertoe heeft nog steeds de Belgische industrie geprofiteerd van de marge, die bij de stabilisatie van den Belgischen franc gelaten is tusschen de binnenlandsche en de buitenlandsche waarde van het geld. Het is wel opmerkelijk, dat deze aanpassing zoo lang geduurd heeft en de voordeelen, die hieruit voortvloeien zoo lang konden blijven bestaan. Het langzame tempo, waarin deze aanpassing is geschied, is een bewijs van de technische vaardigheid van de Belgische bankiers. Maar nu is stilaan het indexcijfer zoozeer gestegen, dat de marge verdwijnt. In het jaarverslag van de „Société Générale” — een stuk, dat steeds belangrijke gedachten bevat omtrent de ontwikkeling van het economisch leven in België — over het jaar 1928, wordt daar met nadruk op gewezen.

Het is nu opmerkelijk, dat de verder gevorderde bankconcentratie het gemis aan industriele concentratie wil compenseeren. Deze bankconcentratie is na de stabilisatie nog verder gegaan. De „Société Générale” en de „Banque de Bruxelles” tusschen dewelke vroeger een hardnekkige strijd bestond, die soms zeer scherpe vormen heeft aangenomen, hebben de laatste jaren althans de scherpe hoeken van hun antagonisme afgerond. In de koloniale economische politiek treden zij samen op. Ook met de Bank van den Boerenbond — de derde bank van het land — zijn verbindingen tot stand gekomen (gemeenschappelijk bezit van de mijnconcessie Houthaalen).

Nu heeft deze samenwerking ook op het gebied van de steenkoolindustrie resultaten opgeleverd in de oprichting van het „Syndicat Belge des Cokes et Charbons à coke” en van het „Comptoir Belge des

Charbons industriels”. Daarmede zijn verkoopkartels in het leven geroepen, waarbij in de eerste plaats de door de beide groote banken gecontroleerde steenkoolmijnen zijn aangesloten, en verder al diegene, waarop zij invloed kunnen uitoefenen langs indirecten weg. De persoonlijke invloed toch speelt in het Belgisch zakenleven een groote rol. Dit heeft zeker dit voordeel, dat de concentratiebeweging er niet in dezelfde mate gepaard gaat met de nadeelen van het functionarisme, als elders optreden.

Het zijn uitsluitend Henegouwsche en Vlaamsch-Limburgsche mijnen, die bij deze verkoopkartels zijn aangesloten. Dit zijn diegenen, die in de slechtste en diegenen, die in de beste technische positie zijn. Opmerkelijk is de onthouding van de Luiksche mijnen. Er is wel gesproken over een apart Luiksche kartel, maar dit schijnt een vrome wensch te zijn gebleven. De Luiksche mijnen verkeeren in veel betere economische omstandigheden dan de Henegouwsche, die zich nu echter van den steun van de Limburgsche mijnen verzekerd hebben. In deze combinatie komt nu weer een zwak punt naar voren van eene concentratiebeweging, die in hooge mate door persoonlijke factoren wordt geleid, door toevallige bezitsverhoudingen wordt beheerscht. Want het is zeker, dat voor de Limburgsche mijnen met hun veel grootere productiviteit, hun absoluut moderne installaties en hun ongeschonden rijkdommen een andere prijspolitiek wenschelijk is, dan voor de Henegouwsche. Men schijnt wel aan een aparte Limburgsche organisatie te hebben gedacht. Er hebben geruchten geloopt van een concentratie, — die dan verder gegaan zou zijn dan de inrichting van een verkoopkartel — rond de Mij. „André Dumont” maar voorloopig schijnt daar niets van te komen.

Het is te verwachten dat, wanneer met de Luiksche mijnen geen overeenstemming is te verkrijgen, de concurrentie tusschen beide groepen eerder heftiger dan beperkter zal worden. Maar in elk geval blijft het voordeel van de rationeele verkoopsorganisatie, die nu mogelijk wordt. De tusschenhandel ziet deze rationaliseering niet zonder vreezen tegemoet. En waarschijnlijk voor een deel terecht. De huiskolen blijven echter buiten het accoord.

Naast de Luiker mijnen, die zich algemeen onthouden hebben, zijn natuurlijk ook de mijnen, die het bezit zijn van de metaalbedrijven, buiten het kartel gebleven. De verkooporganisaties zullen waarschijnlijk door de metaalindustrie niet met een gunstig oog worden gezien. Zij schijnt te vreezen, dat het steenkoolsyndicaat in protectionistische richting invloed zal trachten uit te oefenen, wat voor haar niet zonder gevaar zou zijn. Want in tegenstelling met wat meestal wordt aangenomen, is de invoer van steenkolen in België veel grooter dan den uitvoer. Dit is voor de gewone steenkool altijd het geval geweest, maar sinds de Belgisch-Limburgsche Unie in 1922, is dit in stijgende mate eveneens voor de cokes¹⁾ het geval. De snelle toeneming van de productie in de Limburgsche mijnen zal het waarschijnlijk echter binnen een paar jaar, mogelijk maken den noodigen voorraad weer zelf geheel voort te brengen. Het is niet onwaarschijnlijk, dat het syndicaat zich tegen dien tijd zal organiseren om dan, dank zij de protectie, een prijs te kunnen maken, die ook de zwakke Henegouwsche mijnen nog rendabel maakt, wat wel gedeeltelijk ten koste van de metaalbedrijven zal geschieden. Een strijd tusschen de uitvoerende metaalindustrie en de, op de binnenlandsche markt steunende, steenkoolindustrie, ligt dan voor de hand. Het zal van belang zijn in de eerstvolgende jaren na te gaan in hoeverre de Belgische steenkoolindustrie haar productie uithreidt, want ook voor de Nederlandsch Limburgsche mijnen is deze kwestie van beteekenis.

R. VAN GENECHTEN.

¹⁾ Memorandum sur l'industrie du charbon bnd. II. Uitgave van den Volkenbond.

DE AFGIFTE VAN GOUDEN TIENTJES DOOR DE NEDERLANDSCHE BANK.

In de afgelopen week heeft men in de dagbladen kunnen lezen, dat eene te Rotterdam gevestigde firma in een „open brief” aan den Minister van Financiën protest heeft aangeteekend tegen het feit, dat de Nederlandsche Bank bij inwisseling van bankpapier slechts in beperkte mate gouden tientjes beschikbaar stelt. Nu deze zaak aldus wederom in het openbaar ter sprake is gebracht, willen wij nog eens in herinnering brengen, hoe het hier te lande met de beschikbaarstelling van gouden munt is gegaan ten einde duidelijk te maken, dat er voor protest tegen de door de N. B. in practijk gebrachte beperkende maatregelen niet de minste aanleiding bestaat.

Vóór den oorlog gaf de N. B. slechts in beperkte mate goudgeld af voor het binnenlandsche verkeer. Behoefte aan tientjes was er ten onzent maar weinig. Voor betalingen met geld in coupures van tien gulden was men afdoende geholpen door het bankpapier van dat bedrag en omtrent de „goudwaarde” van dit laatste behoefde men zich geen zorg te maken. De N. B. toch had in 1903 verklaard, dat zij haar goud tot vasten prijs voor uitvoer naar het buitenland beschikbaar zou stellen, zoolang zij daartoe bij machte zou zijn, terwijl de Omsmeltingswet van 1884 (het latere art. 4 van de Muntwet 1901) een waarborg schiep tegen te veel zilvergeld. En bankpapier, en zilveren teekmunt waren op deze wijze aan het goud gekluisterd. Er circuleerde bij ons wel geen goud, maar door bovengenoemde bepalingen was het *goudkernstelsel*, dat wij hier feitelijk hadden, afdoende verzekerd.

Nadat door het verbod van gouduitvoer de toepassing van het goudkernstelsel in den oorlog tijdelijk was onderbroken, heeft men in April 1925 den gouduitvoer weder vrijgelaten, terwijl de N. B. — voorschots op den grondslag der reciprociteit — weder verplicht werd de verklaring van 1903 na te leven. Men dacht destijds echter niet aan het in omloop brengen van tientjes in het dagelijksch verkeer, doch herstelde slechts het goudkernstelsel. Dit laatste toch heeft belangrijke voordeelen tegenover een groote goudcirculatie in het vrije verkeer. Het leidt tot een zuinig gebruik van het kostbare en op zichzelf improductieve metaal, dat bij de centrale bank bewaard blijft, zoodat deze er in tijden van spanning mee kan opereeren, wat haar uiteraard niet mogelijk is ten aanzien van het goud, dat zich, her- en derwaarts verspreid, bij de bevolking bevindt.

In November 1925 veranderde de N. B. haar standpunt echter. Zij had toen buitengewoon veel goud en meende daarvan wel het een en ander beschikbaar te kunnen stellen voor het dagelijksch verkeer, hetwelk zij op die wijze wilde helpen aan een gemakkelijke en hygiënische munt. Voorzover de af te geven tientjes zouden worden opgepot, meende de N. B., dat daarmee een stille reserve gevormd zou zijn voor tijden van spanning.

Zoo ging zij ertoe over om zonder beperking tientjes ter beschikking van het publiek te stellen. In het dagelijksch verkeer bemerkte men daarvan echter weinig of niets. Ten deele werden de tientjes opgepot, ten deele werden zij naar het buitenland uitgevoerd, waar zij hier en daar met agio te verhandelen waren.

Dat gaf de N. B., die de tientjes niet terwille van goudarbitrageanten in het verkeer had gebracht, aanleiding om reeds in 1926 de afgifte aan een maximum van f 250 per aanvraag te binden, een maximum, dat later verlaagd werd tot f 50, waarmee de toestand van vóór den oorlog was hersteld. Inmiddels waren echter meerdere tientallen millioenen guldens aan tientjes afgegeven.

Het is nu tegen deze beperking van de afgifte, dat zich het hierboven genoemde protest heeft gericht. In den „open brief” wordt betoogd, dat goudgeld meer zekerheid biedt dan bankpapier en uit dien hoofde de voorkeur verdient, en voorts dat de arbeidende bevol-

king, voorzover zij haar loon in goudgeld ontvangt, daarmee spaarzamer zal omgaan dan met bankpapier.

De onjuistheid dezer argumenten behoeft weinig betoog. Het op goudpeil houden van ons bankpapier is thans evenals vóór den oorlog door de hierboven genoemde maatregelen afdoende verzekerd. In een tijd, waarin door velen voor een relatief tekort aan goud wordt gevreesd in een nabije toekomst, is centralisatie van den goudvoorraad aangewezen. In den „open brief” wordt opgemerkt, dat het mondjesmaat afgeven van gouden munt geschiedt, omdat volledige stopzetting hiervan den guldenkoers zou drukken. Dat is niet juist; onze valuta zou van zulk een stopzetting geenerlei nadeel ondervinden, zoolang men zich slechts houdt aan beschikbaarstelling van goud voor uitvoer, zoodra de stand der wisselkoersen daartoe aanleiding geeft. Het op beperkte schaal beschikbaar stellen van tientjes is niet anders dan een kleine uiterlijke herinnering aan het goud als grondslag van ons geldwezen en dient slechts de belangen van hen, die in ons goed georganiseerd spaarbankwezen, dat de stormen van den oorlog verdienstelijk heeft doorstaan, geen vertrouwen hebben en een improductieve belegging in spaarpot of kous prefereren. Werd de afgifte van tientjes geheel stopgezet, er zouden onzes inziens geen groote belangen mee geschaad zijn en zeker is het, dat de thans door de N. B. in practijk gebrachte beperking te verkiezen is boven haar vroegere vrijgevigheid. Toen Engeland in 1925 tegelijk met Nederland tot herstel van den gouden standaard overging, bestempelde Churchill het in omloop brengen van gouden munt in het dagelijksch verkeer als een „unwarrantable extravagance”. Geldt hetzelfde niet ook voor ons, zelfs al zitten wij relatief ruimer in het goud dan Engeland?

De inwisseling van ons bankpapier vertoont nog een ander aspect, waarop te dezer plaatse even gewezen moge worden.

De vorige week heeft de heer Van den Bergh in de Eerste Kamer gesproken over de wenschelijkheid om ons zilvergeld te vervangen door nikkelen munten, die dan uit den aard der zaak pasmunten zouden zijn. Het denkbeeld is in onze kolommen verdedigd door Prof. C. A. Verrijn Stuart en Mr. C. W. Ritter¹⁾ De Regeering overweegt nog de benoeming eener Commissie om deze belangrijke zaak te onderzoeken. Komt het daartoe, zoo zal deze Commissie mede moeten adviseeren over de vraag, hoe het met de inwisseling van bankpapier moet gaan, wanneer daartoe niet langer het zilveren teekengeld gebezigd zal kunnen worden. Men zal alsdan de keuze hebben tusschen tweeërlei stelsel. In de eerste plaats zal men het bankpapier zonder meer inwisselbaar kunnen stellen in standaardmunten, dus practisch in tientjes. Dat kan dan echter tot een ongewenschte decentralisatie van den goudvoorraad leiden. Of wel men zal de N. B. de bevoegdheid moeten toekennen goud in baren beschikbaar te stellen tot vasten prijs, hetgeen voor de regeling van den guldenkoers tegenover het buitenland geheel voldoende is en volkomen past in het kader van ons goudkernstelsel. De Staatscommissie voor het Muntwezen heeft dit laatste slechts bij wijze van tijdelijken maatregel willen mogelijk maken. Er is, dunkt ons, aanleiding een stap verder te gaan, en de N. B. bij voortdurende bevoegdheid te geven, om aan inwisselingsaanvragen te voldoen door afgifte van goud in baren tot vasten prijs.

Wie het nut van het goudkernstelsel erkent tegenover den gouden standaard met binnenlandsche goudcirculatie — dit alles natuurlijk geheel afgezien van de vraag, of men tot in lengte van jaren het goud als standaard zal handhaven, dan wel tot een „managed currency” zonder goud zal overgaan, een vraag, die thans niet aan de orde is — die kan tegen een consequente toepassing daarvan ten aanzien van de inwisseling van het bankpapier geen bezwaar hebben.

G. M. V. S.

¹⁾ Zie E.-S.B. 22 Aug. en 5 Dec. 1928 en 23 Januari 1929.

CANADA TEGENOVER DE IN AMERIKA BEPLEITE TARIEFVERHOOGING.

Mr. E. H. von Baumhauer te Amsterdam schrijft ons:

De Canadeesche pers roert zich al danig tegenover de grootsch opgezette tariefsverhoging in Amerika.

Men zint daar reeds op represailles, die de Vereenigde Staten juist het allerminst van hare naburen pleegt te begeeren, zooals reeds uit velerlei wetgeving, die de bureu spaart, kwam te blijken. Canada's export naar Amerika wordt geraamd op een jaarbedrag van \$ 450 millioen, waartegenover een import uit Amerika staat van \$ 935 millioen. Canada's import surplus overtreft dus haar heele export bedrag en dit levert dus genoeg reden op tot consideratie van de zijde van de U.S.A.

Canada oordeelt een herziening van hare invoerrechten desnoodig een simpele zaak, waar zij binnen het Britsche empire en elders op een tegemoetkomende houding ter remplacering van haar import uit Amerika kan rekenen. De Britsche ijzer- en staalindustrie schijnt ten deze reeds op represaille en empire-gevoelens te rekenen en zond reeds haar onderhandelaars derwaarts om de \$ 200 millioen ijzer en staal aankopen, die Canada nu in Amerika dekt, tot zich te trekken. Ook Britsch Columbia smeedt gelijkè plannen volgens de dagbladen van de hoofdstad Victoria, die vooral een terugval van den houtexport duchten en een afweer van vruchten en groenten uit Amerika beramen, die de sinaasappel import uit Australië en de grape-fruit import uit Mexico, beide ten koste van Californië ten goede moet komen.

Wij doen een greep uit de vele blijken van de geesten, die men wakker heeft geroepen. Langzaam aan begint ook Europa in beweging te komen. President Hoover verstaat reeds de teekenen. Hij wenscht reeds beperking der vele eischen tot wat den landbouwer het meest ten goede komt en hij bevordert reeds een spoedige afdoening van dit mindere, opdat de rust in zaken wederkeert.

Veel is bij deze hearings, die reeds rond 10.000 blz. druk aan verslagen bevatten, beweerd, dat beter aanstonds tegenspraak had gevonden; daardoor wordt een prognose van wat tenslotte wel en niet door een verhoging zal worden getroffen uitermate bemoeilijkt. Als deze groote stroom van protectionisme weer binnen bescheiden banen zal zijn teruggeleid, blijft een meer tijdige en beter uitgeruste voorlichting voor den exporteur op Amerika, toch meer dan raadzaam, wil hij op de telkens terugkeerende golven van openlijk en verkapt protectionisme afwisselend van aard, zich voortaan beter tot afweer voorbereid vinden. Samenwerking van allen export op Amerika worde dus aller devies.

HET CONFLICT TUSSEN DE AANNEMERSBONDEN EN DE PUBLIEKRECHTELIJKE LICHAMEN.

Ir. W. M. T. Thijssen te Amsterdam schrijft ons: Waar Ing. S. L. Wijnbergen het nuttig heeft geoordeeld, in verband met het conflict tusschen de Aannemersbonden en de Publiekrechtelijke lichamen, in dit blad (23 Januari 1929) het vraagstuk te bezien van een andere zijde dan zulks door de aannemers is gedaan, zij het mij vergund hun standpunt ook op deze plaats te mogen belichten.

Behalve in de vakbladen is daarover betrekkelijk weinig gepubliceerd.

De afschaffing van de borgstelling.

De heer W. betoogt dan in de eerste plaats, dat de borgstelling in het aannemersbedrijf een ander karakter moet hebben als gebruikelijk aan het systeem wordt toegekend, omdat naast de financieele belangen van den aanbesteder, ook nog een goede uitvoering van de overeenkomst een vermeerdering van de waarborgen vereischt. Ik vermag niet in te

zien, waarom dat speciaal op de aannemingsovereenkomst van toepassing is. Waarom bijv. niet bij de levering van een machine of een schip. De nadeelige gevolgen van wanpraestatie behoeven daarbij toch niet minder groot te zijn dan bij een bouwwerk, al geschiedt dit op een terrein van den aanbesteder?

Tegenover particulieren zou de heer W. het heemaal niet vreemd vinden, als de aannemer borgen vroeg van den opdrachtgever, om zijn financieel risico te dekken. Die vrees behoeft bij overheidslichamen niet te bestaan, maar dat sluit niet in zich, dat deze daarom meerdere waarborgen moet kunnen bedingen.

Het object waarvoor de waarborg gevraagd wordt blijft in beide gevallen gelijk.

Het stellen van persoonlijke borgen is altijd een teere kwestie, waartoe een ieder slechts in hoogste noodzaak overgaat. In het bouwbedrijf was het regel geworden, waarvan ieder steeds het grievende heeft gevoeld. Men kan een redelijke en voldoende waarborg verkrijgen in de termijnregeling en behoeft zijn toevlucht niet te nemen tot middelen, die de gevoelens van anderen krenken.

Dat het mogelijk is, bewijzen de particuliere werken, ook die van overheidslichamen, waarbij de borgstelling is afgeschaft. Nergens in het buitenland treft men het aan, en men zal toch heusch niet kunnen beweren, dat Nederland alleen de ware oplossing zou hebben gevonden. In het buitenland weet men zijn werken even goed gereed te krijgen zonder persoonlijke borgen. Waarom dan niet hier?

Uit een financieel oogpunt zijn de borgen absoluut overbodig, omdat men in de termijnregeling alles kan ondervangen. Rest alleen, dat het goede verloop der werken bevorderd wordt door persoonlijke borgen, die bij falen van den aannemer terstond kunnen inspringen.

Kan men eerstens redelijkerwijs verlangen dat een borg, iemand die tot op dat oogenblik vreemd voor het werk staat, zoo maar terstond inspringt, zonder hem den tijd te gunnen orde op zaken te stellen?

En dan, wat voor een persoon is de borg?

Geen andere eischen worden hem gesteld dan financieel goed te zijn. Overigens mag hij ('t mag ook wel een „zij" zijn) volkomen ondeskundig zijn.

Voor een zoo goed mogelijk verloop van het werk kan ook dat niet bevorderlijk zijn. Men mag dan al financieel gedekt zijn, voor een deskundige verdere uitvoering is men dat geenszins. Wanneer dus de borg in dat opzicht er niets van terecht brengt, zal de besteder zelf moeten ingrijpen. In dat geval zal het er niets toe doen of de kosten gedragen worden door den borg of dat de besteder het uit de eigen reserve (door een goede termijnregeling ontstaan) put.

Het verkeerde in heel het persoonlijke borgenstelsel schuilt hierin, dat de aannemer zelf daardoor meer op den achtergrond raakt, waar hij uitsluitend hoofdpersoon dient te zijn.

Zoo dikwijls wordt de gunning van een werk enkel en alleen beheerscht door de vraag of de borgen goed zijn (financieel altijd). Diezelfde fatale neiging om het oog te veel te richten op de financieele zijde, loopt als een roode draad door heel het betoog van den heer W.

Zelfs waar de heer W. het voor de kleine aannemers opneemt, om dezen een voet in den stijgbeugel te geven met de hulp van een paar borgen.

Is dat menschlievend hulpbetoon nu wel zoo nobel, als men eerst zorgt zelf goed gedekt te zijn door een paar borgen. Deze zijn het, die de risico dragen van een handtekening onder een overeenkomst waarvan ze meestal niet de geringste notie hebben. Voor den besteder is het niet de geringste opoffering.

En schuilt er geen gevaar in, dat een klein aannemer door dat borgenstelsel verleid wordt tot aannemingen, die ver boven zijn kracht gaan?

Vermindert men ook maar eenigermate zijn risico? Neen, integendeel, men tracht hem te verlokken, door

gemakkelijke termijnregelingen, zich te wagen aan een risico, dat ver boven zijn macht gaat. De voorbeelden zijn helaas niet zeldzaam, dat en aannemer en borgen het slachtoffer zijn geworden van een dergelijke goede bedoeling die het slechts in schijn is.

De mogelijkheid om zich op te werken blijft ook zonder borgen voor ieder bestaan; dat bewijst elk ander bedrijf, dat zonder die instelling werkt; het moet echter niet kunstmatig opgevoerd worden tot een gevaarlijk tempo.

Merkwaardig is nog, dat de wensch tot afschaffing der borgstelling bestaat zoowel onder groot als klein in de Bonden.

Men mag den kleinen, en er zijn er heel wat in de Bonden, niet het noodige gezond verstand ontzeggen, dat zij hun eigen belangen over het hoofd zouden zien, als zij nadeel in de afschaffing zagen. Nu moge de heer W. een mooi rekensommetje opstellen, waaruit hij meent te kunen aantoonen dat de kansen voor een kleinen aannemer slechter worden, de praktijk heeft hun bewezen dat de uitkomst anders is.

Sinds de jaren dat de borgstelling is afgeschaft voor 70 procent (volgens de eigen becijfering van den heer W., die niet zoo ver mis zal zijn) van de werken, hebben de kleine aannemers er niet het minste nadeel van gehad. Dat zegt voor hen genoeg.

De moeilijkheden, die de heer W. ziet voor overheidslichamen om het passeeren van een laagsten inschrijver te motiveeren, worden lang niet overal gevoeld. Het komt talrijke malen voor, ook bij overheidslichamen, dat zulks gebeurt, borgen en al inclus. Waar het bij het eene kan, kan het ook bij het andere. Het moet toch allerminst een reden zijn om zoo'n hatelijke instelling te handhaven.

Arbitrage in alle geschillen.

Het verweer van den schrijver tegen dezen wensch der Bonden is niet zoo breedvoerig als dat ten opzichte van de borgstelling.

Laten wij de mogelijkheid van het stellen van overdreven vorderingen buiten beschouwing, omdat het niet aannemelijk is, dat arbiters dat niet zullen doorzien, dan richten zich de geopperde bezwaren uitsluitend tegen de wijze van arbitreeren en de samenstelling der arbitrage-commissie. Dit is het alleen, waarom arbitrage voor alle geschillen nog niet acceptabel is. Waar zoo de zaken staan, kan ook ik kort zijn.

De Bonden staan niet de wijze van arbitreeren voor, zooals de heer W. die beschrijft. Zij wenschen niets liever dan een arbitrage in zijn zuiversten vorm. Sinds jaren is te dien einde door den Ned. Aannemersbond in samenwerking met de Vereeniging van Delftsche Ingenieurs en den Bond van Nederl. Architecten een Raad van Arbitrage voor de Bouwbedrijven in het leven geroepen die voortreffelijk werkt.

Dit lichaam telt 45 arbiters waarvan door ieder der drie vereenigingen 15 leden worden benoemd, welke benoeming ook door de andere moet worden goedgekeurd. Daarboven staat een Voorzitter.

Voor elk geschil wijst de Voorzitter uit dezen Raad 3 arbiters aan buiten partijen om.

Partijen kunnen daar geen invloed op uitoefenen. Het zijn dus geen verdedigers, noch van de eene, noch van de andere.

De aldus geconstitueerde arbitrage-commissie wordt bijgestaan door een jurist als secretaris.

Als regel is onder de drie arbiters er slechts één aannemer. Partijdigheid voor den aannemer is dus niet te veronderstellen.

Vermeld zij hier nog, dat achtereenvolgens Hoofdingenieur Deking Dura, Prof. S. G. Everts, en laatstelijk Dr. Lely de voorzitters waren van dezen Raad.

Ik meen, dat deze persoonlijkheden een waarborg zijn, dat men zijn vertrouwen aan dit instituut kan schenken.

Indien deze Raad van Arbitrage den heer W. onbekend was, meen ik door op het bestaan en de werkwijze daarvan te wijzen, de bezwaren te hebben weggenomen.

Nu iets over de houding en het verweer van Overheidslichamen tegenover de aannemers.

Vanwaar de vrees, dat achter deze beide verlangens nog andere staan. Ze vormen sinds dertig jaar de eenige wenschen waarom gestreden wordt. Doch al ware het, dat de Bonden hiermede nog hun ideaal niet heelemaal verwezenlijkt zien, is het dan een reden van afwijzing? Mij dunkt, men heeft deze beide vraagstukken naar hun redelijkheid te beoordeelen, anders niet.

Wat de toekomst zal vragen, weten we zelf nog niet. Treft men nu allerlei sociale maatregelen, met de wetenschap, dat het de laatste zullen zijn?

Dat reeds nu verscheidene belangrijke overheidslichamen aan die wenschen hebben toegegeven, is dan ook niet het gevolg van relaties, (zooals de heer W. dat uitdrukt), maar van de overtuiging, dat ze billijk worden geoordeeld.

Zegt het den heer W. niets, dat voor 70 procent zonder bezwaar de borgstelling wordt gemist en arbitrage voor alle geschillen wordt toegekend?

Zouden de Vereenigingen van Delftsche Ingenieurs, de Bond van Nederl. Architecten, de Ministerieele Commissie tot herziening der Algemeene Voorschriften van den Waterstaat op datzelfde standpunt staan, wanneer ze die wenschen onredelijk vonden?

Zouden de Nederl. Spoorwegen met de beschikking over een apparaat voor eigen beheer, zooals de heer W. dat noemt, aan die wenschen zijn tegemoetgekomen, zonder redelijkheidsgronden?

De heer W. zal moeten toegeven, dat de Bonden zich in goed gezelschap bevinden.

Dat moest te denken geven, alvorens men over verweer gaat spreken, tegenover wenschen, die reeds sinds jaar en dag geuit zijn.

* * *

Naschrift. Ir. Thijssen vermag niet in te zien, waarom speciaal in het aannemersbedrijf een goede uitvoering der overeenkomst een vermeerdering van waarborgen vereischt. Hij vraagt, waarom zulks niet noodig is bij de levering van een machine of een schip.

Eén der redenen is, dat de opdrachtgever van een bouwwerk, bij wanprestatie, belangrijk meer gedupeerd is dan een opdrachtgever bij den bouw van een machine of schip. De laatste kan het opgedragene weigeren te ontvangen, de eerste is gedwongen, het gebouwde onder alle omstandigheden te accepteren.

„Het object is bij particuliere en overheidslichamen hetzelfde.” Dit is juist. De omstandigheden, waaronder het gemaakt wordt en die bij de beoordeeling van de wenschelijkheid borgen te stellen beslissend zijn, zijn echter verschillend. Zoo groot mogelijke dekking van de risico's van den aannemer bij het werken voor overheidslichamen rechtvaardigt ook zoo groot mogelijke dekking van de risico's, door deze te loopen, hetgeen o.a. kan geschieden door borgen.

Ir. Thijssen betoogt, naar aanleiding van het gegeven „mooie rekensommetje”, dat de praktijk bewezen zou hebben, dat de kansen van den kleinen aannemer niet slechter geworden zijn door de afschaffing der borgen. De juistheid van het rekensommetje is met dit beroep op de praktijk niet weerlegd. Kleinere aannemers, die, door de afwezigheid van de borgstelling, financieel net niet bij machte waren, naar een werk in te schrijven, zullen ernstige bezwaren er tegen hebben, aan een dergelijk feit ruchtbaarheid te geven.

„Wat voor persoon is de borg?” Indien de persoon niet goed is, zoo ware aan hem eischen te stellen. Het wil mij echter voorkomen, dat de beoordeeling hiervan gevoeglijk aan de belanghebbenden, de aanbesteders, kan worden overgelaten. Als regel echter is hij een collega-aannemer. In de gevallen, dat het een ander persoon is, draagt deze in het geval, dat hij moet optreden, de volle verantwoording voor de goede uitvoering van het werk. Door zijn financieele draagkracht hiertoe in staat en ter af-

wending van nadeelige financieele gevolgen hiertoe genoodzaakt, moet hij een deskundige aanstellen om het werk af te maken.

Het belangrijke bezwaar omtrent de moeilijkheden bij overlijden van den aannemer, cessie, inbeslagname, faillissement, verpanding, enz. heb ik niet weerlegd gezien.

Waarom de aannemer door de borgen op den achtergrond zou raken, is niet duidelijk. De borgen treden immers eerst dan naar voren, wanneer de aannemer faalt. „Verheffing van den aannemersstand”, zooals gezegd wordt o.a. het doel van de afschaffing der borgen te zijn, zou doen verwachten maatregelen ter voorkoming van inschrijving door onbekwame aannemers, doch aan deze wordt het terrein door de bonden geheel vrij gelaten.

De heer Thijssen ziet in mijn betoog de fatale neiging het oog te veel te richten op de financieele zijde, waarmede hij bedoelt de waarborgen tegen financieele risico's.

Mijn bedoeling is geweest, de aandacht te vestigen op een ander belangrijk financieel gevolg, waarover Ir. Th. niet rept, nl. het duurder worden van alle werken.

Voor zoover het betreft prijsverhoging ten gevolge van de mindere concurrentie, geniet de aannemer dit voordeel. Daarnaast zal de prijsverhoging, welke het gevolg is van de vertraging in de betaling der termijnen, den aannemer of diens geldschietter ten goede komen.

De aanwezigheid van borgen maakt minder werkkapitaal noodig en de vraag dient te worden gesteld of het onnoodig beslag leggen op belangrijke bedragen voor werkkapitaal, op de debetzijde van den te treffen maatregel geschreven moet worden.

Niet uit „menschlievend hulpbetoon” vind ik het noodig, de gelegenheid tot inschrijving voor den minder kapitaalkrachtigen aannemer niet moeilijker dan tot dusver te maken. Mijn betoog immers is zakelijk en komt hierop neer, dat het gevolg van de afschaffing der bouwborgen zal zijn bemoelijking van de inschrijving van de als regel sterkst concurrerende inschrijvers en daardoor duurder prijzen voor de uitvoering van werken ten koste van den aanbesteder. Dit laatste raakt het algemeen belang.

Zonderling doet het aan, de bonden te zien optreden als beschermers van de aanbesteders, door hun een systeem op te dringen, dat zij zelf niet wenschen, terwijl zij gelijktijdig nog als beschermers optreden voor de kleine, ook niet aangesloten aannemers en voor de borgen, hetgeen toch wel te altruïstisch voorgesteld moet zijn.

„De mogelijkheid, om zich op te werken, blijft ook zonder borgen voor ieder bestaan”. Dit is juist, maar het wordt veel moeilijker gemaakt en dit wordt niet weerlegd.

„Het moet niet kunstmatig gaan.” Ik onderschrijf het, maar ook niet kunstmatig worden tegengegaan en dit geschiedt, indien men de afschaffing der borgen door dwang anderen ongewild oplegt.

„De wensch tot afschaffing der borgstelling bestaat zoowel onder groot als klein.”

De waarschuwingen en bedreigingen met publicatie geuit per advertentie in vele vak- en dagbladen aan het adres van leveranciers en onderaannemers, die in strijd met de eischen zouden handelen, waren toch zeker niet voor de hier bedoelde „grote en kleine aannemers” bestemd? Moet aangenomen worden, dat de voorzitter van den Aannemersbond er onbekend mede is, dat niet aangesloten aannemers onder de meest ernstige dreigementen tegen hun voortbestaan als aannemer, geprest werden niet in te schrijven, waar zij zulks wel wilden doen? Of moet aangenomen worden, dat Ir. Th. onbekend is met het feit, dat niet nagelaten is te posten daar, waar inschrijvingen plaats hadden, zonder de bindende eischen?

Deze handelingen zijn even onmaatschappelijk als het molesteeren van werkwilligen en zeker moeten zij veroordeeld worden bij personen, die het argu-

ment bezigen, dat de invoering der eischen moet inleiden een periode van „verheffing van den aannemersstand”.

De moeilijkheden voor de overheidslichamen worden lang niet overal gevoeld, zegt Ir. Thijssen, daarvoor erkennend hun bestaan. Dat, wat bij den één kan, ook bij den ander kan, is een bewering, die met de practijk in deze geen rekening houdt.

„Men heeft de zaken naar haar redelijkheid te beoordeelen.”

Zoowel de redelijkheid van de dwingende afschaffing der bouwborgen, als van de wijze, waarop men het doel tracht te bereiken, heb ik bestreden.

Het bouwbedrijf is een beschermd bedrijf, werkend voor de binnenlandsche markt. Beperking van de vrije ontwikkeling, met gevolg hogere uitgaven, komt alleen aan een beperkte groep personen ten goede. Het is een soort binnenlandsche protectie.

Indien men te doen had met werkelijke „sociale maatregelen”, waarmede Ir. Th. vergelijkt, zoo zou toch aangenomen mogen worden, dat niet juist van de overheidslichamen het verweer zou uitgaan.

Ik heb niet beweerd, dat het toegeven van verscheidene belangrijke overheidslichamen aan de wenschen (lees bindende eischen) het „gevolg” zou zijn van relaties.

Het feit, „dat 70 pCt. der aanbesteders zonder bezwaar de borgstelling geaccepteerd hebben”, zegt mij niet datgene, wat Ir. Th. ermee tracht te suggereeren en wel om de volgende redenen. Eerst heeft men de bemiddelaars bij particuliere aanbestedingen tot toegeven gebracht wat niet zoo moeilijk was. Voor wat betreft de meerdere kosten hebben deze niets anders te doen dan ze door hun opdrachtgevers te laten betalen. Bovendien genieten deze bemiddelaars, die eigenlijk de beslissing hadden te nemen, hieruit persoonlijk voordeel, hetgeen uit het volgende moge blijken.

Architect P. G. Buskens hield op 14 December 1928 te 's-Gravenhage, gelijktijdig met Ir. Thijssen, een lezing ter propaganda van de afschaffing van borgstelling in het aannemersbedrijf. Hij liet zich toen als volgt uit:

„Het verdwijnen van de persoonlijke borgen in hunne functie van reserve-aannemers zal in vele gevallen aanleiding kunnen geven tot eene verzwaring van de taak van den architect, immers, kon hij tot dusver bij ingebreke blijven van den aannemer volstaan met het oproepen der borgen tot overneming van het werk, in de toekomst zal hij maatregelen moeten treffen tot herbesteding of verdere uitvoering in eigen beheer. Het is billijk, dat hij voor dien extra arbeid eene verhoging van zijn honorarium ontvangt, welke verhoging dus een schadefactor voor den aanbesteder vormt.”

Deze uitlating laat aan openhartigheid niets te wenschen over en spreekt voor zichzelf.

Daarna kwamen de overheidslichamen aan de beurt. Hier echter is de ingenieur of architect niet alleen de persoon, die ontwerpt en onder wiens toezicht het werk vervaardigd wordt, maar hij draagt ook gedeeltelijk mede de bestuursverantwoording van de opdrachtgevers.

Misschien zegt het den voorzitter van den Aannemersbond iets, dat ondanks het feit, dat deze personen geen enkel persoonlijk voordeel van de aanwezigheid der borgen hebben, toch een belangrijk aantal overheidslichamen van meening zijn, zich er tegen te moeten verzetten.

Dat een eisch van belanghebbenden ook zelfs, indien dertig jaar geuit en ook zelfs, indien zij in vervulling zou gaan, nog geen bewijs voor haar maatschappelijke juistheid behoeft te zijn, zal de heer Thijssen, die vermoedelijk in zijn werkkering wel meerdere malen met eischen te doen gehad zal hebben, wel willen erkennen.

Ing. S. L. WIJNBURGEN.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand Februari 1929, in vergelijking gebracht met de

raming van dat jaar en de opbrengst over hetzelfde tijdvak van 1928.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand *f* 37.403.600 op tegen *f* 37.402.600 in Februari 1928 en vertoont mitsdien een, zij het uiterst geringe vooruitgang van *f* 1000. De totale opbrengst bleef daarentegen een bedrag van *f* 1.858.600 bij de raming ten achter, hetgeen intusschen bij de kortste maand des jaars van minder belang is te achten.

De totaal opbrengst over de eerste twee maanden van dit jaar bedroeg *f* 82.789.100, d.i. *f* 2.310.100 meer dan in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar. Ook de raming werd in bedoelde periode overschreden en wel met *f* 4.264.900.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorig jaar vertoonden de vermogensbelasting, de dividend- en tantiëmebelasting, de tabakaccijns, de belasting op gouden en zilveren werken, de zegelrechten, de registratierechten en de rechten en boeten van successie, van overgang bij overlijden en van schenking een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de grondbelasting, de personeele belasting, de inkomstenbelasting, de rechten op den invoer, het statistiekrecht, de zout-, de geslacht-, de wijn-, de gedistilleerd-, de bier- en de suikeraccijns, de domeinen en de loodsgelden. Verreweg de meeste middelen liepen dus in opbrengst terug. Dat per slot van rekening toch nog een kleine vooruitgang kon worden geconstateerd, was voornamelijk aan de dividend- en tantiëmebelasting, de registratierechten en de successierechten te danken, welke middelen in vergelijking met de maand Februari van het vorige jaar bijzonder ruim blijken te hebben gevloeid.

In tegenstelling met de vorige maand gaf de grondbelasting ditmaal eene daling in opbrengst te zien (van *f* 186.700). De maand Februari is voor deze belasting nooit bijzonder gunstig; de opbrengst der afgelopen maand (*f* 504.300) was echter wel zeer aan den lagen kant. Dank zij de ruime bate, die dit middel in Januari jl. door vluggere invordering van den vorigen dienst te boeken af, kwam de opbrengst over de beide eerste maanden van dit jaar toch nog *f* 47.700 uit boven die van dezelfde periode van 1928, terwijl 2/12 der raming met *f* 93.000 werd overtroffen. Hierbij moge nogmaals in herinnering worden gebracht, dat het voor 1929 geraamde opbrengstcijfer *f* 385.000 hooger werd gesteld dan voor 1928.

Ook de personeele belasting bracht in de afgelopen maand minder op dan in Februari 1928. Het decrees beliep *f* 434.600 en vindt zijne verklaring in de bij de wet van 28 December 1926 (Staatsblad No. 432) tot stand gebrachte belastingverlaging. Door dezen teruggang werd het surplus, dat in Januari jl. kon worden geboekt, meer dan gecompenseerd; de opbrengst over de eerste twee maanden bleef dan ook *f* 258.100 bij die van de gelijknamige maanden van 1928 ten achter. Aangeteekend zij nog hierbij, dat 2/12 der raming met *f* 213.700 werd overschreden, een overigens voor bedoelde maanden van het jaar geheel normaal verschijnsel.

De inkomstenbelasting gaf opnieuw een daling in opbrengst, ditmaal van *f* 668.700, welke is toe te schrijven aan de verlaging van het tarief bij de wet van 15 Maart 1928 (Staatsblad No. 62). Daarentegen kwam *f* 1.194.200 boven 1/12 der raming binnen, waarbij evenwel moet worden bedacht, dat de inkomstenbelasting in de eerste vijf maanden van het jaar voor het grootste deel wordt geïnd. Bij vergelijking van de ontvangsten uit de inkomstenbelasting over de eerste twee maanden van 1928 en 1929 blijkt, dat de bedragen als volgt over de verschillende dienstjaren kunnen worden onderverdeeld:

	Jan. en Febr. 1928	Jan. en Febr. 1929
1925/26.	<i>f</i> 178.200	—
1926/27.	" 1.303.200	<i>f</i> 116.400
1927/28.	" 16.274.500	" 710.700
1928/29.	—	" 14.808.300
Totaal.	<i>f</i> 17.755.900	<i>f</i> 15.635.400

De vergelijking valt in het nadeel van 1929 uit;

niet alleen het loopende belastingjaar, doch ook de oude dienstjaren hebben in het loopende jaar minder opgebracht; in totaal bedroeg de achteruitgang *f* 2.120.500. Ten slotte moge nog worden aangeteekend, dat de raming in de maanden Januari en Februari van dit jaar met *f* 2.302.100 werd overtroffen.

De vermogensbelasting was de eenige belasting, die in de afgelopen maand een surplus opleverde boven Januari 1928. Voor den vooruitgang, welke *f* 234.900 beliep, is een bepaalde reden niet aanwijsbaar. Misschien kan als verklaring dienen, dat in het begin van 1928 een kleine vertraging in de aanslagsregeling de opbrengst ongunstig beïnvloedde. Ook de raming werd in de afgelopen maand overtroffen (met ruim *f* 150.000). Gerekend over twee maanden bedroeg de vooruitgang *f* 299.700 voor wat aangaat de opbrengst en *f* 218.300 voor wat de raming betreft.

De dividend- en tantiëmebelasting kwam met een sprong van *f* 416.300 op *f* 1.096.900. Nu is de dividend- en tantiëmebelasting een middel, dat op zeer onregelmatige wijze pleegt binnen te komen, en vandaar, dat aan een dergelijk verschil niet te veel beteekenis mag worden gehecht. Bovendien mag niet worden vergeten, dat 1/12 der raming in de afgelopen maand niet werd bereikt (opbrengst *f* 569.800 minder). Eerst na verloop van een vrij lang tijdsverloop kan worden nagegaan, of deze stijging in opbrengst niet door lagere ontvangsten in de volgende maanden is te niet gedaan. Gerekend over twee maanden leverde 1929 tot dusver een surplus van *f* 786.100 boven 1928; daarentegen kon de raming niet worden gehaald (nadeelig verschil *f* 910.200).

De invoerrechten maakten ditmaal een minder goed figuur. De achteruitgang beliep *f* 615.300 en houdt vermoedelijk verband met de stremming der aanvoeren door den ijsgang en de overbelasting der spoorwegen. Hetzelfde geldt ook voor het statistiekrecht, dat een decrees van *f* 70.600 vertoonde. Door deze slechte maandopbrengst werd bij beide middelen gerekend over twee maanden noch de opbrengst van het vorige jaar noch de raming bereikt. Hoogstwaarschijnlijk is hierin evenwel een daling van tijdelijken aard te onderkennen.

De accijnzen maakten in de afgelopen maand al een buitengewoon slecht figuur. Uitgenomen den tabakaccijns wezen zij alle een lager opbrengstcijfer aan. De zoutaccijns leverde *f* 7.700 minder op, waarbij intusschen moet worden bedacht, dat de ontvangst van Februari 1928 zeer hoog was. De raming werd in de afgelopen maand dan ook met ruim *f* 4.700 overtroffen. De geslachtsaccijns decresseerde met *f* 8.800, een overigens niet zeer belangrijk bedrag. De wijnaccijns leverde *f* 30.600 minder voor de schatkist op, waarin wellicht de stagnatie in den aanvoer door de koude haar invloed doet gevoelen. De raming werd bij dit middel in de afgelopen maand bij lange na niet gehaald (raming *f* 220.800; opbrengst *f* 22.300), doch de beide eerste maanden van het kwartaal zijn voor den wijnaccijns van weinig beteekenis; het overgrote deel wordt in de derde maand ontvangen. De gedistilleerdaccijns gaf een zeer scherpe daling in opbrengst te zien (van niet minder dan *f* 1.055.600). Blijkbaar werpt de a.s. zeer belangrijke verlaging van het tarief krachtens de wet van 7 Februari 1929 (Staatsblad No. 37) haar schaduw vooruit en worden met het oog op die verlaging thans reeds minder voorraden ingeslagen. Ook het bier gaf minder te boeken; het decrees beliep *f* 82.000, doch wordt ruimschoots gecompenseerd door de stijging in opbrengst ad *f* 180.700, welke in de maand Januari van dit jaar kon worden waargenomen. De suikeraccijns bracht in de afgelopen maand *f* 27.600 minder op, een vrij onbeteekenend bedrag, dat zijn beteekenis geheel verliest, indien men in aanmerking neemt, dat dit middel in de eerste maand des jaars bijzonder ruim heeft gevloeid. Eindelijk moge nog worden gewezen op den tabakaccijns, welke de eenige accijns was, die een surplus opleverde (van *f* 83.800).

Vergelijkt men de opbrengsten der accijnzen over de

eerste twee maanden van 1929 met die van 1928 en met de raming, dan komt men tot het volgende resultaat:

	Opbrengst 2 m. 1928	Opbrengst 2 m. 1929	Raming 2 m. 1929
Zout	f 360.200	f 341.400	f 333.300
Geslacht....	„ 1.701.400	„ 1.753.100	„ 1.833.300
Wijn	„ 91.100	„ 58.800	„ 441.700
Gedistilleerd	„ 6.460.200	„ 5.627.500	„ 7.500.000
Bier	„ 1.843.200	„ 1.941.900	„ 2.333.300
Suiker	„ 8.812.600	„ 7.910.200	„ 7.883.300
Tabak	„ 3.909.800	„ 4.502.300	„ 3.916.700

Over het algemeen genomen viel de loop dezer middelengroep tot dusver niet mede. Een tijdvak van niet meer dan twee maanden biedt echter geen basis voor het trekken van bepaalde conclusies.

De belasting op gouden en zilveren werken bleef zich in stijgende lijn bewegen, al bedroeg het surplus ook niet meer dan het geringe bedrag van f 200. Hiertegenover staat echter, dat de ontvangst f 900 bij 1/12 der raming ten achter bleef, waarbij intusschen valt op te merken, dat voor 1929 wordt gerekend op een inkomst van f 1.000.000, zijnde f 50.000 meer dan het voor 1928 geraamde opbrengstcijfer.

De rechten en boeten van zegel gaven een meerdere bate van f 96.800, welke geheel aan het ruimer vloeien der beursbelasting is toe te schrijven; immers laatstgenoemde belasting ging niet minder dan f 184.500 in opbrengst vooruit, een bewijs van meerdere bedrijvigheid, welke ter beurze valt waar te nemen. Nog gunstiger staat het met de registratierechten, welke een surplus van f 822.500 voor de schatkist opleverden, hoogst waarschijnlijk een gevolg van de plaatsing van nieuw kapitaal door verschillende Naamlooze Venootschappen. Ook de raming werd bij beide middelen overschreden, bij de registratierechten zelfs vrij aanzienlijk (met f 689.700). Gerekend over twee maanden vertoonde deze groep van middelen eveneens een gunstig beeld. Zoowel de opbrengst van het vorige jaar als de raming werden niet onaanzienlijk overtroffen, bij de zegelrechten onderscheidenlijk met f 625.200 en f 967.800; bij de registratierechten respectievelijk met f 3.434.700 en f 2.736.500. Bij deze laatste cijfers moge nog worden aangeteekend, dat het voor 1929 geraamde opbrengstcijfer bij eerstgenoemd middel f 2.000.000 lager is genomen dan voor 1928; voor de registratierechten daarentegen f 5.000.000 hooger is gesteld.

De successierechten gaven eene stijging in opbrengst te zien van f 1.488.200 en brachten zodoende het respectabele bedrag van f 4.680.000 voor de schatkist op. Nu valt op de successierechten nimmer veel peil te trekken; zij komen op zeer onregelmatige wijze binnen. De hooge inkomst van de vorige maand is echter wel bijzonder opvallend; vermoedelijk zijn eenige belangrijke boedels opengevallen. In ieder geval gaven de eerste twee maanden een flinken voorgrond boven hetzelfde tijdvak van 1928 (van f 1.376.900), terwijl boven 2/12 der raming reeds een som van f 1.429.900 kon worden geboekt.

De domeinen gaven ditmaal f 139.700 minder, hetgeen evenwel aan toevallige omstandigheden moet worden toegeschreven. Ook de loodsgelden liepen terug (met f 82.100), gevolg vermoedelijk van den zwaren ijsgang. 1/12 der raming kon in de afgelopen maand evenmin worden gehaald. Gerekend over twee maanden leverden de loodsgelden f 99.000 minder op dan in het vorige jaar en bleven zij f 72.400 beneden de raming.

De inkomsten van het „Leeningfonds 1914” bedroegen in de afgelopen maand f 6.695.700 tegen f 6.016.200 in Februari 1928. Van eerstgenoemd bedrag was ruim f 4.120.000 aan de Verdedigingsbelastingen I en II te danken. In de maanden Januari en Februari 1929 werd in totaal ontvangen f 14.413.100 (in hetzelfde tijdperk van 1928 f 13.564.200).

Voor het „Wegenfonds” kwam in de afgelopen maand f 310.300 binnen, waarvan f 2.900 op rekening komt van de Rijwielbelasting, en f 307.500 op rekening van de Wegenbelasting (1/12 der raming

f 610.400). In de twee eerste maanden kwam aan het Wegenfonds f 724.900 ten goede, waarvan f 7.600 rijwielbelasting. In de maanden Januari en Februari 1928 werd f 4.704.200 ontvangen (waarvan f 4.137.600 rijwielbelasting, welke toen grootendeels in de maand Januari binnenkwam).

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. DE TOESTAND VAN DE DUITSCHE ZIJDE- EN KUNSTZIJDE-INDUSTRIE.

Dr. K. Volkenborn te Keulen schrijft ons:

Uit den gang van zaken der zijde- en kunstzijde-industrie gedurende het jaar 1928 blijkt, dat de conjunctuur ten opzichte van 1927 zich in een sterk dalende richting bewoog. Het jaar 1927 was voor deze industrieën een recordjaar, dat voorafgegaan was door jaren van een steeds toenemende ontwikkeling. Daar deze industrieën na de stabilisatie bijna uitsluitend op de binnenlandsche markt waren aangewezen, moesten deze jaren door een versterking van haar positie op de Duitse markt van groot voordeel zijn. De buitenlandsche handel was na den grooten inflatie-uitverkoop nagenoeg tot stilstand gekomen. Anderzijds was de Duitse markt tot het tijdstip van de afsluiting der handelsverdragen met Frankrijk en Italië in 1928 door aanzienlijke douanetarieven van den buitenlandschen invoer afgesloten. Het handelsverdrag met Italië bracht een verlaging van het invoerrecht op kunstzijde tot M. 0,60 per KG., terwijl bij het Duitsch-Fransche verdrag alle rechten op zijden en halfzijdenweefsels werden verlaagd. De opening van de Duitse markt voor buitenlandsche producten ging met een algemeene conjunctuurteruggang in Duitschland gepaard, en deze beide factoren veroorzaakten een zoo aanzienlijke verschuiving in het bedrijfsleven in 1928, dat deze, gedeeltelijk zeer nauw met elkaar verbonden, takken van industrie zich tegenover nieuwe belangrijke problemen zagen geplaatst. Met de oplossing hiervan was het jaar 1928 gemeoid, terwijl ook in de eerstvolgende jaren de Duitse producenten hun aandacht hieraan zullen moeten wijden.

De Zijde-industrie.

Een beschouwing van den toestand der Duitse zijde-industrie in 1928 — speciaal van de zijdeveverijen — geeft tot de volgende opmerkingen aanleiding. De aanzienlijke nettowinsten, die de jaren der opgaande conjunctuur voor deze industrie hadden opgeleverd, werden door vele maatschappijen tot uitbreiding en moderniseering der bedrijven aangewend. Het algemeene streven naar rationalisatie in de Duitse industrie in navolging van de Vereenigde Staten werd ook door de zijde-industrie in toepassing gebracht, waardoor een grootere productiecapaciteit werd verkregen. Toen nu in 1928 door den plotseling sterk toegenomen invoer uit Frankrijk — de Italiaansche industrie verkeerde juist in een crisis ten gevolge van de deflatie — en de algemeene afnemende van het verbruik een terugslag intrad, moest blijken, of de rationalisatie niet slechts de productiecapaciteit had vergroot, doch tevens — wat veel belangrijker was — de productiekosten had doen dalen. Want slechts in dat geval kon bij de steeds afnemende winsten verwacht worden, dat nog voldoende hoeveelheden werden verkocht om het bedrijf eenigszins in stand te houden. Tevens moest men met de rationalisatie der bedrijven voortgaan zonder echter daarvoor de geldmiddelen in al te groote mate te gebruiken. De grootere ondernemingen in de belangrijkste takken dezer industrie, t.w. de zijdeveverijen, schijnen hierin werkelijk geslaagd te zijn, daar men nergens tot een radicale beperking der productie behoefde over te gaan. Hoewel de balansen over 1928 nog niet zijn gepubliceerd, behoeft men niet te vreezen, dat deze met een groot verlies zullen sluiten.

Veel moeilijker was daarentegen de positie der grossiers in zijde in het afgelopen jaar, daar velen,

zelfs groote en aanzienlijke firma's, failliet gingen, hetgeen weder zijn terugslag op de productie deed gevoelen. Over het algemeen is de toestand der zijde-weverij op het oogenblik zoo, dat deze zich ten opzichte van de buitenlandsche concurrentie zal kunnen handhaven, door een steeds verder gaande rationalisatie, die de kostprijzen met dat bedrag zal verminderen, waarmede de buitenlandsche industrieën door de lage loonen in het voordeel zijn. Tevens hoopt men door een betere kwaliteit het prijsverschil met het buitenlandsche product ook bij uitvoer te kunnen nivelleren, ten einde geleidelijk weder een belangrijker plaats op de internationale markt in te nemen. De financiële toestand der groote zijdeweverijen is over het algemeen gezond, zoodat men wel mag aannemen, dat de moeilijkheden overwonnen zijn en de plannen zullen slagen.

Ook in den laatsten tijd waren de loonconflicten met de arbeiders, die verleden jaar tot groote en langdurige moeilijkheden hebben geleid, weder heviger, doch zij werden juist eenige weken geleden weder bijgelegd.

De Kunstzijde-industrie.

Wat nu de jongste Deutsche groot-industrie — de kunstzijde-industrie — betreft, heeft ook deze, zooals reeds opgemerkt, in 1928 met moeilijkheden te kampen gehad. Aandeelen Vereinigte Glanzstoff-Fabriken noteerden in Mei 1928 aan de Berlijnsche beurs nog 880 pCt., terwijl zij in Februari van dit jaar tot 430 pCt. waren gedaald. Hetzelfde lot ondergingen de aandeelen van soortgelijke groote buitenlandsche ondernemingen, zooals aandeelen Snia Viscosa en Courtaulds. Hieruit blijkt, dat de moeilijkheden van de Deutsche kunstzijde-industrie niet een specifiek Duitsch karakter dragen. Een dergelijke achteruitgang moet wel op feiten berusten, die voor de geheele kunstzijde-industrie gelden. Hierbij komen dan bovendien de voor Deutschland specifieke oorzaken.

In het algemeen kan van de kunstzijde-industrie gezegd worden, dat zij een van die sterk expansieve jonge industrieën is, wier technische ontwikkelingsmogelijkheden onbegrensd schijnen en die ten gevolge van steeds nieuwe technische veranderingen zich voortdurend in onrust bevinden, zelfs dan, wanneer alles zoo goed mogelijk geregeld lijkt. De noodzakelijke expansie is zoo sterk, dat het evenwicht gemakkelijk verbroken wordt. In 1928 heerschte er een algemeene internationale vraag naar acetaatzijde, die in verband met een sterke prijsdaling van de Engelsche Celanese maatschappij zelfs in hevige mate de markt verontrustte. Hierbij kwamen later nog de uiteenlopendste geruchten omtrent de voordeelen van het Brandwoodprocédé, die echter ten slotte werden tegengesproken.

In den allerlaatsten tijd trok het Lilienfeld-procédé algemeen de aandacht. Dit procédé, dat werkelijk een technische verbetering moet zijn, is reeds door eenige maatschappijen aangekocht, die, naar men zegt, veel van de toepassing verwachten. Tegen het Lilienfeld-procédé kan men over het algemeen naar voren brengen, dat de kwaliteit van Viscose tot dusverre voor alle doeleinden geschikt bleek te zijn en dat het derhalve betwijfeld mag worden, of het zelfs bij aanzienlijke kwaliteitsverbeteringen nieuwe toepassingen zal vinden, die tegen de verhooging der productiekosten, welke in ieder geval voorloopig door het nieuwe procédé zal ontstaan, opwegen. Daarentegen kan als vaststaand aangenomen worden, dat de bedrijven door vereenvoudiging van het productiesysteem nog groote bezuinigingen kunnen doorvoeren. De verlaging der productiekosten, die op deze wijze kan worden verkregen, zou den Duitschen ondernemingen, vooral in den eersten tijd, ten goede kunnen komen en verondersteld mag worden, dat thans in de bedrijven in deze richting krachtig wordt gewerkt.

De verhoudingen op de Deutsche kunstzijdemarkt zijn in den loop van 1928 veel scherper geworden.

Naast de reeds hierboven vermelde omstandigheden — de verlaging van de douanetarieven en den algemeenen teruggang van de conjunctuur in Duitschland — draagt de monopolistische positie van den grooten producent en de hieruit voortvloeiende prijspolitiek een belangrijk deel van de schuld. De dominerende positie, vooral van de Vereinigte Glanzstoff Fabriken, verhinderde of bemoeilijkte althans langen tijd het opkomen van andere ondernemingen in Duitschland, die daardoor in het buitenland in een zooveel grooter aantal ontstonden. De concurrentie van de Italiaansche fabrieken, die door lage loonen in het voordeel waren, deed zich langzamerhand op de Deutsche markt steeds sterker gevoelen en deze concurrentie heeft dan ook bepaalde beschermingsmaatregelen van de Deutsche ondernemingen te voorschijn geroepen. De eerste maatregel tegen deze onaangename concurrentie was een rechtsaanval op grond van het Deutsche patentrecht. Daarop volgde door een deelneming aan de saneering van de Snia Viscosa Gesellschaft op basis van een overeenkomst een beperking van de concurrentie van deze groote Italiaansche firma.

Het voorloopige resultaat van deze gebeurtenissen, waarbij het doel voorzat een radicale prijzenoorlog te verhinderen, vormde een bijzonderen maatregel van de prijsconventie van de Deutsche kunstzijdeproducenten. Dit eigenaardig besluit bestond hierin, dat men aan alle consumenten van kunstzijde een bepaalde korting wilde toestaan, indien alleen van de tot deze conventie toegetreden producenten werd betrokken. Deze korting, die men op 7 pCt. vaststelde, was de z.g. „Treurabatt". Het bleek echter spoedig, dat deze laatste maatregel niet voldoende zou zijn om het na te streven doel te bereiken. Nadat reeds langen tijd voor de invoering van deze prijsclausule de bij deze prijsconventie aangesloten Deutsche deelnemers zich op verschillende wijze van den druk van de contractsbepalingen hadden trachten te bevrijden, kon men nog nauwelijks daarop rekenen, dat de afnemers deze nieuwe conventiebepalingen strikt zouden nakomen. De bedrijfsonzekerheid werd er nog door versterkt en ook de verandering van het „Treurabatt" in een eenvoudige korting van 8 pCt. kon niet verhinderen, dat men eindelijk in Januari van dit jaar tot een ontbinding van deze conventie moest besluiten, die zich nu beperkt tot de vaststelling van bepaalde leverings- en betalingsvoorwaarden.

Ongetwijfeld is het voor beide partijen — producent en verbruiker — dringend noodzakelijk geworden aan den onzekereren toestand een einde te maken. Men heeft ook vrij lang gedraald totdat men tot deze heilzame maatregelen zijn toevlucht nam. Wellicht heeft men ook de nadeelige gevolgen van een dergelijken stap uit vrees voor een algemeenen prijzenoorlog overschat. Gedurende de eerste weken na de opheffing van de prijsconventie leek het ook werkelijk, dat het tot een niets ontzienden concurrentiestrijd zou komen, temeer waar de toonaangevende Italiaansche firma verzekerde, dat zij elken door de Deutsche producenten vastgestelden prijs zou onderbieden. Inmiddels is echter de toestand eenigermate gekalmeerd. De Italiaansche firma's hebben haar bedreigingen gedeeltelijk gelogenstraf en de Deutsche firma's zijn niet meer bereid tot elken prijs te verkoopen. Bovendien schijnt het, alsof de Deutsche fabrieken voldoende van orders zijn voorzien, vooral daar men niets hoort van nieuwe productiebeperkingen.

Het is evenwel zeer moeilijk om van de capaciteit en het productievolume van de Deutsche ondernemingen een goed beeld te krijgen, daar de afzonderlijke firma's hierover niet de geringste gegevens publiceeren. Een feit is het echter, dat de uitvoer met meer dan 8 miljoen KG. niet onaanzienlijk gestegen is. Datzelfde geldt evenwel ook voor den invoer, waarvan het totaal-cijfer dat van den uitvoer overtreft. Het is niet moeilijk voor deze stijging van den in- en uitvoer een verklaring te vinden; zij ligt in de boven-

genoemde maatregelen van de prijsconventie, waardoor men gedwongen werd tot wereldmarktprijzen aan het buitenland te verkoopen om een afzetgebied te vinden voor de stijgende productie, terwijl men tegelijkertijd voor de buitenlandsche concurrentie een nieuw afzetgebied in Duitschland opende¹⁾.

Deze gebeurtenissen, die aan de beruchte dumping van de vooroorlogse periode herinneren, waren ongetwijfeld nadeelig voor de Deutsche consumenten. Dat zal in den loop van dit jaar nog wel duidelijk blijken uit het toenemende verbruik en de uitvoercijfers van de kunstzijde verwerkende industrie.

Met het resultaat van de ontwikkeling in de laatste maanden, nl. een volkomen verbetering van de verwarrende marktpositie en een vergroting van het afzetgebied voor kunstzijde in Duitschland, zal ook de Deutsche kunstzijde-industrie tevreden moeten zijn.

AANTEKENINGEN.

Beleggingspolitiek.

Het mag als algemeen bekend worden verondersteld, dat in den tegenwoordigen tijd het beleggen van groote kapitalen in *aandeelen* als heel wat moeilijker beschouwd wordt dan in vroeger jaren. Immers, op het oogenblik is het meerendeel der financiële experts van gevoelen, dat het internationale koerspeil der fondsenmarkten hoog is, hetgeen reeds op zichzelf het kiezen der juiste beleggingsobjecten tot een beslissing van meer dan gewone verantwoordelijkheid stempelt. Het is dan ook geen wonder, dat de meeste, financiële adviseurs het opmaken van schema's voor de belegging van groote kapitalen in *aandeelen* onder de huidige omstandigheden voor een uiterst lastige en gevaarlijke, zoo niet onmogelijke taak houden.

Dit vooropgesteld zijnde verdient dezen vorm van belegging des te meer onze aandacht. Het is daarom van belang kennis te nemen van een voordracht, door den heer H. E. Raynes, F.I.A., F.C.I.I. Secretary Legal & General Assurance Society, gehouden voor het Engelsche Instituut van Actuarissen; een beknopt overzicht der argumenten van den heer Raynes volgt, hieronder, vergezeld van het door hem voorgelegde cijfermateriaal.

Het doel van den heer Raynes is geweest, een ver-

¹⁾ Wij hebben hier het oog op de noodzakelijkheid van een vergroting van den Deutschen afzet in het buitenland om ten gevolge van de toenemende productiecapaciteit de vorming van groote voorraden te verhinderen. De afzet in Duitschland wordt door het prijskartel sterk beïnvloed, ofschoon ook geregeld verkoopen beneden de prijzen, door de conventie vastgesteld, plaats vonden, in verband met de verschillende vormen, waarin de voorschriften zijn vervat. Dit ontduiken van de vaste prijzen der conventie — steeds dan wanneer dit aan belangrijke consumenten op grond van buitenlandsche concurrentie-offerten werd vereischt — bemoeilijkt vaak het tot stand komen van zaken, daar men, vooral de kleine afnemers, er zeer dikwijls de voorkeur aan gaf, in het buitenland te koopen. De groote en kapitaalkrachtige afnemers bleven evenwel van de Deutsche firma's betrekken, zij het ook vaak buiten de conventie om. Deze buitenlandsche concurrentie was zoodoende voor de consumenten zeer voordeelig.

Schadelijk was aan den anderen kant zonder twijfel de poging door kartelpolitiek prijzen vast te stellen, die boven de wereldmarktprijzen lagen, en die daardoor de Deutsche verder verwerkende industrie groote moeilijkheden bij den verkoop van haar producten in het buitenland in den weg legden. Daarbij dient nog opgemerkt te worden, dat de kartelprijzen natuurlijk niet geheel zonder uitwerking bleven. Zij zijn ten deele werkelijk betaald en in ieder geval hielden zij eenigszins het prijsniveau in de hoogte. Had men de concurrentie den vrijen loop gelaten, en geen kartelpolitiek doorgevoerd, dan zouden hierdoor een buitengewone onoverzichtelijke markttoestand, die den inkoop verzwaarde, en het hooge prijsniveau vermeden zijn geworden. Er is dan ook alle reden om door de belasting van de inheemsche markt met hoogere prijzen dan op de wereldmarkt heerschen, en een gelijktijdigen afzet van een stijgende productie tot lagere prijzen in het buitenland van dumping te spreken.

gelijking op te stellen tusschen twee vormen van belegging, nl. eenerzijds die in *aandeelen*, en anderzijds die in vaste rentedragende fondsen van dezelfde ondernemingen.

De resultaten, waartoe zijn statistische berekeningen leiden, mogen waarlijk verbluffend genoemd worden. Zij wijzen er met groote overtuigingskracht op hoe verkeerd het is om bij de van oudsher gehuldigde principes te blijven volharden, als zouden voor een belegging op langen termijn alleen staats- en gemeenteleeningen, pandbrieven, hypotheken, obligatiën, de z.g.n. goudgerande waarden in aanmerking komen. En op ondubbelzinnige wijze spreekt uit Mr. Raynes' conclusies de overtuiging, dat ook onder de huidige omstandigheden een soliede en lucratieve belegging in *aandeelen* zeer goed mogelijk, en zelfs verkieselijk is.

Het spreekt vanzelf, dat hier alleen bedoeld wordt een belegging op langen termijn; voor die op korten termijn gelden geheel andere eischen.

De observatie-periode van den heer Raynes omvat het tijdperk van 31 Maart 1912 tot 31 Maart 1927. Hij heeft 9 groepen van fondsen-materiaal uitgekozen, nl.:

1. Britsche Spoorwegen.
2. Electriciteitsmaatschappijen.
3. Gasmaatschappijen.
4. IJzer-, Steenkool-, Staalmaatschappijen.
5. Land-, Financiële en Hypotheekmaatschappijen.
6. Scheepvaartmaatschappijen.
7. Telegraafmaatschappijen.
8. Financiële Trustmaatschappijen.
9. Textiel- en aanverwante maatschappijen.

Raynes veronderstelt, dat twee kapitalen, van £ 54.000 ieder, geïnvesteerd werden in de *aandeelen* zoowel als in de obligatiën van verschillende dezer maatschappijen. Uit iedere groep zijn 6 Britsche ondernemingen gekozen, welke beschikten over het grootste maatschappelijk kapitaal, allen dividendbetalers een en ander volgens het „Investors Monthly Manual” van 31-3-1912. In elke groep is £ 6000.— belegd, waarvan £ 1000.— in de *aandeelen* en £ 1000.— in de obligatiën der gekozen ondernemingen. Hij verkrijgt hiermede de volgende resultaten. De eerste tabel geeft het jaarlijksche inkomen uit beide beleggingen:

TABEL I.

Vergelijking der inkomsten eener Belegging per 31 Maart 1912 in gewone *aandeelen* met de inkomsten uit eenzelfde Belegging in de obligatiën dezer ondernemingen.

Jaar	Gewone aandelen		Obligatiën	
	Inkomsten	Rendement	Inkomsten	Rendement
	£		£	
1912	2,964	5.49	2,134	3.95
1913	3,024	6.71	2,134	3.95
1914	2,763	5.12	2,076	3.84
1915	2,946	5.46	1,924	3.56
1916	2,842	5.26	1,699	3.15
1917	2,954	5.47	1,698	3.14
1918	2,890	5.35	1,584	2.93
1919	3,389	6.28	1,584	2.93
1920	2,994	5.54	1,584	2.93
1921	2,891	5.35	1,584	2.93
1922	3,493	6.47	1,699	3.15
1923	3,731	6.91	1,754	3.25
1924	3,817	7.07	1,736	3.21
1925	3,483	6.45	1,783	3.30
1926	3,531	6.54	1,783	3.30

Zooals hieruit blijkt, is in geen der 15 jaren het inkomen uit gewone *aandeelen* lager dan het inkomen uit vaste-rente-dragende fondsen. Deze cijfers leveren bewijzen ten voordeele der belegging in *aandeelen*. Dit is echter niet steeds het geval ten opzichte van iedere groep *aandeelen* op zich zelf. Het inkomen der obligatiën-investeering was bijv. in 1926 hooger bij de Spoorweg Maatschappijen, in 1918—1920 was dit bij de Gas-Maatschappijen het geval, in 1921—1923 bij de IJzer-, Steenkool en Staal groep. Een en ander blijkt uit de volgende specificatie:

TABEL II

Vergelijking der inkomsten eener Belegging van £ 6000.- op 31 Maart 1912 in gewone aandelen met de inkomsten uit een zelfde belegging in de obligatiën dezer ondernemingen. De cijfers van iedere groep hebben betrekking op de Belegging van £ 6000 (£ 1000.- voor iedere onderneming) in de 6 maatschappijen met het grootste maatschappelijk kapitaal op 31 Maart 1912.

Jaar	Britsche Spoorwegen		Electriciteits Maatsch.		Gas-Maatsch.		Ijzer, Stéenk. en Staal Mijen		Land, Hyp. Financ. Mijen		Scheepvaart Maatsch.		Telegraaf Maatsch.		Financieete Trust		Text. & Aanverw. Mijen	
	gew. aand.	oblig.	gew. aand.	oblig.	gew. aand.	oblig.	gew. aand.	oblig.	gew. aand.	oblig.	gew. aand.	oblig.	gew. aand.	oblig.	gew. aand.	oblig.	gew. aand.	oblig.
1912	£ 254	£ 213	£ 280	£ 242	£ 282	£ 228	£ 408	£ 246	£ 394	£ 236	£ 441	£ 265	£ 305	£ 245	£ 319	£ 28	£ 291	£ 231
1913	276	213	316	242	263	228	404	246	423	236	945	265	330	245	332	228	235	231
1914	253	207	328	236	231	222	459	239	390	229	258	258	328	238	192	222	224	225
1915	231	192	284	218	242	206	558	222	363	212	369	239	343	221	260	206	296	208
1916	205	170	223	193	213	181	462	196	359	188	484	211	336	194	230	182	330	184
1917	204	169	235	193	194	181	609	196	427	188	489	211	336	194	230	182	330	184
1918	211	158	228	180	138	169	562	183	416	175	419	197	332	181	220	169	364	172
1919	222	158	315	180	139	169	578	183	452	175	507	197	390	181	241	169	545	172
1920	222	158	336	180	151	149	412	183	412	175	431	197	390	181	268	169	372	172
1921	222	158	284	180	178	169	178	183	483	175	431	197	390	181	275	169	450	172
1922	267	170	485	193	237	181	191	196	545	188	409	211	391	194	302	182	666	184
1923	256	175	589	199	264	188	177	202	604	194	454	218	392	200	334	188	661	190
1924	253	175	639	199	262	188	177	174	652	194	357	218	392	200	372	188	713	190
1925	236	181	584	206	270	194	134	179	551	200	353	225	395	208	405	194	555	196
1926	123	181	696	206	269	194	223	179	568	200	358	225	394	208	418	194	482	196

Raynes berekent daarop het surplus inkomen, gemaakt op de gewone aandelen, uitgezet tegen 4 pCt. rente. Dit bedrag, gevoegd bij de marktwaarde der gewone aandelen op 31 Maart 1927, geeft het volgende beeld:

Marktwaarde gewone aandelen	£ 80.073
Meerdere inkomsten dan uit de belegging in gewone aandelen	£ 27.662
Waarde op 31-3-27 der investering in gewone aandelen	£ 107.735
Waarde op 31-3-27 der investering in obligatiën	£ 42.588

TABEL III.

Vergelijkende positie op 31 Maart 1927 der op 31 Maart 1912 in aandelen en obligatiën geïnvesteerde kapitalen:

B Klasse	Bedrag der belegging	Waarde der obl. per 31 Maart 1927	Waarde der gewone aand. op 31/3 '27	Meerdere inkomsten uit gew. aand. dan uit obligatiën
Britsche Spoorw.	£ 6,000	£ 4,413	£ 3,884	£ 981
Electriciteits-Mijen	6,000	5,390	14,741	3,247
Gas-Mijen	6,000	4,558	5,304	580
IJzer, Steenkool en Staal-Mijen	6,000	4,287	4,547	3,680
Land, Hypotheek en Finant. Mijen	6,000	4,698	12,500	5,144
Scheepv.-Mijen	6,000	5,105	8,629	4,643
Trust-Mijen	6,000	4,594	10,395	2,031
Textiel-Mijen	6,000	4,690	12,822	4,333
Telegraaf-Mijen	6,000	4,853	7,251	3,023
	54,000	42,588	80,073	27,662

Raynes merkt zeer terecht op, dat men zal vermoeden, dat de jaren 1912—1927 opzettelijk zijn uitgekozen om zodoende dit gunstige resultaat te verkrijgen. Men zal geneigd zijn te zeggen, dat in een periode, waarin de koersen van vaste rente dragende papieren zijn gestegen, het resultaat ook anders zou zijn uitgevallen. Raynes voorkomt deze opmerking, door er op te wijzen, dat er een dergelijke periode in deze 15 jaren is. Op 31 Maart 1921 bedroeg de marktwaarde der vaste rente dragende fondsen uit mijn schema £ 35.051 tegen £ 42.588 in 1927, een vermeerdering dus van 12 pCt. In 1921 bedroeg echter de marktwaarde der gewone aandelen £ 46.557 tegen £ 80.073 in 1927. Indien nu in 1921, het jaar der hoog-conjunctuur, het jaar der fabelachtige beurskoersen, £ 100.000 belegd waren in dezelfde 54 fondsen in verhouding tot het reeds bestaande bezit, dan had men de volgende verrassende cijfers verkregen:

Volgens Raynes is zijn keuze van 6 ondernemingen met het grootste maatschappelijk kapitaal als het ware mechanisch gedaan; ook heeft in de periode

TABEL IV.

	Waarde 31 Maart 1921	Netto inkomsten						Waarde 31 Maart 1927
		1921	1922	1923	1924	1925	1926	
Gewone aandelen	£ 100.000	£ 6,210	£ 7,532	£ 8,054	£ 8,244	£ 7,510	£ 7,614	£ 172.000
Obligatiën	100.000	4,530	4,859	5,017	4,935	5,095	5,095	121.500

dezer 15 jaren geen enkele nuttige verandering in de belegging plaats gegrepen. Was dit wel gebeurd, dan zou zeer zeker een nog beter resultaat verkregen zijn. De tegenstanders der belegging in aandelen moeten vooral niet uit het oog verliezen, dat de financiële structuur van goed en fatsoenlijk beheerde ondernemingen (anderen komen natuurlijk in het geheel niet in aanmerking) met ieder jaar beter en solider wordt. Dergelijke lichamen hebben een conservatieve uitkeeringspolitiek gevolgd, en groote bedragen gereserveerd. Het rendement op deze aandelen moge op het oogenblik lager zijn dan dat hunner obligatiën, op den duur zullen de gemaakte reserves hun vruchten afwerpen en tot uitdrukking komen of door hoogere dividenden, of door hoogere koersen.

Terecht komt Raynes dan ook tot de volgende slotconclusie, dat wat veiligheid betreft deze cijfers bewijzen, dat algemeen gesproken een belegging op langen termijn in aandelen den voorkeur verdient boven een belegging in de vaste rente dragende fondsen der zelfde onderneming.

E. HENNY.

De Britsche Beetwortelsuikerindustrie en de subsidieverleening.

Een van de nieuwe handelspolitieke vraagstukken, die de aandacht vragen is het voorstel van enkele Kamerleden tot steunverleening aan de Nederlandsche suikerbietenindustrie, waarover men in het begin van dit nummer een uitvoerige beschouwing vindt.

Het is intusschen wel van belang eens kennis te nemen van den toestand van de suikerindustrie in Groot-Brittannië, waar een regeling bestaat, die veel overeenkomst vertoont met die, welke aan onze regering is voorgesteld.

Het mag als bekend worden aangenomen, dat tijdens de Labourregeering in 1925 een subsidie voor beetwortelsuiker werd ingesteld in den vorm van een constante betaling aan de producenten bij hun afzet van witsuiker. De subsidie zou gedurende 10 jaren verleend worden en langzamerhand verminderen. De eerste 4 jaren, die in September van het vorige jaar zijn verstreken, heeft de subsidie 19/6 per cwt.¹⁾ voor suiker, die bij 98° of hooger polariseert, bedragen.

¹⁾ = f 0.28 a f 0.29 per KG.

Voor de tegenwoordige periode, die 3 jaren duurt, bedraagt de subsidie 13 sh., die tot 6/6 vermindert voor de laatste 3 jaren. Geraffineerde suiker van een lager gehalte en melasse ontvangen een geringen steun.¹⁾

In het jongste nummer van „The Economist” wordt er op gewezen, dat sinds het begin van de subsidieverleening de totale kosten voor de belastingbetalers tot het eind van deze maand, waarbij een klein gedeelte geschat is, ongeveer £ 12.000.000 heeft bedragen. In het geheel zijn 600.000 acres voor dit doel bebouwd.

Ofschoon deze subsidie in het Parlement hevige bestrijding heeft ondervonden, hebben de regeering, het grootste deel van de arbeiderspartij en een of twee liberalen haar verdedigd op grond van het feit, dat zij Engeland een nieuwe industrie bracht, een alternatieve bebouwing mogelijk maakte en bepaalde agrarische voordeelen bood.

De landbouwers hebben er op aangedrongen, dat de prijzen, die zij van de fabrieken kunnen verkrijgen, ofschoon tot op zekere hoogte wettelijk geregeld, verbeterd behooren te worden. Aan den anderen kant is er critiek geuit, dat de dividendbetaling van bepaalde fabrieken te aanzienlijk is geweest met het oog op het feit, dat de geheele suikerindustrie afhankelijk is van de bijdragen uit publieke fondsen. Schijnbaar ten gevolge van de slechte klimatologische en agrarische omstandigheden in 1927 is de met bieten bebouwde oppervlakte afgenomen, hoewel in het afgelopen jaar een verbetering intrad.

Evenwel erkent men, dat door de afnemende subsidie de hoeveelheid land, die voor dit doel bebouwd zal worden, waarschijnlijk aanzienlijk zal worden beperkt. In sommige kringen worden er reeds pleidooien gehouden voor een herziening van de subsidie, aangezien een deel van de industrie niet in staat zal zijn zich gedurende de subsidie-periode staande te houden.

Maar het zal waarschijnlijk zeer moeilijk vallen om de regeering voor zulk een verzoek gunstig te stemmen. Bijna 6 jaren van steunverleening moeten nog verstrijken, de belastingbetalers hebben reeds £ 12 miljoen geofferd en de uiteindelijke kosten zullen, zelfs wanneer men rekening houdt met de verlaagde rechten, zonder twijfel zeer aanzienlijk zijn.

Indexcijfers van scheepsvrachten.

„The Economist” schrijft: Ons indexcijfer voor scheepsvrachten bedraagt voor de maand Februari 124,1, hetgeen een daling van 2,7 pCt. ten opzichte van Januari betekent. Een jaar geleden was het indexcijfer 109,7 tegenover 140,2 voor de overeenkomstige maand van 1927. Uit de tweede tabel blijken de jongste bewegingen in de verschillende groepen.

De volgende tabel toont de wijzigingen in iedere groep en sub-groep ten opzichte van de cijfers van de vorige maand; het cijfer 100 stelt telkens het gemiddelde niveau gedurende de periode 1898—1913 voor:

	Indexcijfer	+ of —
Golf van Biscayë; uitgaande vracht..	132,1	+ 1,8
„ „ „ thuisvracht.....	140,3	..
Middell. Zee; uitgaande vracht.....	143,1	— 2,9
„ „ „ thuisvracht.....	107,3	— 3,1
Noord-Amerika.....	125,1	— 3,5
Zuid-Amerika; uitgaande vracht....	92,2	— 2,7
„ „ „ thuisvracht.....	150,8	— 4,6
Indië; uitgaande vracht.....	122,1	— 2,1
„ „ „ thuisvracht.....	112,7	— 10,4
Het verre Oosten, enz.....	122,0	— 4,2
Australië.....	136,2	— 6,2

Gedurende de afgelopen maand stonden de charterzaken voor den Continentalen kolenhandel in het middelpunt van de belangstelling. Aan den anderen kant konden uitgaande vrachten naar Zuid-Europa

¹⁾ Voor nadere bijzonderheden betreffende deze subsidieverleening verwijzen wij naar het artikel van den heer F. W. Forge „De Toestand van de Britsche Suikerindustrie”, opgenomen in E.-S. B. van 9 Mei 1928.

Datum	Europeesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis (Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	100
(Gemidd.v.1913)	110,0	113,1	123,4	106,3	117,4	127,9	116,3
Febr. 1920	814,3	529,9	757,5	744,8	587,0	712,2	691,0
Dec. „ 1921	268,9	277,2	244,1	256,8	286,7	347,2	280,1
Dec. „ 1922	160,1	164,1	163,7	144,4	141,3	166,5	156,7
Dec. „ 1923	137,1	135,2	129,2	122,6	136,1	159,3	136,6
Dec. „ 1924	134,0	132,7	120,1	124,4	125,1	144,2	130,1
Dec. „ 1925	117,4	129,2	119,5	119,8	129,3	161,1	129,4
Dec. „ 1926	117,0	121,6	117,0	110,1	110,1	154,9	121,8
Dec. „ 1927	139,7	156,1	145,9	132,9	129,2	179,8	147,3
Dec. „ 1928	105,6	116,2	113,6	114,2	124,9	139,8	119,0
Febr. 1928	105,6	106,4	106,2	112,4	114,1	114,0	109,7
Maart „	101,7	104,8	102,8	106,7	115,1	119,3	108,4
April „	101,6	103,7	106,6	105,9	116,2	126,4	110,1
Mei „	101,5	100,7	106,0	110,1	111,9	124,6	109,1
Juni „	99,6	100,4	100,8	104,0	108,8	123,7	106,2
Juli „	103,4	103,7	105,7	99,4	110,3	131,8	109,0
Aug. „	105,3	111,3	107,1	108,4	116,2	137,1	114,2
Sept. „	108,9	112,4	111,7	109,0	116,7	136,2	115,8
Oct. „	116,9	120,0	115,4	106,9	121,3	145,1	120,9
Nov. „	121,9	133,0	123,5	117,8	125,1	153,1	129,1
Dec. „	122,1	131,3	125,6	126,8	127,4	156,7	131,7
Januari 1929	119,2	128,6	125,2	123,7	126,2	142,4	127,5
Febr. „	122,7	125,1	121,5	117,4	122,0	136,2	124,1

zich nauwelijks handhaven, verijdert alle noteringen voor thuisvrachten van de verderafgelegen koloniën zich in dalende richting bewegen, vooral de vrachten van Indië waren zeer laag. De omvang van den handel gedurende de afgelopen maand was slechts middelmatig voor dit jaargetijde. De vraag naar scheepsruimte voor graan van La Plata en elders was eenigszin teleurstellend.

Onderstaande tabel toont de verhouding van het indexcijfer tot het gemiddelde van 1913, waarbij het jaar 1926, waarin ons indexcijfer niet zuiver was door de stopzetting van den Britschen kolenuitvoer, is weggelaten, wegens de slechte voorstelling van het werkelijk prijsverloop:

(1913 = 100)

Maand	1925	1927	1928	1929
Januari.....	114,49	118,59	98,47	109,6
Februari.....	115,96	120,54	94,33	106,7
Maart.....	106,63	118,58	93,17	
April.....	104,24	111,06	94,59	
Mei.....	98,23	111,41	93,79	
Juni.....	91,74	106,54	91,29	
Juli.....	94,90	101,61	93,73	
Augustus.....	95,87	105,51	98,17	
September.....	98,19	107,51	99,54	
October.....	99,49	105,78	103,93	
November.....	102,23	106,27	110,94	
December.....	104,67	102,31	113,17	
Jaarl. gemiddeld.	102,22	109,64	98,8	

ONTVANGEN:

La labor diplomática de D. Manuel María de Zamacoña como Secretario de Relaciones Exteriores. Prologo de Antonio de la Peña y Reyes. Archivo Histórico diplomático Mexicano Num. 28. México 1928; Publicaciones de la Secretaría de Relaciones Exteriores.

Over Rationalisatie en Werkloosheid door Dr. Ir. Th. van der Waerden, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Amsterdam 1928; N.V. „Ontwikkeling”.

De wet op de Naamlooze Vennootschap. Beknopte en practische toelichting door Mr. H. Schaapveld, Redacteur-Secretaris van het maandblad „De Naamlooze Vennootschap” en Mr. Dr. P. J. Witteman, Advocaat, Amsterdam 1928; N.V. H. van der Marck's Uitgevers-Mij.

Het gewijzigd Wetsontwerp Ziekteverzekering (ingediend bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal 4 December 1928). Verbond van Nederlandsche Werkgevers. December 1928.

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.
(In Gulden)

	Februari 1929	Sedert 1 Januari 1929	Overeenkomstige periode 1928
Directe belastingen.			
Grondbelasting	504.288	3.657.129	3.609.477
Personeele belasting ..	749.608	3.963.684	4.221.786
Inkomstenbelasting ..	7.860.832	15.635.390	17.755.906
Vermogensbelasting ..	1.275.210	2.468.334	2.168.596
Dividend- en tantiemebelasting	1.096.904	2.423.150	1.637.032
Invoerrechten.	4.673.711	10.050.139	10.576.691
Statistiekrecht	298.514	677.102	732.144
Accijnzen.			
Zout	171.408	341.385	360.217
Geslacht	809.747	1.753.096	1.701.432
Wijn	22.341	58.768	91.105
Gedistilleerd	2.391.056	5.627.541	6.460.151
Bier	840.608	1.941.932	1.843.230
Suiker	4.170.223	7.910.241	8.812.597
Tabak	1.966.632	4.502.331	3.909.846
Belasting op gouden en zilveren werken	82.434	161.233	160.808
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	12.183.861 ^a	5.301.125 ^b	4.675.951
Registratierechten	2.939.666	7.236.526	3.801.814
Successierechten	4.680.044	7.763.214	6.386.268
Domeinen, wegen en vaarten	190.626	371.488	528.689
Staatsloterij	167.303	184.330	185.318
Loodsgelden	328.535	760.933	859.944
Totaal-Generaal ..	37.403.551	82.789.071	80.479.002

¹⁾ Hieronder begrepen f 642.139 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. (Beursbel.). ²⁾ Id. f 1.735.389. ³⁾ Id. f 1.112.234.

HEFFINGEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	Februari 1929	Sedert 1 Januari 1929	Overeenkomstige periode 1928
Verdedigingsbelast. I	1.502.863	3.022.863 ¹	3.097.329
Verdedigingsbelast. II	2.618.934	5.209.577	4.708.162
Opcenten:			
Grondbelasting	102.107	734.087	726.729
Personeele belasting ..	182.854	798.053	889.154
Inkomstenbelasting ..	27.067	78.213	413.313
Vermogensbelasting ...	707.949	1.368.632	548.996
Dividend- en tantiemebelasting	361.978	799.639	540.221
Accijnzen op Suiker	834.044	1.582.048	1.762.519
" " Wijn	4.468	11.754	18.221
Gedistilleerd	239.106	562.754	646.015
Zegelrecht van buitl. eff.	114.318	245.446	213.517
Totaal	6.695.688	14.413.066	13.564.176

¹⁾ Totaal Ia en Ib.

HEFFINGEN VOOR HET WEGENFONDS.

	Februari 1929	Sedert 1 Januari 1929	Overeenkomstige periode 1928
Wegenbelasting	307.462	717.319	566.580
Rijwielbelasting	2.870	7.615 ¹	4.137.624
Totaal	310.332	724.934	4.704.204

¹⁾ 90 % der werkelijke opbrengst; art. 39 der Wegenbel.wet.

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING SEDERT 1 JANUARI 1929.

Dienstjaren	Grondbelasting	Personeele belasting	Inkomstenbelasting	Vermogensbelasting
1926/27	—	—	116.393	498
1927/28	6.311	88.544	710.675	26.138
1928/29	3.604.082	3.856.941	14.808.322	2.441.698
1929/30	46.736	18.199	—	—
Totaal ..	3.657.129	3.963.684	15.635.390	2.468.334

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 4 1/2 13 Oct. '27)	Zwits. Nat. Bk. 3 1/2 22 Oct. '25
Bk. (Bel. Binn. Eff. 5 1/2 13 Oct. '27)	N. Bk. v. Denem. 5 23 Juni '27
{ Vrsch. in R.C. 6 13 Oct. '27	Zweedsche Rbk 4 1/2 24 Aug. '28
Javasche Bank ... 4 1/2 25 Feb. '29	Bank v. Noorw. 5 1/2 26 Mrt. '28
Bank van Engeland 5 1/2 7 Feb. '29	Bk. v. Tsjecho-
Duitsche Rijksbank 6 1/2 12 Jan. '29	slowakije . . . 5 8 Mrt. '27
Bank v. Frankrijk. 3 1/2 19 Jan. '28	N. Bk. v. O'rijk. 6 1/2 16 Juli '28
Belgische Nat. Bnk. 4 30 Juni '28	N. Bk. v. Hong. 7 1 Oct. '28
Fed. Res. Bank N.Y. 5 12 Juli '28	Bank v. Italië. 7 13 Mrt. '29
Bank van Spanje.. 5 1/2 19 Dec. '23	Z.-Afr. Res. bnk 5 1/2 9 Jan. '28

OPEN MARKT.

	1929				1928	1927	1914
	16 Mrt.	11/16 Maart	4/9 Maart	25 Febr. / 2 Mrt.	12/17 Maart	14/19 Maart	20/24 Juli
Amsterdam							
Partic. disc.	4 1/2 16-3/8	4 3/8-1/2	4 1/2-3/16	4 1/2-3/16	3 3/4-15/16	3 7/16-5/8	3 1/8-3/16
Prolong. ..	4 1/2-3/4	4 1/4-5	4 3/4-5	4 3/4-5 1/4	3 3/4-4	3 1/2-3/4	2 1/4-3/4
Londen							
Daggeld ..	4-1/2	4-5 1/4	3 1/2-5 1/4	3 1/2-6	3 1/4-5	3 1/4-5	1 1/4-2
Partic. disc.	5 3/8	5 1/8	5 1/4-3/8	5 1/4-3/8	4 1/8-3/16	4 1/8-3/8	2 1/8-3/4
Berlijn							
Daggeld ..	6 1/2-8 1/2	6 1/4-8 1/2	6 3/4-9 1/2	5 1/2-10	5 1/2-8	2 1/2-5 1/2	—
Partic. disc.	6 3/8	6 1/4-3/8	6 1/8-1/4	6 1/8	6 5/8-3/4	4 5/8-3/8	—
30-55 d. . .	6 3/8	6 1/4-3/8	6 1/8-1/4	6 1/8	6 5/8-3/4	4 5/8-3/8	—
56-90 d. . .	6 3/8	6 1/4-3/8	6 1/8-1/4	6 1/8	6 5/8-3/4	4 5/8-3/8	2 1/8-1 1/2
Waren-							
wissel.	6 3/4-7/8	6 3/8-7/8	6 3/8-1/2	6 3/8-1/2	6 7/8-7	4 7/8-5	—
New York							
Daggeld 1)	7-1/4	6-7/4	8-12 1/4	8-10 1/4	4 1/2-3/4	3 1/2-4 1/4	1 1/4-2 1/2
Partic. disc.	5 5/8	5 1/2-5/8	5 3/8	5 1/2	3 5/8	3 3/4	—

¹⁾ Koers van 15 Mrt. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia *)
12 Mrt. 1929	2.49	12.11 1/8	59.25	9.75 1/2	34.67	99 15/16
13 " 1929	2.49 11/16	12.12 1/8	59.24 1/2	9.75 1/4	34.69	99 11/16
14 " 1929	2.49 3/4	12.11 1/8	59.24 1/2	9.75 1/4	34.68	99 11/16
15 " 1929	2.49 3/4	12.11 3/8	59.24 1/2	9.75 1/4	34.67	99 11/16
16 " 1929	2.49 3/4	12.11 1/8	59.24	9.75 1/2	34.67	99 11/16
18 " 1929	2.49 11/16	12.12	59.24	9.75 1/4	34.67	99 11/16
Laagsted. w. 1)	2.49 3/8	12.11	59.21	9.74	34.65	99 1/2
Hoogste d. w. 1)	2.49 7/8	12.12 1/8	59.27	9.76 1/2	34.70	100
11 Mrt. 1929	2.49 3/4	12.11 1/8	59.23 1/2	9.75 1/2	34.66 1/2	99 15/16
4 " 1929	2.49 11/16	12.11 5/8	59.24	9.75 1/4	34.66 1/2	99 11/16
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
12 Mrt. 1929	48.03	35.10	7.39 1/2	1.49	13.07 1/2	37.09
13 " 1929	48.03	35.10	7.40	1.48 1/2	13.07 1/2	37.20
14 " 1929	48.03	35.10	7.39	1.49	13.09	37.65
15 " 1929	48.03	35.10	7.39	1.49	13.08 1/2	38.32 1/2
16 " 1929	48.04	35.10	7.39	1.49	—	—
18 " 1929	48.03 1/2	35.10	7.39	1.49	13.08	37.47 1/2
Laagste d. w. 1)	48.—	35.—	7.37	1.47	13.05	36.80
Hoogste d. w. 1)	48.06	35.15	7.43	1.52 1/2	13.12	38.40
11 Mrt. 1929	48.02 1/2	35.10	7.39 1/2	1.49	13.07 1/2	36.82 1/2
4 " 1929	48.02 1/2	35.10	7.39	1.49 1/2	13.08	38.10
Muntpariteit	48.—	35.—	7.39	1.49	13.09	48.—

Data	Stockholm *)	Kopen-	Ostlo *)	Hel-	Buenos-	Mon-
	holm *)	hagen *)	*)	sing-	Aires 1)	trealt 1)
12 Mrt. 1929	66.70	66.55	66.57 1/2	6.28 1/2	105 1/8	2.48 1/8
13 " 1929	66.72 1/2	66.57 1/2	66.60	6.28 1/2	105 1/8	2.47 1/8
14 " 1929	66.70	66.57 1/2	66.60	6.29	105 1/16	2.47 3/8
15 " 1929	66.70	66.55	66.60	6.27 1/2	105 1/16	2.47 3/8
16 " 1929	66.70	66.55	66.60	6.28 1/2	105 1/8	2.47 3/8
18 " 1929	66.72 1/2	66.57 1/2	66.66	6.28	105 1/16	2.48 3/8
Laagste d. w. 1)	66.65	66.50	66.50	6.25	104 3/4	2.47 3/8
Hoogste d. w. 1)	66.75	66.62 1/2	66.65	6.32	105 3/8	2.48 3/8
11 Mrt. 1929	66.70	66.55	66.57 1/2	6.28 1/2	105 1/8	2.48 1/8
4 " 1929	66.72 1/2	66.57 1/2	66.60	6.28 1/2	105 3/8	2.48 1/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 3/8	2.48 3/8

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

¹⁾ Particuliere opgave.

²⁾ Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/2 en 7.21 1/2.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
12 Maart 1929	4,85 ¹³ / ₃₂	3,90 ¹ / ₂	23,73	40,04 ³ / ₄
13 " 1929	4,85 ¹³ / ₃₂	3,90 ³ / ₈	23,72 ³ / ₈	40,05 ¹ / ₂
14 " 1929	4,85 ⁷ / ₁₆	3,90 ¹ / ₂	23,72 ⁵ / ₈	40,04 ³ / ₄
15 " 1929	4,85 ⁷ / ₁₆	3,90 ¹ / ₂	23,72 ³ / ₈	40,04 ³ / ₄
16 " 1929	4,85 ³ / ₈	3,90 ¹ / ₂	23,72 ³ / ₈	40,05
18 " 1929	4,85 ³ / ₈	3,90 ¹ / ₂	23,72 ³ / ₈	40,05 ¹ / ₂
19 Maart 1928	4,88 ³ / ₁₆	3,93 ³ / ₈	23,91 ¹ / ₂	40,26 ¹ / ₂
Muntpariteit...	4,8667	13,92	23,81 ¹ / ₂	40 ³ / ₁₆

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	2 Mrt. 1929	9 Mrt. 1929	11/16 Maart '29 Laagste	16 Mrt. 1929 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 ¹ / ₂	97 ¹ / ₂	97 ¹ / ₁₆	97 ⁹ / ₁₆
Athene	Dr. p. £	375	375	374 ³ / ₄	375 ³ / ₄
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 ³ / ₈	1/10 ³ / ₈	1/10 ³ / ₈	1/10 ³ / ₈
Budapest ...	Pen. p. £	27.85	27.84	27.83	27.89
B. Aires ...	d. p. \$	47 ⁵ / ₁₆	47 ¹⁹ / ₆₄	47 ¹ / ₂	47 ⁵ / ₁₆
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/6 ¹ / ₆₄	1/6 ¹ / ₆₄	1/6	1/6 ¹ / ₆₄
Constantin ...	Piast. p. £	980	985	980	985
Hongkong ...	Sh. p. \$	2/0 ¹ / ₁₆	2/0 ¹ / ₁₆	1/11 ¹ / ₂	2/0 ³ / ₈
Kobe	Sh. p. yen	1/10 ¹ / ₈	1/10 ¹ / ₈	1/10	1/10 ³ / ₈
Lissabon ...	Escu. p. £	109 ¹ / ₁₆	108 ¹ / ₂	108	108 ³ / ₈
Mexico ¹⁾ ...	\$ per £	9.90	10	9.75	10.52
Montevideo	d. per £	50 ¹ / ₂	50 ¹ / ₂	49 ¹ / ₂	50 ¹ / ₂
Montreal ...	\$ per £	4.87 ⁵ / ₈	4.88 ¹ / ₂	4.87 ⁷ / ₈	4.90 ¹ / ₂
R.d. Janeiro	d. per Mil.	567 ¹ / ₆₄	520 ¹ / ₃₂	527 ¹ / ₃₂	567 ¹ / ₆₄
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/62 ⁷ / ₃₂	2/61 ¹ / ₁₆	2/6 ¹ / ₂	2/7 ¹ / ₁₆
Singapore ...	id. p. \$	2/356 ¹ / ₆₄	2/348 ¹ / ₃₂	2/348 ¹ / ₃₂	2/358 ¹ / ₆₄
Valparaiso ²⁾	\$ p. £	39.50	39.46	39.46	39.54
Warschau ...	Zl. p. £	43 ⁵ / ₁₆	43 ⁵ / ₁₆	43 ⁵ / ₁₆	43 ⁷ / ₁₆

¹⁾ In het vervolg worden de Mex. \$ niet meer in penc. doch in £ genoteerd. ²⁾ 90 dg.

ZILVERPRIJS

Londen ¹⁾	(N.York ²⁾)
11 Mrt. 1929 ..	25 ¹³ / ₁₆
12 " 1929 ..	26
13 " 1929 ..	26
14 " 1929 ..	26
15 " 1929 ..	26
16 " 1929 ..	25 ⁷ / ₈
17 Mrt. 1928 ..	26 ⁷ / ₁₆
20 Juli 1914 ..	24 ¹ / ₁₆

GOUDPRIJS³⁾

Londen	
11 Mrt. 1929 ...	84/11 ³ / ₄
12 " 1929 ...	84/10 ³ / ₄
13 " 1929 ...	84/11 ¹ / ₂
14 " 1929 ...	84/11 ¹ / ₂
15 " 1929 ...	84/11 ¹ / ₂
16 " 1929 ...	84/11 ¹ / ₂
17 Mrt. 1928 ...	84/11 ³ / ₄
20 Juli 1914 ...	84/11

¹⁾ in pence p. oz. stand. ²⁾ Foreign silver in \$c. p. oz. fine. ³⁾ in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen.	7 Maart 1929	15 Maart 1929
Saldo bij de Nederlandsche Bank...	f 8.675.496,47	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	" 1.855.264,19	f 1.059.208,26
Voorschot op ultimo Februari '29 aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting	" 37.372.666,14 ³⁾	" 38.001.620,45
Voorschotten aan Suriname	" 11.676.798,42	" 11.707.287,16
Id. aan Curaçao	" 91.551,03	" 74.018,87
Kasvord. weg. credietverst. afh. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbriefen	" 133.106.333,78	" 135.777.070,25
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	" 19.468.317,64	" 21.668.265,37
Vordering op het Staatsbedrijf der P. T. en T.	—	—
Id. op andere Staatsbedrijven ²⁾	" 5.832.578,42	" 6.212.578,42

Verplichtingen.	7 Maart 1929	15 Maart 1929
Voorschot door de Nederl. Bank	—	f 483.823,98
Schatkistbiljetten in omloop ¹⁾	f 74.728.000,—	" 74.728.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 28.800.000,—	" 28.800.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank ..	—	—
Zilverbons in omloop	" 11.766.015,50	" 11.599.762,—
Schuld aan Ned.-Indië ²⁾	" 22.927.645,51	" 18.964.428,95
Id. aan Curaçao ³⁾	—	—
Id. aan het Alg. Burg. Pensioenfonds ³⁾	" 24.606.556,15	" 22.590.852,70
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. ³⁾ ..	" 47.728.055,96	" 45.077.731,99
Id. aan andere Staatsbedrijven ²⁾	" 1.640.000,—	" 1.640.000,—
Id. aan diverse instellingen ²⁾	" 5.687.732,69	" 5.744.935,80

¹⁾ Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929. ²⁾ In regk.-crt. met 's Rijks Schatkist. ³⁾ Januari.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	9 Mrt. 1929	16 Mrt. 1929
Saldo bij 's Rijks kas	f 22.769.000,—	f 19.461.000,—
Saldo bij de Javasche Bank	" 4.036.000,—	" 3.471.000,—
Verplichtingen:		
Betaalmiddelen in 's Lands Kas	—	—
Waarvan Muntbiljetten	—	—
Muntbiljetten in omloop	" 46.696.000,—	" 47.908.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds ..	" 278.000,—	" 775.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank ..	" 686.000,—	" 810.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 18 Maart 1929.

Activa.	
Binnel. Wis- (Hfdbk. f 119.739.908,68	
sels, Prom., Bijbnk. " 5.897.332,69	
enz. in disc. Ag.sch. " 16.184.977,18	f 141.822.218,55
Papier o. h. Buitentl. in disconto	—
Idem eigen portef. f 64.342.360,—	
Af: Verkoort maar voor de bk. nog niet afgel. " —	64.342.360,—
Beleeningen (Hfdbk. f 41.381.770,57	
incl. vrsch. Bijbnk. " 7.748.209,81	
in rek.-crt. Ag.sch. " 53.684.756,34	
op onderp. f 102.814.736,72	
Op Effecten	f 99.514.036,72
Op Goederen en Spec. " 3.300.700,—	102.814.736,72
Voorschotten a. h. Rijk	" 12.108.539,18
Munt en Muntmateriaal	
Munt, Goud	f 66.787.340,—
Muntmat., Goud	" 367.525.788,33
f 434.313.128,33	
Munt, Zilver, enz. " 21.233.360,50	
Muntmat., Zilver	—
Belegging ¹ / ₅ kapitaal, reserves en pen- sioenfonds	" 455.546.488,83 ¹
Gebouwen en Meub. der Bank	" 24.602.612,37
Diverse rekeningen	" 5.000.000,—
f 852.998.593,78	
Passiva.	
Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	" 7.157.903,12
Bijzondere reserve	" 8.000.000,—
Pensioenfonds	" 5.557.849,65
Bankbiljetten in omloop	" 782.923.235,—
Bankassignatiën in omloop	" 209.370,54
Rek.-Cour. f Het Rijk f —	
saldo's: Anderen " 11.479.035,88	" 11.479.035,88
Diverse rekeningen	" 17.671.199,59
f 852.998.593,78	
Beschikbaar metaalsaldo	f 137.191.623,68
Minder bedrag aan bankbiljetten in om- loop dan waartoe de Bank gerechtigd is. "	342.979.055,—

¹⁾ Waarvan in het buitenland f 23.889.681,94

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek- kings perc.
	Munt	Muntmat.				
18 Mrt. '29	66.787	367.526	782.923	11.688	137.192	57
11 " '29	67.043	367.501	791.541	24.427	128.903	56
4 " '29	67.048	367.495	808.766	12.464	126.890	55 ¹ / ₂
25 Febr. '29	67.053	367.495	775.761	31.596	133.275	56 ¹ / ₂
18 " '29	67.055	367.495	774.854	28.834	134.835	57
11 " '29	67.056	367.495	784.541	42.742	125.630	55
19 Mrt. '28	67.718	367.464	769.798	49.217	297.463	56
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto ¹⁾	Schatkist- promessen rechtstreeks	Belee- ningen	Papier op het buitenl.	Diverse reke- ningen ²⁾
18 Mrt. 1929	141.822	—	102.915	64.342	46.762
11 " 1929	144.489	—	97.975	101.394	44.389
4 " 1929	98.047	—	117.860	132.330	42.803
25 Febr. 1929	73.713	—	98.599	166.994	25.897
18 " 1929	66.816	—	105.212	166.385	26.928
11 " 1929	66.828	—	93.361	198.269	15.042
19 Mrt. 1928	53.427	—	115.960	181.313	31.800
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van ¹/₅ metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circu- latie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. reke- ningen ¹⁾
9 Febr. 1929 ..	815	1.540	613	1.030	357
2 " 1929 ..	815	1.557	659	1.023	331
26 Jan. 1929 ..	825	1.468	652	1.032	333
19 " 1929 ..	815	1.451	632	1.067	308
12 " 1929 ..	801	1.495	717	1.051	329
11 Febr. 1928 ..	1.106	(1.467	571	857	436
5 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
16 Mrt. 1929	186.800		310.700	42.400	45.560
9 " 1929	188.200		308.900	43.600	47.200
2 " 1929	189.500		302.100	46.900	49.900
16 Feb. 1929	168.902	20.227	302.138	59.229	44.583
9 " 1929	168.794	21.182	303.516	57.105	45.728
2 " 1929	168.996	22.734	300.088	60.185	47.621
26 Jan. 1929	169.228	22.850	300.153	61.436	47.443
17 Mrt. 1928	173.597	18.715	312.349	40.508	121.923
19 Mrt. 1927	190.496	30.865	306.105	45.239	151.993
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
16 Mrt. 1929		141.100		***	53
9 " 1929		140.900		***	51
2 " 1929		138.200		***	54
16 Feb. 1929	8.273	38.034	78.606	53.457	52
9 " 1929	8.163	39.348	79.999	49.188	53
2 " 1929	7.928	38.164	78.745	49.607	53
26 Jan. 1929	7.641	39.296	83.540	44.792	53
17 Mrt. 1928	12.903	27.366	78.970	48.806	54
19 Mrt. 1927	13.726	20.852	65.731	36.673	63
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis ³⁾ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.¹⁾

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
13 Mrt. 1929	152.069	355.005	56.700	12.517	16.809
6 " 1929	151.829	355.088	56.385	10.379	16.115
27 Febr. 1929	151.256	352.253	58.644	8.354	15.594
20 " 1929	150.851	351.819	58.685	12.056	18.692
13 " 1929	150.154	352.698	51.140	10.447	16.687
6 " 1929	149.917	357.519	52.107	8.714	15.528
14 Mrt. 1928	157.853		134.402		56.982
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ²⁾
			Bankers	Other Accounts		
13 Mrt. '29	44.837	11.934	63.384	37.631	57.064	50½
6 Jan. '29	44.797	8.283	64.184	37.296	56.741	51½ ¹⁾
27 Febr. '29	42.977	13.967	57.040	36.662	59.002	54 ²⁾
20 " '29	46.332	15.076	65.695	37.133	59.032	50
13 " '29	47.877	19.636	58.200	36.438	57.456	50½
6 " '29	45.387	8.351	68.501	37.004	52.398	46
14 Mrt. '28	31.507	9.770		103.632	43.200	38
22 Juli '14	11.005	13.736		42.185	29.297	52

¹⁾ Zie voor wijzigingen in de bankstaat de toelichting op blz. 1080 en 1081. ²⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitent.	Wissels	Waarv. op het buitent.	Beleeningen	Renteloos voorschot a.d. Staat
8 Mrt. '29	34.024	732	11.476	23.769	18.427	2.366	3.200
1 " '29	34.063	732	11.474	22.766	18.446	2.405	3.200
22 Feb. '29	34.038	732	11.539	23.645	18.406	2.263	3.200
15 " '29	34.027	732	11.795	22.372	18.400	2.325	3.200
8 Mrt. '28	5.544	343	56	1.505	13	1.797	—
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culleren
8 Mrt. '29	5.930	1.609	63.415	5.241	6.058	7.540
1 " '29	5.930	2.336	64.226	5.424	6.143	6.238
22 Feb. '29	5.930	1.463	62.506	5.932	6.368	7.175
15 " '29	5.930	1.751	62.620	6.275	6.413	5.996
8 Mrt. '28	—	26.893	59.271	121	—	7.829
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. ²⁾ Sluitpost activa.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 18 Maart 1929.

Het feit, dat de discontovoet van de Federal Reserve Bank te New York onveranderd is gebleven en dat de voorschotten aan makelaars in de achter ons liggende beursweek met ongeveer 20 miljoen dollars zijn verminderd, heeft op de beurs te New York een gunstigen invloed uitgeoefend. Weliswaar is men nog steeds bevreemd voor ontwikkelingen op de geldmarkt, doch hiertegenover staan de berichten uit de kringen van handel en industrie, welke een krachtig stimulerenden invloed uitoefenen. Ook de verhooging van den koperprijs heeft ertoe medegewerkt, een betere tendens in het leven te roepen. Voorts hebben meldingen uit de petroleumwereld den indruk gewekt, dat de groote ondernemingen naar een productiebeperking streven, zoodat ook voor petroleumaandelen grotere vraag is ontstaan.

Deze gang van zaken heeft een tegenstelling gevormd met de ontwikkeling van de Europeesche markten. Te Londen hebben de voorvallen bij de General Electric een onaangename indruk gemaakt, vooral omdat het protest tegen de uitgifte van nieuwe aandelen van Amerikaanse zijde is gekomen. Ook de geldsituatie werd nog niet onverdeeld gunstig beoordeeld, hoewel het gevaar voor goudonttrekkingen geringer is geworden, nu de abnormaal hoge geldkoersen te New York voorloopig niet zijn gehandhaafd.

Ook te Parijs is de verkoopdrang vrij groot geweest. De politieke gebeurtenissen hebben aanleiding gegeven tot versterkte liquidaties, hoewel de Kamerdebatten toch niet op de eerste plaats hebben gestaan bij de beoordeeling van den algemeenen toestand. De betrekkelijk vaste houding van Fransche Rente kon hiervoor als bewijs gelden. Daarentegen zijn het nog steeds de nieuwe emissies, welke een krachtigen druk op de markt leggen. In vele gevallen is men ertoe overgegaan oude aandelen te verkopen, ten einde deze door nieuwe te kunnen vervangen, indien dit met voordeel zou kunnen geschieden. Het gevolg is geweest, dat vrijwel over de gansche linie een achteruitgang van het koerspeil kon worden opgemerkt.

De markt te Berlijn heeft geen uitzondering op den algemeenen toestand gevormd. Wel viel tegen het einde van de berichtperiode een lichte verbetering te constateeren, doch dit heeft geen verandering kunnen brengen in de algemeene opvattingen. Vooral de besprekingen omtrent de herstelverplichtingen en geruchten omtrent oneenigheid in het ministerie zijn aan de lusteloze stemming schuld geweest. Dit geschiedde in spijt van een ruimere geldmarkt, waardoor een oogenblik de kans op een koersverheffing in het leven is geroepen.

Ten onzent was de markt tamelijk vast, ook voor beleggingsfondsen. Dit laatste stond in verband met de houding van de geldmarkt, waar een neiging tot verruiming werd geconstateerd. Op den laatsten dag van de berichtperiode echter werden weer hoogere koersen voor prolongatie besteed. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 103½, 104; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 100¼, 100½; 4½ pCt. Ned.-Indië 1926: 98½, 98¾; 5 pCt. Mexico £ 100 — 1000 (afg.): 7½, 7; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 84½, 84; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 106.

Het sterkst zijn aandelen in industriele ondernemingen op den voorgrond getreden. In de eerste plaats moeten in dit verband aandelen Philips Gloeilampenfabriek worden genoemd. In den loop van de berichtweek werden reeds enkele contramindekkings opgemerkt, doch op den laatsten dag werden bovendien vrij omvangrijke aankopen voor rekening van haussiers uitgevoerd, welke begeleid gingen van geruchten omtrent een aanstaande uitgifte van nieuwe aandelen. Ook certificaten Margarine Unie hebben een krachtige verbetering kunnen ondergaan, waarbij zich aandelen Calvé-Delft hebben aangesloten, hoewel niet in dezelfde mate. Voorts zijn kunstzijde-aandelen eenigszins naar voren getreden. De eerste aankopen in deze fondsen, na een tijdperk van bijna volkomen stilstand, schijnen de markt iets te hebben geforceerd, althans trad spoedig weer een achteruitgang van de koersen in. Daarna heeft zich echter een herstel geopenbaard, dat tot het einde kon worden gehandhaafd. Calvé-Delft: 155½, 159½; Centrale Suiker Mij.: 78, 83½; Holl. Kunstzijde Ind.: 173, 180; Internationale Viscose: 82, 87½; Maekubec: 144½, 153½; Margarine Unie: 351½, 377½; Ned. Kunstzijdefabriek: 376, 389½; Philips Gloeilampenfabriek, gem. bez. v. Aand.: 845½, 903; Ougrée Maribaye: 391, 409; Separator: 168, 167½; Zweedsche Lucifer Mij.: 405½, 408.

De aandacht is vervolgens gevallen op petroleumaandelen. De reeds vermelde berichten uit Amerika omtrent de mogelijkheid van een productiebeperking hebben aanleiding gegeven tot het aankopen van aandelen Koninklijke Petroleum Mij. Sterker echter hebben Indische soorten belangstelling getrokken. Voornamelijk was dit het geval met

aandeelen American Rembang, een fonds, waarin bijna nooit handel plaats vindt en dat thans binnen twee dagen meer dan 50 pCt. is gestegen op geruchten van het aanboren van een bron. American Rembang Petr. Cy.: 44½, 100; Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 373, 378; Gee. Holl. Petr. Cy.: 275, 278; Kon. Ned. Petr. Mij.: 386½, 395¼; Perlak Petroleum: 202, 207½; Peudawa: 38, 36½; Marland Oil: 387½, 417½.

In aansluiting aan de activiteit van petroleum-aandeelen, zijn ook van mijnbouwsoorten aandeelen Algemeene Exploratie Maatschappij uit de markt genomen. Aandeelen Boeton konden ook een kleine verbetering behalen, doch de animo was hier toch niet omvangrijk. Daarentegen hebben aandeelen Singkep Tin zich kunnen herstellen van de schokken, in de vorige weken ondergaan. Alg. Exploratie Mij.: 234½, 241; Billiton te Rubriek: 614, 613; Boeton Mijnbouw Mij.: 242, 240; Müller & Co.'s Mijnbouw Mij.: 102½, 102½; Redjang Lebong: 153, 156; Singkep Tin Mij.: 310, 330.

De rubbermarkt is lusteloos gebleven. Het prijsverloop van rubber heeft een teleurstellenden indruk gemaakt en dit, gevoegd bij sommige pessimistische taxaties omtrent de verhouding tusschen voortbrenging en verbruik in 1929, heeft enkele verkooporders in de markt gebracht. De markt heeft niet voldoende weerstand gehad, om dezen druk te weerstaan en, na een kleine opleving, sloten de meeste koersen beneden het koerspeil van een week geleden. Amsterdam Rubber: 279, 271¼; Deli Batavia Rubber: 194½, 189; Hessa Rubber: 373, 365; Indische Rubber: 307, 298; Java Caoutchouc: 165, 159; Kali Telepak: 302, 298; Kendeng Lemboe: 363, 361; Majanglanden: 300, 307; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 276½, 276; R'dam Tapanoeli: 123, 120; Serbadjadi: 239, 233½; Sumatra Caoutchouc: 188, 178; Sumatra Rubber: 234¼, 225; Ver. Ind. Cultuur Ond.: 175, 169¼; Intercontinental Rubber: 12¼, 12¾.

Ook voor de meerderheid der tabaks-aandeelen is aanbod overwegend gebleven. De inschrijvingen hebben dit jaar een abnormaal verloop, omdat groote partijen anders worden geplaatst en de beoordeling van de resultaten hierdoor moeilijker wordt. Over het algemeen schijnt men echter ook van meening te zijn, dat de opbrengst dit jaar lager zal worden dan in 1928, in verband waarmee men vrij regelmatig verkoopen ter beurze ontmoet. Arendsburg: 654, 647; Besoeki Tabak Mij.: 552, 541; Deli Batavia: 523¼, 516; Deli Mij.: 442¼, 435½; Oostkust: 216¼, 215¼; Senembah: 523½, 517; Temoeloes Landbouw: 510, 496.

Suikeraandeelen hebben een kalm verloop gehad, doch met een neiging tot verbetering. Veel aanbod bestond er niet, zoodat lichte vraag reeds voldoende was om hier en daar een koersvoortgang te doen plaats vinden. De voortgezette verkoopen van de V.J.S.P. tegen onveranderden prijs — zij het voornamelijk van melasse suiker — hebben een goeden indruk gemaakt. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 160, 161; H.V.A.: 664; Javasche Cultuur Mij.: 393, 398; Maron: 240, 242; Moormann: 342; Ned.-Ind. Suiker Unie: 257, 261¼; Poerworedjo: 88, 90¾; Tjepper: 755; Sindanglaoet: 426, 430; Watoetoelis Poppoh: 760, 775.

De scheepvaartafdeeling was rustig en weinig veranderd. Alleen tegen het slot ontstond weer grotere vraag, voornamelijk voor aandeelen Nederlandsche Scheepvaart Unie: Holland-Amerika Lijn: 79, 79½; Java-China-Japan Lijn: 152¼, 155; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 96, 95½; Ned. Scheepvaart Unie: 224, 227½; Nievelt Goudriaan: 116¼, 115; Stoomv. Mij. Nederland: 207¼, 209.

Bankaandeelen waren gereserveerd en weinig veranderd. Amsterdamsche Bank: 193¼, 194¼; Incasso Bank: 124¾, 124¾; Holl. Bank v. Zuid-Amerika: 85¼, 84¼; Javasche

Bank: 315; Koloniale Bank: 249, 250; Ned.-Ind. Handelsbank: 169; Ned. Handel Mij. (C. v. A.): 183, 187¾; Rotterd. Bankvereniging: 117¼; Twentsche Bank: 140¼.

De Amerikaansche afdeeling is iets levendiger geworden en de noteeringen zijn, in overeenstemming met Wallstreet, voor vrijwel alle fondsen sterk verbeterd. American Smelting & Ref. Cy.: 341, 359; Anaconda Copper: 302½, 328½; Cities Service: 605, 617; Studebaker: 88, 89½; U. S. Leather: 25½, 26½; U. S. Steel Corp.: 182½, 190; Atchison Topeca: 199¼, 198½; Baltimore & Ohio: 127, 129; Erie: 73½, 73; St. Louis & San Fransisco: 121, 120¼; Southern Pacific Cy.: 130¼; Union Pacific: 223½, 222; Wabash Railway: 71¼, 72¾.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

19 Maart 1929.

De verschepingen van tarwe uit Argentinië waren in de vorige week belangrijk kleiner dan in de voorafgaande, hetgeen echter niet te verwonderen is, daar de verschepingen in de voorlaatste week van een ongekend grooten omvang waren. Niettegenstaande de kleinere Argentijnsche verschepingen en de dientengevolge ook kleinere totale wereldverschepingen is de stoomende voorraad niet afgenomen, maar is deze zelfs iets groter dan een week geleden. De aanvoeren in de Argentijnsche uitvoerhavens zijn ruim en de zichtbare voorraad van tarwe is daar gedurende de afgelopen week met 10.000 ton toegenomen. Grote verschepingen zullen voorloopig van Argentinië kunnen worden verwacht, daar de opbrengst van den laatsten tarweoogst waarschijnlijk groter zal blijken te zijn, dan men heeft gemeend. Van particuliere zijde wordt op het oogenblik de voor uitvoer beschikbare hoeveelheid geraamd op 31 miljoen quarters nieuwe tarwe, waarbij een op 1 Januari van den ouden oogst nog aanwezige voorraad van 1.500.000 quarters moet worden gevoegd. Eene voor uitvoer beschikbare hoeveelheid van 31 miljoen quarters van den nieuwen oogst is een zeer groote hoeveelheid, wanneer men bedenkt, dat in 1928, 25.700.000 quarters werden verscheept en in 1927, 20.500.000 quarters. Afladers in Argentinië zijn dringend aan de markt met tarwe ter verladung in de eerstvolgende maanden alsook met het nog onverkochte gedeelte van den stoomenden voorraad, en zijn geneigd tot het doen van prijsconcessies. In verband met de groote stoomende voorraden zijn koopers terughoudend, zoowel in Engeland als op het vasteland van Europa. Vooral voor binnenkomende partijen is het niet steeds gemakkelijk koopers te vinden en deze moeten vaak tot lagere prijzen worden opgeruimd dan die welke voor latere posities worden betaald. Tot den weinigen kooplust in de Noordelijkere landen van het continent draagt de omstandigheid ook bij, dat de scheepvaart in het binnenland nog niet overal heropend is. Wel is dat het geval op de groote rivieren en kanalen, doch vooral in Duitschland smelt het ijs tengevolge van de koude nachten slechts langzaam. Ook zijn er in de continentale havens groote voorraden tarwe aanwezig, welke daar gedurende de wintermaanden zijn opgeslagen bij de onmogelijkheid ze naar het binnenland te vervoeren. Men verwacht, dat in Duitschland de vraag voor tarwe zal toenemen, wanneer de scheepvaart geheel geopend zal zijn. De nog voor den verkoop aanwezige voorraden in handen der boeren werden namelijk op 15 Februari geschat op 3.500.000 quarters tegen een voorraad van 4.2 miljoen op 15 Februari 1928. De schatting voor dit jaar is aanmerkelijk kleiner dan werd verwacht en indien dit cijfer zal blijken juist te zijn, zal in de eerst-

INDUSTRIEELLE DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM LONDEN BERLIJN PARIJS KOPENHAGEN

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL / 25.000.000.—

VOLGESTORT GEPLAATST EN RESERVES / 12.900.000.—

Financiering van den afzet van industrieelle producten.

volgende maanden Duitsland sterk als koper moeten optreden.

Canada is niet dringend aan de markt met Manitoba tarwe. Hoewel de prijzen in den laatsten tijd eenigszins zijn gedaald zijn zij aanmerkelijk hooger dan die voor Platat tarwe. De kwaliteit van de Platat tarwe is dit jaar zeer goed en de eerste partijen, welke van den nieuwen oogst zijn aangekomen doen vermoeden, dat de molens het voor mengen benodigde percentage Manitoba tarwe zullen kunnen verkleinen. Zelfs wordt gesproken van de mogelijkheid het benodigde gedeelte Manitoba tarwe tot 50 pCt. van wat tot nog toe gebruikt werd te verlagen. Al is dit cijfer misschien overdreven, toch schijnt wel vast te staan, dat koopers kunnen volstaan met een mindere hoeveelheid Manitoba tarwe. Ook wat deze soort betreft zijn koopers terughoudend ten gevolge van de groote nog aanwezige voorraden in Canada alsook in de Vereenigde Staten. Zij bepalen zich tot het dekken van de onmiddellijke behoefte en betalen daarvoor hooge prijzen in vergelijking met Platat tarwe. De vraag in het Verre Oosten is afgenomen en verschepingen naar niet-Europeesche landen zijn, hoewel nog van grooten omvang, kleiner dan zij eenigen tijd geleden waren. In Britsch-Indië zijn de vooruitzichten van den nieuwen oogst verbeterd en volgens de laatste verwachtingen rekent men op een klein export-surplus gedurende den zomer. Indien de vooruitzichten in Britsch-Indië niet minder worden en wanneer de oogsttijd in China en Japan naderbij komt, is te verwachten, dat de vraag uit het Oosten verder zal afnemen en dat de verschepingen daarheen kleiner zullen worden. Over het algemeen werd gedurende de afgelopen week geklaagd over beperkte omzetten. Het schijnt echter, dat deze omzetten grooter zijn dan deze klachten zouden doen verwachten, omdat vele zaken worden afgesloten, welke niet op de markt bekend werden. Dit komt, omdat aan de Europeesche markten weinig handel in tarwe is, daar er voor speculanten en handelaren weinig aanleiding is zaken op touw te zetten. De transacties geschieden in vele gevallen direct tusschen afladers en de molens en deze zaken worden niet algemeen bekend. Aan de termijnmarkten in Argentinië zijn de prijzen in de afgelopen week eenigszins gedaald. Te Buenos Aires sloot de Mei termijn 10 cents, Juni 15 cents lager. Te Rosario Mei 10 cents en Juni 5 cents per 100 KG. lager.

In Noord-Amerika zijn de prijzen aan de termijnmarkten eenigszins gestegen, daarna is echter weder eene verlaging ingetreden. Het slot te Chicago was bij een week geleden voor Maart $\frac{1}{2}$ d.c. per 60 lbs. hooger, te Winnipeg voor Mei onveranderd. De vooruitzichten in de Vereenigde Staten luiden over het algemeen gunstig in de wintertarwe verbouwend gebieden. Wel wordt geklaagd over door vorst aangerichte schade en over de nadeelige gevolgen van afwisselende vorst en dooi. De vrees, dat in Europa de tarweoogst niettegenstaande de sneeuwbedekking door de strenge vorst zou hebben geleden wordt kleiner. Uit Roemenië wordt bericht, dat zelfs in die streken, waar sneeuwbedekking geheel ontrak de schade tengevolge van vorst zeer gering is. Van belang is het, dat de uitzaai van zomertarwe van 2 tot 3 weken is vertraagd. Men maakt zich gereed om dezen uitzaai zoo spoedig mogelijk te doen plaats vinden, wanneer de toestand van den grond zulks veroorlooft.

De onverkochte bij de boeren nog voorradige hoeveelheid rogge werd op 15 Februari in Duitsland geschat op 7.300.000 quarters tegen 4 miljoen quarters in het vorige jaar. Duitsland is geregeld aan de markt met rogge voor uitvoer, waarvoor echter slechts geringe belangstelling bestaat. Verschepingen uit Argentinië waren van matigen omvang en van den Donau werd geen rogge verscheept. De vraag voor Argentijnsche rogge was in de afgelopen week niet levendig en prijzen daarvoor ondergingen eenige verdere verlaging.

De verschepingen van maïs waren in de afgelopen week niet groot, zoowel uit de Vereenigde Staten als uit Argentinië werd een kleinere hoeveelheid afgeladen. De

stoomende voorraad onderging eenige verlaging. De prijzen voor maïs in Noord-Amerika hebben met kleine fluctuaties weinig verandering ondergaan tot gisteren eene sterkere verlaging intrad. Chicago sloot voor den Maart-termijn $1\frac{1}{4}$ d.c. lager per 56 lbs. Uit de Vereenigde Staten wordt weinig Mixed maïs aangeboden en de afladers, die daarmee aan de markt zijn, vragen over het algemeen hogere prijzen dan waarvoor in de tweede hand kan worden gekocht. Vooral aangekomen en spoedig verwachte partijen zijn gedrukt en vinden moeilijk koopers. De oorzaak hiervan moet worden gezocht in de groote voorraden, welke gedurende de vorstperiode wegens de gesloten scheepvaart werden gevormd. Houders hiervan zijn geneigd tot het doen van prijsconcessies wegens de hooge opslagkosten, welke zij moeten betalen. De nog niet geheel geopende scheepvaart belet verder verschillende koopers om voorraden in te slaan, terwijl ook vele in het binnenland onderweg zijnde partijen ingevroren waren en eerst nu haar bestemming bereiken. Koopers in plaats in het binnenland, welke bereikbaar zijn, maakten gebruik van de gedrukte prijzen en er kwamen vrij belangrijke zaken tot stand. In Argentinië zijn de weersomstandigheden voor maïs zeer gunstig geworden. De vooruitzichten voor de laat geplante maïs zijn ten gevolge van regen verbeterd, waarna een periode van droog weder is ingetreden. Dientengevolge zijn de prijzen voor Argentijnsche maïs sterk gedaald en vooral is van de premie voor spoedige verladung een belangrijk deel verloren gegaan. Daar deze premie echter nog belangrijk is, waren koopers gedurende de laatste dagen terughoudend met het kopen van reeds afgeladen of spoedig af te laden nieuwe maïs. Voor latere verschepingen was de prijsverlaging minder, doch ook vrij aanzienlijk. Over het algemeen wordt het tegenwoordige prijsniveau voor Plata maïs van den nieuwen oogst nog te hoog geacht en de omzetten daarin waren beperkt. Aan de termijnmarkt te Buenos Aires daalden de prijzen voor Plata maïs gedurende de afgelopen week 5 à 20 cents per 100 KG.

Ook voor gerst was de stemming over het algemeen gedrukt. De van vroegere contracten in het binnenland aanwezige voorraden schijnen nog groot te zijn. Wat Nederland betreft, is gerst ook gedrukt ten gevolge van groote voorraden in de zeehavens en het steeds voortdurende aanbod van gerst uit Bremen en Hamburg, welke daar voor de consumptie werd afgekeurd. Binnenkomende partijen gerst vinden moeilijk koopers en de prijzen zijn gedurende de afgelopen week weder eenige guldens per last gedaald. Ook voor verscheping gedurende de voorjaars- en zomermaanden is de vraag niet groot. Men vrees, dat de groote zichtbare voorraden en die, welke nog in handen der boeren aanwezig zijn, verdere prijsverlaging zullen veroorzaken en is daarom voorzichtig met het doen van inkoop op latere verscheping. Ook andere gerstsoorten hebben een prijsverlaging ondergaan. In Platagerst kwamen verschillende zaken tot dalende prijzen tot stand. De havens aan den mond van den Donau zijn weder voor de scheepvaart geopend, doch de heropening op den Donau zelve zal nog eenigen tijd duren. De verschepingen van Donaugerst waren in de afgelopen week vrij belangrijk, hoofdzakelijk bestemd voor Duitsland.

Zaken in haver waren in de afgelopen week gering en bepaalden zich in hoofdzaak tot Platahaver, welke in den loop der vorige week in prijs daalde. Aan de termijnmarkt te Buenos Aires ondergingen de haverprijzen een verlaging van 10 cents per 100 KG.

Canada is geregeld aan de markt met verschillende soorten haver, doch de daarvoor gevraagde prijzen zijn nog te hoog om het doen van zaken mogelijk te maken.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren in de afgelopen week zeer kalm gestemd.

In Amerika opende de markt flauw en brokkelden de noteringen af ten gevolge van een verhoogde oogstraming

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	10/16 Maart 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	10/16 Maart 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	1929	1928
Tarwe	30.099	303.159	429.185	4.653	35.035	13.055	338.194	442.240
Rogge	1.689	25.471	37.210	—	—	—	25.471	37.210
Boekweit	—	4.202	6.566	—	—	—	4.202	6.566
Maïs	17.558	178.657	251.356	3.380	51.966	57.292	230.623	308.648
Gerst	7.863	100.781	81.080	—	98	3.240	100.879	84.320
Haver	1.940	38.172	48.691	—	1.529	—	39.701	48.691
Lijnzaad	2.252	42.792	34.979	10.940	102.414	85.209	145.206	120.188
Lijnkoek	2.401	37.828	53.572	—	—	652	37.828	54.224
Tarwemeel	2.922	19.667	31.670	2.315	7.325	12.240	26.992	43.910
Andere meelsoorten	—	1.711	3.200	—	—	—	1.711	3.200

van Cuba. Na het midden der week trokken de prijzen echter ietwat aan. Het slot luidde voor Maart 1.93; Mei 2.—; Juli 2.10; Sept. 2.18; Oct. 2.21 en Sp. Centr. 3.74.

Raffinadeurs en handelaren kochten het één en ander in Ruwsuiker tot ca. 1.15/16 d.c. c. & fr. New York.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 89.000 tons, de versmeltingen 70.000 tons tegen 67.000 tons in 1928 en de voorraden 290.000 tons tegen 290.900 tons.

De Cuba-statistiek luidt als volgt:

	1929	1928	1927
	Ton	Ton	Ton
Cubaansche prod. tot 9 Maart	2.900.000	2.350.000	2.603.303
Consumptie	16.973	12.866	22.000
Weekontv. afscheepavens ..	244.254	201.736	235.161
Totaal sedert 1 Jan.	1.935.728	1.388.549	1.702.625
Weekexport	158.696	100.627	94.731
Totale export sedert 1 Jan. .	925.822	475.860	726.405
Voorraad afscheepavens	1.034.155	950.908	992.407
Voorraad Binnenland	923.050	948.585	878.678
Werkende fabrieken	163	171	176

In Engeland hielden de prijsfluctuaties gelijken tred met die te New York en sloot de termijnmarkt te Londen met de volgende noteringen:

Maart	Sh. 8/10½	Sept.	Sh. 9/4½
Mei	" 8/9½	Dec.	" 9/6¼
Aug.	" 9/3½		

De Board of Trade Statistiek over Februari wordt met de volgende cijfers bekend gemaakt:

	Fbr. '29	Fbr. '28	J./F. '29	J./F. '28
	Tons	Tons	Tons	Tons
Import Ruwsuiker ..	187.128	110.671	393.010	274.943
" Geraffineerd .	2.200	22.300	6.373	45.526
Totaal....	189.328	132.971	399.383	320.469
Voorraad Binnaal	45.200	35.950	—	—
Voorraad in entrepôt	273.300	287.650	—	—
Tot. "Duty Paid" suiker	163.321	116.699	315.805	231.955
Totale export	6.022	4.196	10.581	9.158

Op Java verkocht de V.I.S.P. 9400 tons Superieur tot f 13.—; 1900 tons Hoofdsuiker tot f 11.75 en 16.600 tons Melasse tot f 11.—.

De stemming op de tweedehands suikermarkt was weder zeer vast en de prijzen stegen met f 1½. De noteringen gaven aan het einde der week het volgende beeld te zien:

Superieur ready	f 17.—
" April	" 17.—
" Mei	" 14½
" Juni	" 13½
Hoofdsuiker ready	" 14½

Hier te lande bleef de suikermarkt zeer kalm met

geringe prijsschommelingen. Aan het einde der week werd voor Mrt. f 13.—, Mei f 13½, Aug. f 13½ en voor December f 14.— geboden, terwijl de vraagprijzen ca. f 1½ hooger gehouden werden.

De omzet bedroeg 2550 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.
Manchester, d.d. 13 Maart 1929.

De Amerikaansche katoenmarkt is grootendeels onder invloed van speculanten geweest en prijzen zijn opnieuw gestegen. Gisteren was er een geringe daling, doch jl. Maandag noteerde Mid-American spot in Liverpool 11.13 d., hetgeen tot dusver het hoogste cijfer gedurende dit seizoen is geweest. Op 1 Augustus bedroeg deze prijs 11.12 d., terwijl midden October en op 29 November jl. 11.09 d. geboekt was. Prijzen van Egyptische katoen hebben die van Amerikaansche gevolgd en vertoonden gisteren een stijging van 20 punten voor F.G.F. Sakel, vergeleken bij onze notering van de vorige week. De verzending van Amerikaansche katoen vindt geregeld voortgang en terwijl de afname van Groot-Brittannië 27.000 balen minder bedraagt, is die van Amerika en het Continent te zamen ongeveer een half miljoen balen grooter. De vorige week was er in Liverpool meer vraag; de totaal-verkopen bedroegen 42.000 balen, waarvan een groot deel Peru katoen, nl. 3750 balen en Sudan Sakellaridis — 5950 balen, terwijl ruim 25.000 balen uit Amerikaansche katoen bestonden.

De stijging van het ruwe materiaal heeft verkoopen van Amerikaansche garens tegengehouden. Spinners van grove nummers maken een rustigen tijd door en zaken beperken zich voornamelijk tot zeer kleine hoeveelheden. In medio en fijnere nummers waren gisteren biedingen aan de markt, doch in de meeste gevallen waren prijzen op een te lage basis om tot zaken te leiden. Slechts in enkele gevallen vernamen wij, dat verkoopers in deze nummers een goeden dag gehad hadden; enkele verkoopers berichtten, dat de markt van gisteren de slechtste gedurende vele weken is geweest. In de betere soorten gekamde garens is men geneigd bescheiden hoeveelheden af te sluiten. Naar bundelgarens, zoowel enkel als getwijnd, bestaat vraag voor Indië, doch de geboden prijzen, zijn over het algemeen te laag om geaccepteerd te worden en zijn voor verbetering teruggevozen. Naar Egyptische garens bestaat over het algemeen slechts weinig vraag, hoewel gedurende de laatste dagen der vorige week enkele flinke hoeveelheden twist geboekt werden. In de fijnere getwijnde garens voor binnenlandsch gebruik is men meer tot koopen geneigd en er worden enkele verkoopen gerapporteerd. De geaccepteerde, zijvel zijn echter over het algemeen verre van voldoende, zoowel voor den spinner als voor den doubleur. De cijfers van den „Board of Trade" betreffende den export van katoenen garens ge-

STATISTISCH OVERZICHT

	TARWE		ROGGE		MAIS		GERST		LIJNZAAD		STEENKOLEN		PETROLEUM		IJZER		KOPER	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	Sh.	%	Sh.	%	£	%
Jaargemidd. 1925	17,20	100,0	13,075	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	10,80	100,0	§ 1,68	100,0	Sh. 73/-	100,0	£ 62/1/6	100,0
" 1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	194,75	83,4	360,50	77,9	17,90	165,74	1,89	112,5	86/6	118,5	58.1/-	93,5
Januari 1927	15,225	88,5	12,50	95,6	165,00	71,3	222,25	94,2	362,50	78,4	13,35	123,7	1,75	104,2	85/6	117,3	55.7/6	89,2
Februari	15,225	88,5	13,05	99,8	167,00	72,1	230,00	97,5	373,75	80,8	12,10	112,0	1,70	101,2	83/6	114,4	54.16/-	88,3
Maart	15,05	87,5	12,70	97,1	164,50	71,1	219,25	92,9	354,75	76,7	11,25	104,2	1,26	75,0	81/-	111,0	55.17/-	89,9
April	14,80	86,0	12,825	98,1	173,00	74,8	237,50	100,6	351,50	76,0	11,00	101,9	1,22	72,6	80/-	109,6	55.2/6	88,8
Mei	15,75	91,6	13,575	103,8	172,75	74,6	258,25	109,4	373,75	80,8	10,95	101,4	1,22	72,6	74/-	101,4	54.14/-	88,1
Juni	15,60	90,7	13,20	101,0	175,25	75,8	245,00	104,2	372,75	80,6	11,00	101,9	1,22	72,6	70/-	95,9	54.2/6	87,2
Juli	15,10	87,8	12,05	92,2	171,50	74,1	235,75	99,9	367,75	79,5	11,10	102,8	1,22	72,6	70/-	95,9	53.19/-	86,0
Augustus	14,875	86,5	11,45	87,6	178,50	77,1	252,50	107,0	368,25	79,6	11,05	102,3	1,22	72,6	69/-	94,5	55.5/6	89,9
September	14,70	85,5	12,15	92,9	179,50	77,5	235,25	98,8	369,50	79,9	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	54.13/-	88,0
October	13,75	79,8	11,45	87,6	178,75	77,2	230,50	97,7	359,00	77,6	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	55.5/-	89,0
November	13,45	78,2	12,125	92,7	184,75	79,8	233,25	98,8	349,75	75,6	10,65	98,6	1,22	72,6	65/-	89,0	59.1/-	95,1
December	13,40	77,9	12,575	96,2	201,00	86,8	246,25	104,3	348,25	75,3	10,60	98,1	1,22	72,6	65/-	89,0	60.2/-	96,8
Januari 1928	13,50	78,5	12,70	97,1	207,50	89,6	247,75	105,0	361,00	78,0	10,30	95,4	1,22	72,6	65/-	89,0	62.-/	99,9
Februari	13,80	80,2	12,875	98,5	226,50	97,8	243,75	103,3	361,00	78,0	10,00	92,6	1,21	72,0	65/-	89,0	61.12/-	99,2
Maart	14,60	84,9	14,00	107,1	240,75	104,0	255,75	108,4	350,75	75,8	9,95	92,1	1,19	70,8	65/6	89,7	61.3/6	98,6
April	15,30	88,9	14,975	114,5	239,50	103,5	261,00	110,6	358,25	77,5	10,05	93,1	1,19	70,8	66/-	90,4	61.14/6	99,4
Mei	15,30	88,9	15,175	118,4	238,50	103,0	260,75	110,5	372,00	80,4	10,60	98,1	1,19	70,8	66/-	90,4	62.15/-	101,1
Juni	14,375	83,6	14,275	109,2	234,00	101,0	252,50	107,0	365,25	79,0	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	63.17/-	102,9
Juli	14,25	82,8	13,075	100,0	246,75	106,6	241,00	102,1	359,75	77,8	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	62.18/-	101,3
Augustus	12,00	69,8	12,625	96,6	214,75	92,8	226,75	96,1	350,75	75,8	10,05	93,1	1,21	72,0	66/-	90,4	62.10/6	100,7
September	11,65	67,7	11,575	88,5	198,75	85,9	198,25	84,0	350,75	75,8	10,00	92,6	1,21	72,0	66/-	90,4	63.8/-	102,1
October	12,275	71,4	12,27	93,8	218,50	94,4	189,50	80,3	366,00	79,1	9,95	92,1	1,19	70,8	66/-	90,4	65.12/-	105,7
November	12,325	71,7	12,075	92,4	227,25	98,2	185,50	78,6	386,25	83,5	10,20	94,4	1,18	70,2	66/-	90,4	67.18/-	109,4
December	12,30	71,5	11,90	91,0	220,25	95,1	180,50	76,5	373,75	80,8	10,10	93,5	1,18	70,2	66/-	90,4	70.3/-	113,0
Januari 1929	12,35	71,8	12,20	93,3	231,50	100,0	194,25	82,3	365,00	78,9	10,10	93,5	1,16	69,6	66/-	90,4	75.10/6	121,7
4 Februari	12,725	74,0	12,65	96,7	236,00	101,9	194,75	82,5	357,25	77,2	12,90	119,4	1,11	66,1	66/6	91,1	78.-/6	125,7
Maart	12,75	74,1	12,90	98,7	236,00	101,9	196,00	83,1	358,00	77,4	13,00	120,4	1,11	66,1	67/-	91,8	82.7/6	132,7
11	12,60	73,2	12,90	98,7	237,00	102,4	192,00	81,4	350,00	77,6	12,25	113,4	1,11	66,1	67/-	91,8	82.2/6	132,3
18	12,75	74,1	12,60	96,4	232,00	100,2	192,00	81,4	358,00	77,4	11,50	106,5	1,11	66,1	67/-	91,8	82.2/6	157,3

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. 2) = Western vóór de invoering van

* Manitoba No. 3. † Zuid-Russische.

durende Februari van dit jaar geven een totaal aan van 13.707.000 pond (waarvan 7¼ miljoen pond boven nummer 40er), tegen 14.491.400 pond gedurende dezelfde maand in 1928 en 14.259.400 pond voor 1927. Ten gevolge van de wijze, waarop deze cijfers thans worden gepubliceerd, is het voor ons niet mogelijk voor elk exportland complete vergelijkingen te maken, doch in de ruwe nummers 40er en lager hebben Duitschland en Nederland 1 miljoen pond minder dan verleden jaar afgenomen.

Doekprijzen zijn inderdaad zeer vast. Hoewel er misschien slechts weinig verandering in tegenwoordige noteringen is, is het bepaald minder gemakkelijk concessies te verkrijgen en wanneer men tot werkelijke zaken wil komen, heeft men dikwijls flinke prijsstijgingen en latere levering moeten toestaan. Indië stelt teleur, doch er is meer vraag voor China en de Straits. De toon is gezond en hoewel de vraag naar stapels misschien iets verminderd is, daar de periode van price-testing voorbij is, zijn wij geneigd te gelooven, dat fabrikanten er beter voorstaan en de toestand in Lancashire er niet slechter op wordt.

Liverpoolnoteringen Oost. koersen 5 Mrt. 12 Mrt.
6 Mrt. 13 Mrt. T.T. op Br.-Indië 1/6 1/6
F.G.F. Sakellaridis 18,55 18,90 T.T. op Hongkong 1/11¼ 1/11¼
G.F. No. 1 Oomra 7,45 7,50 T.T. op Shanghai 2/6½ 2/6½

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '28 tot 8 Mrt. '29	Overeenkomstige periode	
		1927/28	1926/27
Ontvangsten Gulf-Havens.	8405	7199	11195
„ Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	1535	940	2005
„ „ 't Vasteland etc.	3638	3708	4853
„ „ Japan.....	1203	784	1205

Voorraden.
(In duizendtallen balen).

	8 Mrt. '29	Overeenkomstig tijdstip	
		1928	1927
Amerik. havens.....	1889	1961	2718
Binnenland	849	941	1164
New York	87	185	226
New Orleans	325	479	648
Liverpool	715	546	989

KOFFIE.

Ditmaal valt er feitelijk niets nieuws te berichten. De stemming voor het artikel bleef vast, doch kalm en in de vraagprijzen der verschillende productielanden kwam

slechts zeer weinig verandering. De kost- en vrachtaanbiedingen van Brazilië zijn bij het opmaken van dit overzicht voor Rio gelijk aan die van een week geleden, doch voor Santos eer iets lager, terwijl de cif-prijzen van Robusta in Nederlandsch-Indië onveranderd en hier en daar een kleinigheid lager zijn. Bij deze laatste prijzen dient echter in het oog te worden gehouden, dat het eigenlijk geen vraagprijzen doch meer noteringen zijn, en dat hoeveelheden van eenigen omvang daartoe in Indië niet te krijgen zijn.

Bij beschouwing van de uitvoer-cijfers van Brazilië springt in het oog, dat de koffie-uitvoer in de eerste acht maanden van het loopende oogstjaar (1 Juli 1928 tot 28 Februari 1929) niet minder dan ruim 1.600.000 balen ten achter is bij dien van het vorig oogstjaar. Dit bevestigt ten duidelijkste de reeds vroeger in deze kolommen gemaakte opmerking, dat het verbruik van Brazilië-koffie, ten gevolge van de in verhouding tot de andere soorten te hooge prijzen, belangrijk is achteruitgegaan, terwijl het verbruik der zoogenaamde zachte soorten, waarvan trouwens ook de productie regelmatig toegenomen, is vooruitgegaan. Voor de Brazilianen is echter voor het oogenblik van meer betekenis wat de koffie-export opbrengt dan hoe groot die uitvoer in gewicht is, en aangezien, ten gevolge van de hooge prijzen, de opbrengst nog zeer bevredigend is, kan voorloopig geen verandering in de prijspolitiek van dit land worden verwacht. Men blijft voortgaan met naar de afscheepshavens door te laten wat voor uitvoer en verbruik noodig is en houdt het overschot in het binnenland terug, hopen de dat te eeniger tijd een misoogt de gelegenheid zal bieden om de in de laatste jaren steeds groeter wordende binnenlandsche voorraden eindelijk geheel of althans grootendeels kwijt te raken.

Aan de termijnmarkt alhier dobberden de noteringen met kleine verschillen heen en weder en de markt sluit een fractie onder de prijzen van een week geleden.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 105/6 a 107/6 per cwt. en van dito Prime ongeveer 108/6 a 110/6, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 79/6 a 80/6.

De officiële loco-noteringen bleven gehandhaafd op 65 ct. per ½ KG. voor Superior Santos en 54 ct. voor Robusta.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Maart-verscheping, 46¼ ct.; Benkoelen Robusta, Maart-verscheping, 46¾ ct.; Mandheling Robusta, Maart-verscheping, 48 ct., alles per ½ KG. cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

AN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		KATOEN for Middling locoprijzen New York per lb.		WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		RUBBER ⁴⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per ½ K.G.		THEE. Afl. N.-I. theev. A'dam gem. pr. Java- en Suma- trathee p. ½ K.G.		Indexcijfer v/h. Centr. B. v. d. Stat., herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100		Indexcijfer van The Economist, herleid 1927 = 100 tot 1925 = 100	
£	%	\$ cts.	%	pence	%	pence	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%	cts.	%	100.0	100.0		
261.17-	100.0	23.25	100.0	55.00	100.0	29.50	100.0	2/11,625	100.0	18.75	100.0	61,375	100.0	84.5	100.0	100.0	100.0		
290.17/6	111.1	17.55	75.5	47.25	85.9	24.75	83.9	2/-	67.4	17.50	93.3	55,375	90.2	94.25	111.5	93.2	103.8		
299.13/6	114.4	13.45	57.5	45.00	81.8	25.25	85.6	1/7,375	54.4	22.00	117.3	50	81.5	71	84.0	93.5	98.6		
309.8/6	118.2	14.15	60.6	46.25	84.1	26.00	88.1	1/7,125	53.7	21,125	112.7	48,75	79.4	71,25	84.3	94.2	100.7		
312.15/-	119.4	14.25	61.3	47.75	86.8	26.50	89.8	1/8,25	56.8	20,625	110.0	48	78.2	70	82.8	92.9	99.0		
304.1/-	116.1	14.75	63.4	47.50	86.4	26.25	89.0	1/7,875	55.8	20,25	108.0	48	78.2	72,25	85.5	92.3	98.4		
295.12/-	112.9	16.15	69.5	47.00	85.5	26.00	88.1	1/7,75	55.4	20,25	108.0	47	76.6	86,5	102.4	93.5	100.1		
296.9/6	113.2	16.85	72.7	47.25	85.9	26.00	88.1	1/6	50.5	18,375	98.0	47	76.6	81,25	96.2	96.1	100.5		
289.15/6	110.7	17.90	77.0	48.50	88.2	26.50	89.8	1/4,75	47.0	18,625	99.3	47	76.6	84	99.4	97.4	100.5		
292 -/6	111.5	19.70	84.7	48.50	88.2	26.50	89.8	1/5,25	40.8	18,50	98.7	45,375	73.9	—	—	96.1	102.2		
287.12/6	109.8	22.05	94.4	50.00	90.9	26.50	89.8	1/4,25	45.6	17,875	95.3	44,25	72.1	94.5	111.8	96.8	101.3		
264.2/6	100.9	20.65	88.8	50.25	91.4	26.75	90.7	1/4,375	46.0	16,875	90.0	45,25	73.7	93	110.1	96.8	100.3		
264.4/6	100.9	20.25	87.1	52.25	95.0	28.50	96.6	1/6,5	51.9	17,25	92.0	46	74.9	96	113.6	97.4	99.4		
266.13/6	101.8	19.70	84.7	51.50	93.6	28.75	97.3	1/7,75	55.4	17,875	95.3	46	74.9	89,25	105.6	97.4	99.0		
255.1/-	97.4	19.25	82.8	53.00	96.4	29.75	100.8	1/7,25	54.0	17,375	92.7	46	74.9	84.5	100.0	98.7	97.6		
233.10/6	89.2	18.35	78.9	54.75	99.5	31.75	107.6	1/3,75	44.2	16,75	89.3	46	74.9	79.5	94.1	96.8	98.4		
233.17/6	89.3	19.35	83.2	55.00	100.0	33.25	112.5	1/0,75	35.8	16,875	90.0	47	76.6	79	93.5	98.1	99.6		
234.6/-	89.5	20.65	88.8	54.50	99.1	33.00	111.9	-/9,375	26.3	16,875	90.0	47	76.6	74,25	87.9	98.7	101.4		
230.13/-	88.1	21.55	92.7	54.25	98.6	32.25	109.3	-/9	25.3	16,625	88.7	48,25	78.6	78,25	92.6	98.1	101.3		
218.8/6	83.4	21.35	91.8	55.50	100.9	31.75	107.6	-/9,25	26.0	15,75	84.0	49	79.8	73,25	86.7	98.7	99.5		
211.19/-	80.9	21.75	93.5	53.00	96.4	31.25	105.9	-/9,25	26.0	15,50	82.7	49,875	81.3	71,25	84.3	95.5	97.7		
211.18/-	80.9	19.30	83.0	51.75	94.1	30.00	101.7	-/9,25	26.0	16,00	85.3	51,875	84.5	67,75	80.1	92.9	96.6		
214.7/6	81.9	18.55	79.8	47.00	85.5	29.00	98.3	-/8,5	23.9	15,875	84.7	52,75	86.0	70,25	83.1	93.5	95.7		
221.19/-	84.8	19.45	83.7	46.25	84.1	27.25	92.4	-/8,8	24.7	14,625	78.0	53	86.4	73	86.4	94.2	95.8		
232.10/6	88.8	19.90	85.6	47.25	85.9	27.50	93.2	-/8,625	24.2	14,00	74.7	53	86.4	75,75	89.6	95.5	96.3		
228.8/-	87.2	20.45	88.0	46.25	84.1	28.00	94.9	-/8,5	23.9	13,925	74.3	51,75	84.3	76.5	90.5	95.5	95.5		
222.7/6	84.9	20.20	86.9	46.75	85.0	28.75	97.3	-/9,875	27.9	13,775	73.5	53,125	86.6	77,25	91.4	94.2	94.2		
222.11/-	85.0	20.10	86.5	44.25	80.5	27.75	94.1	1/-	33.7	13,375	71.3	54	88.0	74,25	87.9	94.2	94.2		
219.17/6	81.0	20.70 ⁵⁾	89.0 ⁵⁾	44.00 ⁸⁾	80.0 ⁸⁾	27.50 ⁸⁾	93.2 ⁸⁾	1/1	36.5	13,50	72.0	54	88.0	72,5	85.8	94.2	94.2		
220.7/6	84.2	21.65 ⁶⁾	93.1 ⁶⁾	44.00 ⁹⁾	80.0 ⁹⁾	27.50 ⁹⁾	93.2 ⁹⁾	1/0,75	35.8	13,50	72.0	54	88.0	72,5	85.8	94.2	94.2		
223.2/6	85.2	21,55 ⁷⁾	92,7 ⁷⁾					1/-	33.7	13,50	72.0	54	88.0						

e huidige officiële noteringswijze (Jan. 1928).³⁾ = Malting vóór de invoering van de huidige offic. noteringswijze (Jan. 1928).⁴⁾ Jaar- en maandgemiddelden afgerond op 1/8 pence. ⁵⁾ 1 Maart. ⁶⁾ 8 Maart ⁷⁾ 15 Maart. ⁸⁾ 7 Maart ⁹⁾ 14 Maart.

	Maart	Mei	Sept.	Dec.
18 Maart.....	\$ 16,78	\$ 15,92	\$ 14,50	\$ 14,13
11 "	" 16,74	" 16,05	" 14,64	" 14,29
4 "	" 16,61	" 15,99	" 14,66	" 14,35
25 Feb.	" 17,10	" 16,45	" 15,19	" 14,80

Rotterdam, 19 Maart 1929.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 7 ¹)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4 ¹)	
18 Maart 1929	239.000	29.275	1.129.000	33.500	54 ⁹² / ₅₁₂ d.
11 " 1929	235.000	29.075	1.118.000	33.500	54 ⁹² / ₅₁₂ "
4 " 1929	213.000	29.275	1.027.000	33.500	54 ⁹² / ₅₁₂ "
18 Maart 1928	272.000	25.750	1.012.000	33.000	61 ¹ / ₁₂₈ "

¹) In Reis.

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgeloopt week	Sedert 1 Juli	Afgeloopt week	Sedert 1 Juli
16 Maart 1929. --	56.000	2.118.000	244.000	6.369.000
16 Maart 1928. --	49.000	2.847.000	206.000	7.511.000

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 31 December in duizenden balen.

	1928	1927	1926	1925	1924
Voorraad in Europa...	1.868	1.648	1.498	1.636	1.594
Stoomend {Brazilië ..	423	527	459	466	438
n. Europa {Oost-Indië ..	67	102	67	61	66
	2.358	2.277	2.024	2.163	2.098
Voorraad Ver. Staten	783	768	977	888	629
Stoomend } naar Ver. Staten } Brazilië ..	550	711	640	596	417
	3.691	3.756	3.641	3.647	3.144
Voorr. in Pernambuco	13	—	—	—	—
" " Bahia	35	60	23	29	30
" " Victoria ..	75	135	—	—	—
" " Rio	333	359	322	263	379
" " Santos	988	958	925	1.225	1.831
" " Paranaguá ..	37	—	—	—	—

Totaal	*5.172	*5.268	*4.911	*5.164	*5.384
Op 1 December.....	*5.269	*5.365	*4.779	*5.128	*5.631
Op 1 Juli	*5.729	*4.720	*4.571	*5.085	*5.071

* Niet inbegrepen de binnenl. voorraden in Sao Paulo.

De binnenlandsche voorraden te

	Santos	Rio de Janeiro
1 Juli 1924	4.592.000 balen	
1 Juli 1925	1.786.000 "	
1 December 1925	4.122.000 "	
31 December 1925	4.383.000 "	
1 Juli 1926	2.833.000 "	
1 December 1926	6.397.000 "	
31 December 1926	5.990.000 "	
1 Juli 1927	3.312.000 "	
1 December 1927	12.271.000 "	
31 December 1927	13.120.000 "	
1 Juli 1928	11.672.000 "	1.180.000 balen
1 December 1928	13.205.000 "	608.000 "

THEE.

Op de theemarkt trad in de afgelopen week nagenoeg geen verandering in. Voor de Java- en Sumatra-theeën bestond te Londen ook ditmaal meer belangstelling dan voor Britsch-Indische thee, wier kwaliteit achteruitgang te zien gaf. Het verdere verloop der Java- en Sumatra-veilingen zou een aanwijzing kunnen bevatten voor de verwachting, dat grotere bevoorrechtiging van thee van Britsche herkomst niet meer waarschijnlijk wordt geacht. De vereeniging voor de Thee-cultuur in Nederlandsch-Indië maakte bekend, dat het advies aan de regering inzake bevoorrechtiging door invoering van een merk van herkomst op alle verpakte thee in Engeland positief ontkennend luidt.

De Board- of Trade-cijfers over de thee-beweging in Engeland over Februari zijn als volgt: aanvoeren 46.8 miljoen lbs. (vorig jaar 38.7 miljoen), invoer tot verbruik 30.6 miljoen lbs. (vorig jaar 34.1 miljoen) en uitvoer 6.7 miljoen lbs. (vorig jaar 7.3 miljoen). De voorraden in entrepôt beliepen per ulto. Februari 254 miljoen lbs.

Amsterdam, 18 Maart 1929.

COPRA.

De markt die aanvankelijk zeer vast gestemd was, ten gevolge van short-dekkingen, werd naderhand weer kalmer, daar de consumenten de verhooging in het geheel niet volgden. Het slot was dan ook lusteloos, met de volgende prijzen:

Nederl.-Indische fms., stoomend	f 27 ¹ / ₂
" " " afscheep Mrt.	" 27 ¹ / ₂
" " " " Apr.	" 27 ⁵ / ₈
" " " " Mei	" 27 ³ / ₄

VRACHTENMARKT.

Graan van Noord-Amerika. Er is praktisch gesproken geen wijziging in de markt sinds het laatste verslag, en hoewel er een weinig meer vraag was naar scheepsruimte, toonden bevrachters uitsluitend belangstelling voor Maart en begin April laden en wel voornamelijk naar de Middellandsche Zee.

De eenige afsluitingen, die tot stand kwamen, zijn van de Northern Range, naar Genua/Livorno/Napels, op basis van 17 cents, begin April en naar Griekenland, waarheen voor een handige April-boot 4/- per qtr. betaald werd.

Van St. Joan zijn verschillende orders aan de markt naar de Middellandsche Zee op basis van 18 cents, doch zal ongetwijfeld een hoogere vracht betaald moeten worden om prompte scheepsruimte te krijgen.

Suiker van West-Indië. Er was slechts geringe vraag naar scheepsruimte. Van Cuba werd een 7500 tonner met 25 April cancelling afgesloten naar U.K./Continent, tegen 18/9 d., terwijl een boot van dezelfde grootte en positie opgenomen werd van St. Domingo tegen 18/3 d. naar dezelfde bestemming met de optie Cuba laden ad 18/6 van één en 18/9 van twee laadhavens.

Van de Noord-Pacific was nagenoeg geen definitieve vraag naar tonnage voor graan, een 8500 tons stoomschip werd afgesloten voor een gemengde lading naar U.K./Continent tegen een lumpsum vracht van £12.500 f.i.o. voor tweede helft April laden.

Graan van La Plata. In het begin van de week was het betrekkelijk kalm, doch in de laatste dagen zijn zeer veel afsluitingen gedaan voor alle posities tot half Juni cancelling. Voor handige booten per Maart werd 25/- betaald van de bovenrivier naar U.K./Continent, 24/9 d. voor April, 24/6 voor April/Mei, en Mei/Juni. 7000 tonners werden opgenomen tegen 6 tot 9 d. lager. Van Buenos Aires is 25/- tot 25/6 gedaan naar de Middellandsche Zee voor Maart. Bahia Blanca nam een 9000 tonner op voor April naar Antwerpen of Rotterdam tegen 21/-.

Salpeter van de Westkust. Er is nog steeds geenerlei vraag naar scheepsruimte naar U.K./Continent; naar Alexandrië werd een boot bevracht van maximum 7500 ton met 28 April cancelling tegen 31/-, dit kan herhaald worden, doch met het oog op de goede markt van La Plata is tonnage schaarsch.

Australië bleef lusteloos in alle richtingen, een boot van 10.500 ton maximum werd gedaan van Zuid-Australië per April naar de Middellandsche Zee/U.K./Continent tegen 32/-, en een prompte boot van 6800 ton tegen 33/- van Sidney naar dezelfde bestemming.

Van Burmah waren nagenoeg geen definitieve orders aan de markt, de eenige afsluitingen betreffen een 7000 tonner, midden April laden, naar Fiume op basis van 26/- één laadhaven, en een iets kleinere boot voor Maart/April naar Antwerpen/Hamburg Range tegen 26/-.

Donau en Zwarte Zee. Van den Donau is niets te doen, van de Zwarte Zee is eenige vraag naar tonnage voor graan per Maart en April op basis van 13/3 d. naar het Continent met de optie koeken tegen 1/6 extra.

Erts van de Middellandsche Zee en Noord-Spanje. Deze markt toonde meer levendigheid en de vrachten zijn vast.

Kolen van U.K. Afsluitingen zijn beperkt ten gevolge van de a.s. Paaschdagen, die oponthoud zullen veroorzaken met het laden. Vrachten voor prompte booten zijn daarom iets lager; van Zuid-Wales werd betaald: naar Antwerpen 5/-, Rouaan 5/6, Gibraltar 8/6, Oran 9/6, Genua 9/6, Buenos Aires 12/- en Santa Fé 13/6. Van de Oostkust o.m. naar de Elbe 4/6, Antwerpen 3/3, Bordeaux 6/9, West-Italië 9/-, Alexandrië 12/6, Santos 11/3 en Buenos Aires 13/3.

RIJNVAART.

Week van 10 t/m. 16 Maart 1929.

De aanvoeren van zeezijde bleven stationnair. Scheepsruimte bleef schaarsch, bij matige vraag. Voor erts naar de Ruhrhavens betaalde men gemiddeld f 1.50 en f 1.70 met resp. 4 en 8 losdagen. Naar den Bovenrijn werd voor ruwe producten en diverse goederen uitsluitend in daghuur gecharterd, op basis van 4¹/₂ ct. voor groote en 5 ct. voor kleinere schepen per ton. De vaart op Duitschland werd den 14den officieel heropend. Het sleeploon bedroeg aanvankelijk 125 cts. tarief, doch liep tot f 1.— tarief in het laatst der week terug.